

**ΠΑΝΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ**

*Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών
Οργανωτικής και Οικονομικής Ψυχολογίας*

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη (Ε.Κ.Ε.) και Τοπική Αυτοδιοίκηση (Τ.Α.)

**ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: Ιωάννης Μαλάκος
Α.Μ.: 0604Μ024**

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: Γεώργιος Αλεξιάς

Νοέμβριος 2009, ΑΘΗΝΑ

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΣΥΝΟΨΗ	3
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο	7
1.1 ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΥΘΥΝΗ. ΈΝΑΣ ΥΠΕΡΟΧΟΣ ΤΙΤΛΟΣ ΓΙΑ ΕΝΑ ΩΚΕΑΝΙΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ.	7
1.2 Η ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΔΙΑΣΤΑΣΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΥΠΕΥΘΥΝΕΣ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ	9
1.2.1 Ανθρώπινο δυναμικό	9
1.2.2 Υγεία και ασφάλεια στην εργασία	10
1.2.3 Προσαρμογή στην αλλαγή	10
1.2.4 Διαχείριση του περιβαλλοντικού αντίκτυπου και των φυσικών πόρων	11
1.3 Η ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΔΙΑΣΤΑΣΗ ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΥΘΥΝΗ	11
1.3.1 Τοπικές κοινότητες	11
1.3.2 Επιχειρηματικοί εταίροι, προμηθευτές και καταναλωτές	12
1.3.3 Ανθρώπινα δικαιώματα	13
1.3.4 Παγκόσμιες περιβαλλοντικές ανησυχίες	13
1.4 STAT-OF-THE-ART	14
1.4.1 Τι πραγματικά είναι η εταιρική κοινωνική ευθύνη;	14
1.4.2 Υπέρ της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης ή των Μετόχων;	19
1.4.3 Καταλήγοντας σε μια Πρόταση;	22
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο	28
2.1 ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΥΘΥΝΗ ΚΑΙ ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ	28
2.2 ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΕΤΑΙΡΙΚΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΥΘΥΝΗΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΛΑΡΙΣΑΣ	31
2.2.1 Πρόγραμμα: Κέντρο Πληροφόρησης Νέων «ΜΙΤΟΣ»	31
Target Group: Κάτοικοι Λάρισας, ηλικίας 15-28 (νεολαία)	31
2.2.2 Πρόγραμμα: Φεστιβάλ «Γιορτή Πηνειού»	34
Target Group: Κάτοικοι Λάρισας – Πολίτες	34
2.2.3 Πρόγραμμα: Λέσχη για Άτομα με Ειδικές Ανάγκες (ΑΜΕΑ)	36
Target Group: Κάτοικοι Λάρισας – Άτομα με ειδικές ικανότητες, οικογενειακό περιβάλλον, φίλοι	36
2.2.4 Ο Εργοδότης-Δήμος Λάρισας και οι Εργαζόμενοι του	38
Target Group: Κάτοικοι Λάρισας – Εργαζόμενοι στον Δήμο Λάρισας	38
2.2.5 Πρόγραμμα: Δημοτική Πισίνα – Αθλητικό κέντρο Νεάπολης	41
Target Group: Κάτοικοι Λάρισας – Πολίτες	41
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ	42
3.1 ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ	42
3.2 ΔΕΙΓΜΑ	42
3.3 ΜΕΘΟΔΟΣ ΣΥΛΛΟΓΗΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ	43
3.4 ΣΧΕΔΙΑΣΗ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ	43
3.5 ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΕΣ ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ	44
3.6 ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ	48
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ – ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ	49
4.1 ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΣΗ	49
4.2 ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ	49

4.3 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΟ ΠΡΩΤΟ ΜΕΡΟΣ (Α) ΤΟΥ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ	53
4.4 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΟ ΔΕΥΤΕΡΟ ΜΕΡΟΣ (Β) ΤΟΥ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ.....	55
4.5 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΟ ΤΡΙΤΟ ΜΕΡΟΣ (Γ) ΤΟΥ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ	60
4.5.1 Αποτελέσματα Γ Μέρους- Πρόγραμμα Κέντρο Πληροφόρησης Νέων «ΜΙΤΟΣ» Target Group: Κάτοικοι Λάρισας, ηλικίας 15-28 (νεολαία).....	61
4.5.2 Αποτελέσματα Γ Μέρους- Πρόγραμμα: Φεστιβάλ «Γιορτή Πηνειού» Target Group: Κάτοικοι Λάρισας – Πολίτες	65
4.5.3 Αποτελέσματα Γ Μέρους- Πρόγραμμα: Δημοτική Πισίνα – Αθλητικό κέντρο Νεάπολης Target Group: Κάτοικοι Λάρισας – Πολίτες.....	69
4.5.4 Αποτελέσματα Γ Μέρους- Πρόγραμμα: Λέσχη για Άτομα με Ειδικές Ανάγκες (ΑΜΕΑ) Target Group: Κάτοικοι Λάρισας – Άτομα με ειδικές ανάγκες, οικογενειακό περιβάλλον, φίλοι.....	73
4.5.5 Αποτελέσματα Γ Μέρους- Πρόγραμμα: Ο Εργοδότης-Δήμος Λάρισας και οι Εργαζόμενοι του Target Group: Κάτοικοι Λάρισας – Εργαζόμενοι στον Δήμο Λάρισας.....	77
4.6 ΈΛΕΓΧΟΣ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ & ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ	80
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ-ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ	83
5.1 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	83
5.2 ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΤΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΣΤΟΝ ΔΗΜΟ ΛΑΡΙΣΑΣ – ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ	85
5.3 ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ – ΔΥΣΚΟΛΙΕΣ ΤΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ (STUDY LIMITATIONS).....	88
5.4 ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΓΙΑ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ	89
ΕΠΙΛΟΓΟΣ	90
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1.....	92
ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΩΝ ΑΝΑΛΥΣΕΩΝ	92
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	121

Σύνοψη

Η αντιμετώπιση των κοινωνικών προβλημάτων έχουν οδηγήσει στο παρελθόν μεγάλες επιχειρήσεις να υιοθετήσουν δράσεις κοινωνικής συμπεριφοράς. Ένα από τα πιο γνωστά παραδείγματα της ευαισθητοποίησης της επιχειρηματικής κοινότητας, για τη συμβολή των επιχειρήσεων τόσο σε τοπικό όσο και σε εθνικό επίπεδο, αποτελεί η εταιρική δωρεά. Επομένως το κοινωνικό έργο μιας επιχείρησης δεν αποτελεί νέα αντίληψη. Υπάρχει από τις πρώτες μέρες δημιουργίας πολλών και μεγάλων εταιρειών. Σήμερα, το εταιρικό κοινωνικό έργο, ακολουθεί πρακτικές σύμφωνα με τις αρχές της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης (ΕΚΕ). Οι πρακτικές αυτές, έχουν αντίκτυπο τόσο στο εσωτερικό περιβάλλον της επιχείρησης, όσο και στο εξωτερικό της, στις σχέσεις της δηλαδή με τους προμηθευτές της, τους πελάτες της, αλλά και με την ευρύτερη κοινότητα μέσα στην οποία λειτουργεί η επιχείρηση και αναπτύσσει τις δραστηριότητές της. Αυτό φυσικά βοηθά με πολλούς και διάφορους τρόπους τις εταιρείες, με σημαντικότερο από όλους την προβολή τους στο ευρύ κοινό.

Σύμφωνα με την ΕΚΕ, η τοποθέτηση των επιχειρήσεων απέναντι στην κοινωνία υπερβαίνει την μορφή της φιλανθρωπίας, αναλαμβάνοντας εθελοντικά δράση για την κοινωνική συνοχή και το περιβάλλον. Παράλληλα οι διαστάσεις που παίρνει αυτή η συμπεριφορά των επιχειρήσεων δεν περιορίζεται στα εθνικά σύνορα, αλλά αποκτά παγκόσμια εμβέλεια, αφού η παγκοσμιοποίηση, οι τεχνολογικές εξελίξεις και οι προβληματισμοί για το περιβάλλον, επιφέρουν ριζικές αλλαγές στην κοινωνία και συνεπώς στην εταιρική διακυβέρνηση¹.

Όμως, η εταιρική κοινωνική ευθύνη είναι ένα φαινόμενο που για τον καθένα σημαίνει κάτι, αλλά όχι απαραίτητα πάντα το ίδιο. Η ερμηνεία που θα δώσει ο καθένας και οι τρόποι με τους οποίους θα επιλέξει να σταθεί απέναντι σε αυτό, ποικίλουν και εξαρτώνται από μια πληθώρα παραγόντων,

¹Πράσινο Βιβλίο της Επιτροπής Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, *Προώθηση ενός ευρωπαϊκού πλαισίου για την εταιρική κοινωνική ευθύνη*, Βρυξέλλες 18.7.2001 COM(2001).

όπως τη σκοπιά από την οποία κάποιος θα αναγνώσει το φαινόμενο (ως εργαζόμενος, ως πελάτης, ως μέλος μιας κοινότητας, ως επιχείρηση σαν σύνολο κλπ), ή τα εργαλεία και τη δύναμη που διαθέτει κάποιος προκειμένου να δράσει (το νομικό και θεσμικό πλαίσιο που δύναται να εφαρμόσει μια κυβέρνηση, η επιλογή κατάλληλων-φιλικών προς το περιβάλλον πρακτικών μιας επιχείρησης, πράσινη ανάπτυξη, κλπ). Όλα αυτά δημιουργούν ένα κλίμα αμφιβολίας για το τι ακριβώς συνιστά εταιρική κοινωνική ευθύνη και για το αν η τελευταία αποτελεί πράγματι επιστήμη και φυσικά χρήζει περαιτέρω διερεύνηση. Έτσι υπάρχει πρόβλημα και δυσκολία στο να προσδιοριστεί το πώς, καθώς και το μέγεθος της αξίας που μπορεί να επιφέρει η ακόμη καλύτερα να ανταποδώσει η εταιρική κοινωνική ευθύνη σε μια επιχείρηση, καθώς και ποιο είναι το κόστος μιας άλλης επιχείρησης που συμπεριφέρεται ηθικώς ανεύθυνα και τελείως διαφορετικά σε όλα τα παραπάνω. Επομένως οι εταιρείες μπορούν να υπάρχουν για να εξυπηρετούν κάτι περισσότερο από τους εαυτούς τους; Έχει ηθική ευθύνη μια εταιρεία; Στο πρώτο μέρος της παρούσας μελέτης γίνεται μια προσπάθεια περιχαράκωσης των προβληματισμών αυτών.

Η εταιρική κοινωνική ευθύνη σε κάθε περίπτωση αφορά τόσο τις ιδιωτικές επιχειρήσεις όσο και τις δημόσιες, κάθε μορφής (δημόσιοι οργανισμοί ιδιωτικού δικαίου, κτλ), οι οποίες όχι μόνο δεν απαλλάσσονται, εξαιτίας του δημόσιου χαρακτήρα τους να λειτουργούν ως κοινωνικά και περιβαλλοντικά υπεύθυνοι φορείς της επιχειρηματικής τους δραστηριότητας, αλλά αντίθετα εξαιτίας του κοινωφελούς τους σκοπού, επιβάλλεται να αποτελέσουν πρότυπα καλής πρακτικής στον τομέα αυτό. Έτσι θα δοθεί ένα έναυσμα και στις υπόλοιπες επιχειρήσεις να πράξουν κάτι ανάλογο και εξίσου σημαντικό ². Οι τοπικές αυτοδιοικήσεις αναπτύσσουν δραστηριότητες σε όλη την Ελληνική επικράτεια και συναλλάσσονται με το σύνολο του Ελληνικού πληθυσμού, μιλώντας σε κοινωνίες με διαφορετικά χαρακτηριστικά, γεγονός που τους καθιστά σημαντικούς φορείς άσκησης κοινωνικής πολιτικής, τόσο σε τοπικό όσο και σε εθνικό επίπεδο. Αντίστοιχα το δημόσιο, καθώς και ο

²Αθηνά Γαλάνη, (2004), *Επιχειρήσεις και Κοινωνία: Η Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη (Ε.Κ.Ε.) και το Κοινωνικό-Ιδεολογικό Περιβάλλον στην Ελλάδα*, Η Κοινή Γνώμη στην Ελλάδα 2004, σ. 270-313.

ευρύτερος δημόσιος τομέας, είναι ο κύριος χρήστης αλλά και ο διαχειριστής των φυσικών μας πόρων που αντίστοιχα συνεπάγεται και μεγάλες περιβαλλοντικές ευθύνες, και πέραν αυτών, ο ευρύτερος δημόσιος τομέας μπορεί να συμβάλει στην ανάπτυξη και διάδοση του σεβασμού του εθνικού μας πλούτου μέσα από την χρησιμοποίηση της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης. Η χρησιμοποίηση της θα βοηθήσει σε σημαντικό βαθμό και στην αλλαγή της κουλτούρας μας.

Στα πλαίσια λοιπόν της προώθησης της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης, αρκετοί Δήμοι και φυσικά ανάμεσα τους και ο Δήμος Λάρισας προωθεί διάφορα προγράμματα, είτε με καθαρά δική του πρωτοβουλία είτε σε συνεργασία με άλλους φορείς και με μοναδικό στόχο και σκοπό την ενημέρωση και το σεβασμό απέναντι στους πολίτες. Τα προγράμματα αυτά αφορούν τους τρεις βασικούς άξονες της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης, δηλαδή τους εργαζόμενους, το περιβάλλον και την τοπική κοινότητα – τους πολίτες. Κάποια από αυτά παρουσιάζονται σε μεγάλο βαθμό στο δεύτερο μέρος αυτής της μελέτης με απώτερο σκοπό την αξιολόγησή τους (η οποία θα αφορά το κατά πόσο το κάθε πρόγραμμα βοήθησε τους πολίτες και πέτυχε τους στόχους του).

Με σκοπό την αξιολόγηση πέντε προγραμμάτων ΕΚΕ του Δήμου Λάρισας, διεξήχθη έρευνα σε 165 πολίτες της Λάρισας, η οποία παρουσιάζεται λεπτομερώς στο τρίτο και τέταρτο μέρος αυτής της μελέτης. Οι ερευνητικοί στόχοι είναι η κατανόηση της έννοιας της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης, και του ρόλου της στον σημερινό επιχειρηματικό κόσμο, η καταγραφή των αντιλήψεων των πολιτών του Δήμου Λάρισας για την ΕΚΕ, η καταγραφή των απόψεων, στάσεων και διαθέσεων των πολιτών του Δήμου Λάρισας έναντι σε προγράμματα ΕΚΕ που εφαρμόζει ή έχουν πραγματοποιηθεί τα προηγούμενα χρόνια, η αξιολόγηση των προγραμμάτων ΕΚΕ του Δήμου Λάρισας καθώς και ο εντοπισμός αναγκών και απαιτήσεων σχετικά με τα προγράμματα ΕΚΕ του Δήμου Λάρισας. Όσα άτομα επέλεξαν να συμμετέχουν στην έρευνά, κλήθηκαν να συμπληρώσουν το ερωτηματολόγιό και σε αρκετές περιπτώσεις το ερωτηματολόγιο συμπληρώθηκε κατόπιν συνεντεύξεως, ή δίνοντας περαιτέρω εξηγήσεις. Οι ερευνητικές υποθέσεις δημιουργήθηκαν βάση των στόχων που θέτει το κάθε πρόγραμμα ΕΚΕ. Για την ανάλυση των δεδομένων, τα οποία

- οι κύριοι λόγοι που εμποδίζουν την εφαρμογή πρακτικών ΕΚΕ είναι η αδιαφορία από την διοίκηση του Δήμου, και το ότι τέτοιες πρακτικές είναι πολύπλοκες, χρονοβόρες, ακριβές και η εφαρμογή τους απαιτεί σημαντικές αλλαγές στις διαδικασίες ή ακόμη και στον τρόπο που λειτουργεί ο Δήμος σήμερα (ή η κάθε επιχείρηση ιδιωτική και μη),
- τα προγράμματα που αξιολογήθηκαν δεν επιτυγχάνουν τους στόχους τους στο βαθμό που υποστηρίζουν οι υπεύθυνοί τους,
- οι κυριότεροι λόγοι για τους οποίους οι ερωτώμενοι δεν είναι ικανοποιημένοι από την εφαρμογή των 5 προγραμμάτων ΕΚΕ (που αξιολογούνται στην παρούσα εργασία) είναι η ελλιπής ενημέρωση των ενδιαφερομένων, η ανεπαρκής προβολή των προγραμμάτων και ο τρόπος με τον οποίο θα βοηθηθεί προς το καλύτερο η ποιότητα ζωής τους, καθώς και το ότι δεν είναι αρκετά για την κάλυψη των αναγκών των πολιτών και της καθημερινότητας τους, ενώ ταυτόχρονα χρειάζεται η δημιουργία κι άλλων προγραμμάτων, που θα συμπεριλαμβάνουν όλα τα παραπάνω.

Κεφάλαιο 1^ο

1.1 Εταιρική κοινωνική ευθύνη.

Ένας υπέροχος τίτλος για ένα ωκεάνιο φαινόμενο.

Η εταιρική κοινωνική ευθύνη περιγράφεται ως η έννοια σύμφωνα με την οποία οι εταιρίες ενσωματώνουν, σε εθελοντική βάση κοινωνικές και περιβαλλοντικές ανησυχίες στις επιχειρηματικές τους δραστηριότητες και στις επαφές τους με άλλα ενδιαφερόμενα μέλη. Ο «κοινωνικά υπεύθυνος» δεν εκπληρώνει μόνο τις νομικές του υποχρεώσεις, αλλά υπερβαίνει τα όρια της τήρησής του νόμου επενδύοντας περισσότερο στο ανθρώπινο δυναμικό και στο περιβάλλον και τις περισσότερες φορές προσπαθεί να πετύχει ένα συνδυασμό και των δύο.

Η εταιρική κοινωνική ευθύνη δεν θεωρείται υποκατάστατο των κανονιστικών ρυθμίσεων ή της νομοθεσίας όσον αφορά τα κοινωνικά

δικαιώματα ή τα περιβαλλοντικά πρότυπα, αλλά πλαίσιο για τον καθορισμό ενιαίας βάσης πάνω στην οποία μπορούν να αναπτυχθούν οι κοινωνικά υπεύθυνες πρακτικές.

Παρότι έως σήμερα η εταιρική κοινωνική ευθύνη προωθείται κυρίως από μεγάλες πολυεθνικές εταιρίες, όπου στις περισσότερες υποκαθιστά την διαφήμιση, είναι πολύ σημαντική για όλα τα είδη των εταιριών –ακόμη και των μικρών, αλλά και των Δήμων- καθώς και όλους τους κλάδους δραστηριοτήτων. Ορισμένες εταιρίες με πολύ καλό κοινωνικό προφίλ αναφέρουν ότι αυτές οι δραστηριότητες μπορούν να οδηγήσουν σε καλύτερες επιδόσεις και να παράγουν περισσότερα κέρδη. Η ανάπτυξη έχει θετικά αποτελέσματα τόσο άμεσα, όπως για παράδειγμα καλύτερη εργασιακή επίδοση, όσο και έμμεσα όπως η δημιουργία μιας καλής φήμης. Έτσι η εταιρική κοινωνική ευθύνη θα πρέπει να αντιμετωπίζεται ως μία επένδυση – μια στρατηγική επένδυση με μακροχρόνιο και όχι μόνο στόχο- στην κύρια επιχειρηματική στρατηγική της εταιρίας, στα μέσα διαχείρισης και στις δραστηριότητές της, και όχι ως κόστος, όπως είναι και η διαχείριση της ποιότητας.

Οι παράγοντες που οδηγούν τις εταιρίες στην υιοθέτηση πρακτικών εταιρικής κοινωνικής ευθύνης, συνοψίζονται στους παρακάτω: στις νέες ανησυχίες και προσδοκίες των πολιτών, των καταναλωτών, των δημοσίων αρχών και των επενδυτών στο πλαίσιο της παγκοσμιοποίησης και της βιομηχανικής αλλαγής, στα κοινωνικά κριτήρια που επηρεάζουν όλο και περισσότερο τις επενδυτικές αποφάσεις των ατόμων και των φορέων τόσο ως καταναλωτών όσο και ως επενδυτών, στην αυξημένη ανησυχία για τις ζημιές που προκαλεί η οικονομική δραστηριότητα στο περιβάλλον, στη διαφάνεια των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων που επήλθε με την επανάσταση στις επικοινωνίες και στις σύγχρονες τεχνολογίες της πληροφορίας και των τεχνολογιών ³.

³Κοτσίρης Ε. Λάμπρος, (2003), *Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη*, εκδ. Γαλάνης και Παναγιώτης Μεντζελόπουλος.

1.2 Η εσωτερική διάσταση Κοινωνικά υπεύθυνες πρακτικές

Οι κοινωνικά υπεύθυνες πρακτικές μιας εταιρίας αφορούν κυρίως τους εργαζομένους. Τα θέματα τα οποία καλύπτουν είναι η επένδυση στο ανθρώπινο δυναμικό, η υγεία, η ασφάλεια και η διαχείριση της αλλαγής, ενώ οι περιβαλλοντικά υπεύθυνες πρακτικές σχετίζονται κυρίως με τη διαχείριση των φυσικών πόρων που χρησιμοποιούνται. Ανοίγουν το δρόμο για τη διαχείριση της αλλαγής και το συνδυασμό της κοινωνικής ανάπτυξης με τη βελτιωμένη ανταγωνιστικότητα.

1.2.1 Ανθρώπινο δυναμικό

Η προσέλκυση και η συγκράτηση εξειδικευμένου εργατικού δυναμικού αποτελούν σήμερα κάποιες από τις κυριότερες προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι επιχειρήσεις. Τα σχετικά μέτρα στα πλαίσια της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης που μπορούν να μετατρέψουν το ανθρώπινο κεφάλαιο μιας επιχείρησης σε συγκριτικό ανταγωνιστικό πλεονέκτημα περιλαμβάνουν: την συνεχή εκπαίδευση εξασφαλίζοντας την δια βίου μάθηση, την προώθηση και διευκόλυνση της επικοινωνίας μέσα στους κόλπους της επιχείρησης (οριζόντια αλλά και κάθετα), τις προοπτικές σταδιοδρομίας (career paths) και τις ευκαιρίες ανέλιξης, την ποικιλομορφία του εργατικού δυναμικού (γυναίκες, μειονότητες, ηλικιωμένοι, ΑΜΕΑ κλπ) καθώς και τις ίσες ευκαιρίες για όλους, την παραχώρηση αρμοδιοτήτων και εξουσίας, την καλύτερη ισορροπία μεταξύ οικογένειας, εργασίας και ελεύθερου χρόνου, του χάσματος μεταξύ διαφορετικών ηλικιών και προσόντων των εργαζομένων, τον καταμερισμό των κερδών και τα συστήματα παροχής μεριδίων του μετοχικού κεφαλαίου, τους προβληματισμούς και την ευαισθητοποίηση σχετικά με την απασχολησιμότητα και την εξασφάλιση εργασίας ⁴. Εφαρμόζοντας τέτοιες πρακτικές δεν απολαμβάνει μόνο η επιχείρηση οφέλη (καλύτερες εργασιακές συνθήκες, καλύτερη παραγωγική εργασία, αύξηση των κερδών, απόκτηση καλής φήμης στην αγορά εργασίας, κλπ) αλλά ταυτόχρονα επιτυγχάνονται και

⁴Valor, Carmen, (2005), *Corporate Social Responsibility and Corporate Citizenship: Towards Corporate Accountability*, Business & Society Review (1974), Vol. 110 Issue 2, p 67.

οι στόχοι της ευρωπαϊκής στρατηγικής για την απασχόληση που αφορούν τη μείωση της ανεργίας, την αύξηση του ποσοστού απασχόλησης και την καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού.

1.2.2 Υγεία και ασφάλεια στην εργασία

Το γεγονός ότι πλέον οι περισσότερες εταιρίες και οργανώσεις φροντίζουν να περιλαμβάνουν κριτήρια που αφορούν την ασφάλεια και την υγεία στην εργασία ενώ ταυτόχρονα βελτιώνονται στον χρόνο, καθώς και όταν πρόκειται να επιλέξουν προμηθευτές προϊόντων και υπηρεσιών αλλά και κατά την προώθηση των δικών τους προϊόντων και υπηρεσιών, έχει οδηγήσει στη δημιουργία εθελοντικών συστημάτων που μπορούν να θεωρηθούν συμπληρωματικά προς τις δραστηριότητες της νομοθεσίας και του ελέγχου από τις δημόσιες αρχές (εφόσον κι εκείνες αποσκοπούν σε υψηλότερα επίπεδα ασφάλειας και υγείας στην εργασία).

1.2.3 Προσαρμογή στην αλλαγή

Το κλείσιμο ενός εργοστασίου ή οι σημαντικές περικοπές στο εργατικό δυναμικό μιας επιχείρησης ενδέχεται να επιφέρουν οικονομική, κοινωνική ή πολιτική κρίση σε μια κοινότητα, με πολλαπλές και διαφορετικές συνέπειες. Μια τέτοια ενδεχόμενη κρίση προκαλεί ανησυχία στους εργαζόμενους και στα υπόλοιπα ενδιαφερόμενα μέλη, που αυτόματα οδηγεί και στην μείωση της παραγωγικότητας. Όμως λίγες είναι οι εταιρίες που καταφέρνουν να μην υποκύψουν σε κάποιου είδους ανάγκη για αναδιάρθρωση μέσω μείωσης του προσωπικού, μέσω συγχωνεύσεων και εξαγορών, καθώς και πολλά άλλα. Μια αναδιάρθρωση όμως μπορεί να γίνει με τρόπο κοινωνικά υπεύθυνο έτσι ώστε να εξισορροπούνται και να λαμβάνονται υπόψη τα συμφέροντα και οι ανησυχίες όλων εκείνων που θίγονται από τις αλλαγές και τις αποφάσεις και τελικά να υπάρξει μια συμβιβαστική λύση.

Πρακτικές που βοηθούν μια αλλαγή και την οδηγούν στην επιτυχία συμπεριλαμβάνουν τη συμμετοχή και ανάμιξη όλων των ενδιαφερομένων μέσω της ανοικτής επικοινωνίας και ενημέρωσης, την καλή προετοιμασία και την δημιουργία σχεδίου δράσης με προσδιορισμό των σημαντικότερων κινδύνων, τον υπολογισμό του κόστους (άμεσου και έμμεσου), την εύρεση

εναλλακτικών στρατηγικών και πολιτικών καθώς και την προσεκτική τους αξιολόγηση⁵.

1.2.4 Διαχείριση του περιβαλλοντικού αντίκτυπου και των φυσικών πόρων

Όπως έχουν ισχυριστεί κάποιες επιχειρήσεις, η μείωση της κατανάλωσης πόρων ή των ρυπογόνων εκπομπών και αποβλήτων, όχι μόνο μειώνουν τον περιβαλλοντικό αντίκτυπο, αλλά μπορεί να οδηγήσουν και σε αυξημένη αποδοτικότητα και ανταγωνιστικότητα. Επίσης στα οφέλη συγκαταλέγονται η μείωση των λογαριασμών κατανάλωσης ενέργειας και διάθεσης των αποβλήτων, καθώς και των δαπανών για τις πρώτες ύλες και την απορρύπανση.

Έτσι λοιπόν, στον περιβαλλοντικό τομέα, οι επενδύσεις αυτές αποτελούν ευκαιρίες διπλού κέρδους (win-win situations) και για τις επιχειρήσεις και για το περιβάλλον.

1.3 Η εξωτερική διάσταση Εταιρική κοινωνική ευθύνη

Εκτός από την ίδια την επιχείρηση, η εταιρική κοινωνική ευθύνη αφορά την τοπική κοινότητα και ένα ευρύ σύνολο ενδιαφερομένων μερών, όπως οι πελάτες, οι προμηθευτές, οι δημόσιες αρχές, οι ΜΚΟ (Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις) που εκπροσωπούν τις τοπικές κοινότητες και ασχολούνται με το περιβάλλον, τα τοπικά συμβούλια κ.α.

1.3.1 Τοπικές κοινότητες

Οι επιχειρήσεις αναπτύσσονται και λειτουργούν μέσα στις τοπικές κοινότητες, με αποτέλεσμα να τις επηρεάζουν άμεσα αλλά και το αντίστροφο. Η ευημερία λοιπόν της κάθε εταιρίας εξαρτάται από την υγεία, την σταθερότητα και την ευημερία της κοινότητας στην οποία υπάγεται. Έτσι οι εταιρίες συνεισφέρουν στις κοινότητες τους παρέχοντας θέσεις εργασίας, μισθούς, κοινωνικές παροχές, φόρους κ.α.

⁵Collings Rebecca, (2003), *Behind the brand: is business socially responsible?*, Consumer Policy Review, Vol. 13 Issue 5, p74.

Επιπλέον η φήμη μιας εταιρίας στον τόπο εγκατάστασής της, η εικόνα της ως εργοδότη, ως παραγωγού αλλά και ως παράγοντα στην τοπική σκηνή, σίγουρα επηρεάζουν την ανταγωνιστικότητά της.

Υπάρχει επίσης πολύ μεγάλη αλληλεπίδραση μεταξύ των εταιριών και του φυσικού περιβάλλοντος τους, και αυτό αποτελεί, λαμβάνοντας υπόψη τις δραματικές εξελίξεις στον πλανήτη μας, ένα πολύ λεπτό ζήτημα για κάθε υπεύθυνη επιχείρηση. Οι πιο ευαισθητοποιημένες συμμετέχουν ενεργά υιοθετώντας προγράμματα για τη διατήρηση και διάσωση του φυσικού μας περιβάλλοντος και παράλληλα προσφέρουν πολύτιμη περιβαλλοντική εκπαίδευση στην κοινότητα στην οποία αναπτύσσονται.

1.3.2 Επιχειρηματικοί εταίροι, προμηθευτές και καταναλωτές

Τα αποτελέσματα των πρακτικών εταιρικής κοινωνικής ευθύνης δεν περιορίζονται μόνο στην ίδια την επιχείρηση, αλλά επηρεάζουν σε μεγάλο βαθμό και τους οικονομικούς εταίρους της. Ωστόσο, όταν υιοθετούνται κοινωνικά και περιβαλλοντικά υπεύθυνες πρακτικές, θα πρέπει να δίνεται ιδιαίτερη προσοχή στην τήρηση των σχετικών κανόνων της κοινοτικής και της εθνικής νομοθεσίας περί ανταγωνισμού.

Οι σχέσεις με τους επιχειρηματικούς εταίρους είναι ιδιαίτερα σημαντικές, καθώς μπορούν να αυξήσουν την ποιότητα και να διευκολύνουν γενικότερα την λειτουργία της εταιρίας. Στα πλαίσια λοιπόν της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης ζητείται από τις εταιρίες να παρέχουν προϊόντα και υπηρεσίες που οι καταναλωτές χρειάζονται, με τρόπο δεοντολογικό και φιλικό προς το περιβάλλον. Παράδειγμα αποτελεί η εφαρμογή της αρχής του σχεδιασμού για όλους, δηλαδή ο σχεδιασμός ενός προϊόντος ή μιας υπηρεσίας με τέτοιο τρόπο ώστε να μπορεί να χρησιμοποιηθεί από οποιονδήποτε το επιθυμεί. Έτσι οι επιχειρήσεις γενικότερα στηρίζουν και εστιάζουν την οργάνωσή τους στην προσεκτική ανάλυση και κατανόηση των αναγκών και των επιθυμιών του πελάτη με απώτερο στόχο την αύξηση της ποιότητας, την ασφάλεια και την αξιοπιστία και άρα την αύξηση του κέρδους για την ίδια την επιχείρηση, έτσι ώστε να μπορέσει να επιβιώσει ⁶.

⁶Collings Rebecca, (2003), *Behind the brand: is business socially responsible?*, Consumer Policy Review, Vol. 13 Issue 5, p82.

1.3.3 Ανθρώπινα δικαιώματα

Τα ανθρώπινα δικαιώματα και η στάση των επιχειρήσεων απέναντι σ' αυτά αποτελούν ένα πολύ λεπτό και πολύπλοκο θέμα, το οποίο θέτει πολιτικά, ηθικά και νομικά ζητήματα. Η εταιρική κοινωνική ευθύνη ενέχει έντονη διάσταση των δικαιωμάτων του ανθρώπου.

Έπειτα από αυξανόμενη πίεση διεθνών οργανισμών και ομάδων καταναλωτών, οι εταιρίες και οι κλάδοι υιοθετούν όλο και περισσότερο κώδικες συμπεριφοράς που καλύπτουν τις εργασιακές συνθήκες, τα ανθρώπινα δικαιώματα και τις περιβαλλοντικές πτυχές. Ωστόσο, ενώ οι εθελοντικοί κώδικες συμπεριφοράς μπορούν να συμβάλουν στην προώθηση «διεθνών εργασιακών προτύπων», η αποτελεσματικότητά τους εξαρτάται από τη σωστή εφαρμογή τους και τον βαθμό δέσμευσης της κάθε επιχείρησης στην σωστή εφαρμογή τους.

1.3.4 Παγκόσμιες περιβαλλοντικές ανησυχίες

Όπως προαναφέρθηκε, οι περιβαλλοντικές εξελίξεις σε παγκόσμιο επίπεδο οδηγούν τις επιχειρήσεις να στραφούν άμεσα στην υιοθέτηση πρακτικών που συμβάλλουν στη διάσωση του πλανήτη μας. Η εξοικονόμηση ενέργειας, η καλή διαχείριση των πόρων, ακόμη και οι επενδύσεις σε ερευνητικά προγράμματα είναι πια στην ατζέντα κάθε εταιρίας που είναι κοινωνικά και περιβαλλοντικά ευαισθητοποιημένη ⁷. Παράλληλα κάθε κίνηση για την προστασία του περιβάλλοντος μπορεί να φέρει την επιχείρηση σε πλεονεκτική θέση σε σχέση με τους ανταγωνιστές της στα μάτια των πολιτών και όχι μόνο, αφού ενισχύει την καλή της φήμη και έτσι γίνεται ευρέως γνωστή.

⁷ Πράσινο Βιβλίο της Επιτροπής Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, *Προώθηση ενός ευρωπαϊκού πλαισίου για την εταιρική κοινωνική ευθύνη*, Βρυξέλλες 18.7.2001 COM(2001).

1.4 Stat-of-the-art

1.4.1 Τι πραγματικά είναι η εταιρική κοινωνική ευθύνη;

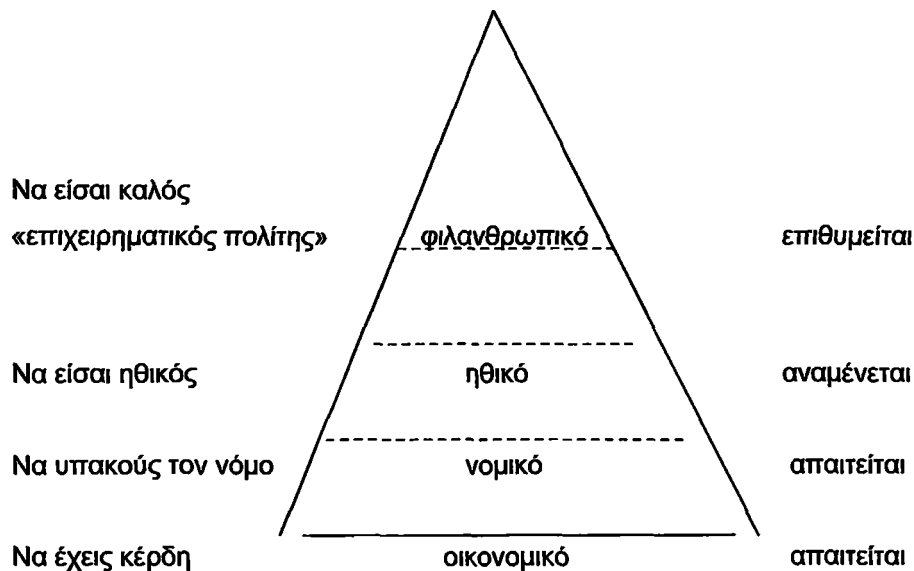
Μετά την σύντομη παρουσίαση της εσωτερικής και εξωτερικής διάστασης της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης, θα πρέπει να διερευνήσουμε το ίδιο το φαινόμενο και τις διαστάσεις του ως επιστήμη (αν τελικά αποτελεί επιστήμη), καθώς μόνο έτσι μπορεί να κατανοηθεί, να εφαρμοστεί και τελικώς να αποδώσει αξία σε μια επιχείρηση.

Σε όλο τον επιχειρηματικό κόσμο, παρουσιάζονται συνεχώς συμπεριφορές ανήθικες και προβληματικές όπως δωροδοκίες, παραβιάσεις δικαιωμάτων, απάτες, χειραγώγηση τω αγορών, μόλυνση του περιβάλλοντος, επικίνδυνοι όροι εργασίας, μη τήρηση της υπάρχουσας νομοθεσίας, διαφοροποιήσεις και διακρίσεις. Μπορούμε να αποδώσουμε αυτή την έξαρση, είτε στην ανθρώπινη φύση, είτε στην «παγκοσμιοποιημένη οικονομική αδηφασία».

Η εταιρική κοινωνική ευθύνη είναι ένα φαινόμενο που για τον καθένα σημαίνει κάτι, αλλά όχι πάντα το ίδιο, όπως χαρακτηριστικά έχουμε αναφέρει λίγο παραπάνω. Η ερμηνεία που θα δώσει ο καθένας και οι τρόποι με τους οποίους θα επιλέξει να σταθεί απέναντι σε αυτό ποικίλουν και εξαρτώνται από μια πληθώρα παραγόντων όπως, τη σκοπιά από την οποία κάποιος θα αναγνώσει το φαινόμενο (ως εργαζόμενος, ως πελάτης, ως μέλος μιας κοινότητας, ως επιχείρηση σαν σύνολο κλπ), ή τα εργαλεία και τη δύναμη που διαθέτει κάποιος προκειμένου να δράσει (το νομικό & θεσμικό πλαίσιο που δύναται να εφαρμόσει μια κυβέρνηση, η επιλογή κατάλληλων-φιλικών προς το περιβάλλον πρακτικών μιας επιχείρησης κλπ) ⁸.

Σε μια προσπάθεια να ομαδοποιήσει και να ιεραρχήσει τις ευθύνες που διέπουν τη λειτουργία μιας σύγχρονης επιχείρησης, ο γνωστός ερευνητής σε θέματα διαμόρφωσης και διοίκησης της εταιρικής πολιτικής κοινωνικής ευθύνης, Archie Carroll, αναφέρεται σε μια πυραμίδα με 4 επίπεδα που συνοψίζει τις ευθύνες αυτές.

⁸Pendleton, Andrew, (2004), *The real face of Corporate Social Responsibility*, Consumer Policy Review, Vol. 14 Issue 2, p68.

Η Πυραμίδα της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης του Carroll (1991)
 Πηγή: A. B. Carroll. "The Pyramid of Corporate Social Responsibility: Toward the Moral Management of Organizational Stakeholders" Business Horizons (July-August 1991): 39-48

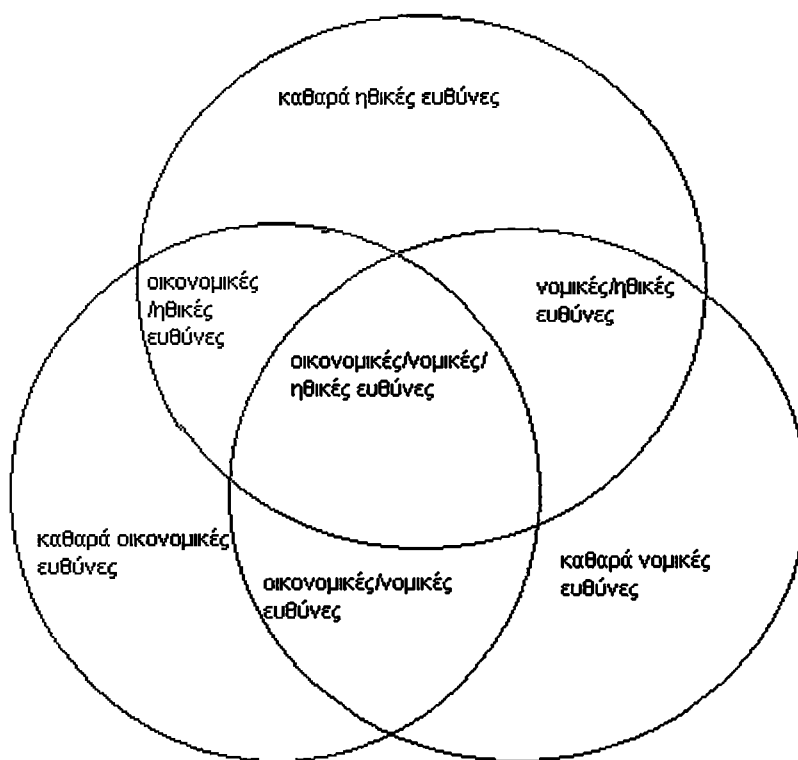
Η πυραμίδα αυτή, την οποία ο Carroll ονόμασε *Πυραμίδα της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης*, έχει ως βάση της, την οικονομική ευθύνη μιας εταιρίας, η οποία όπως αναφέρεται, είναι πρωταρχικά μια οικονομική οντότητα, της οποίας η ίδια η ύπαρξη συνεπάγεται με τη δημιουργία κέρδους. Επόμενες στην πυραμίδα, έρχονται οι νομικές υποχρεώσεις μιας επιχείρησης, νοούμενου ότι για να λειτουργήσει ένας οποιοσδήποτε οργανισμός θα πρέπει να υπακούσει στις προσαγές των θεσπισμένων νόμων που διέπουν την ομαλή λειτουργία της επιχειρηματικής ζωής. Των νομικών υποχρεώσεων έπονται οι ηθικές, οι οποίες αναφέρονται στους άγραφους εκείνους νόμους ηθικής συμπεριφοράς, που διέπουν τις εκάστοτε κοινωνικές ομάδες μέσα στις οποίες δραστηριοποιείται μια επιχείρηση. Τέλος, στην κορυφή της πυραμίδας του Carroll βρίσκεται η ευθύνη μιας επιχείρησης να προσφέρει εθελοντικά στο κοινωνικό σύνολο υπό μορφή φιλανθρωπικών συνεισφορών. Η ευθύνη αυτή είναι η ανώτερη απ' όλες γιατί είναι εθελοντική και δεν προστάζεται παρά μόνο από το ηθικό υπόβαθρο των μονάδων που απαρτίζουν το ανθρώπινο δυναμικό μιας εταιρίας.

Παρόλο που έχει αναγνωριστεί η αξία του μοντέλου του Carroll, το γεγονός πως χρησιμοποιεί μια πυραμίδα για τη γραφική του απεικόνιση, εγείρει προβληματισμούς και αποδεικνύεται δυσλειτουργικό σε αρκετές περιπτώσεις. Καταρχάς το σχήμα της πυραμίδας υποδηλώνει μια ιεραρχία

των τεσσάρων επιπέδων εταιρικής κοινωνικής ευθύνης, ιεραρχία την οποία δεν υιοθετούν πολλοί άλλοι ερευνητές. Με αυτόν τον τρόπο μπορούμε να οδηγηθούμε στο λανθασμένο συμπέρασμα πως το κορυφαίο επίπεδο της πυραμίδας που είναι οι φιланθρωπικές ευθύνες μιας επιχείρησης, είναι το πιο σημαντικό και γι' αυτό θα πρέπει να πράττεται από όλες τις επιχειρήσεις, ενώ αντίστοιχα το επίπεδο της οικονομικής ευθύνης στην βάση της πυραμίδας, έχει τη μικρότερη σημασία από τα υπόλοιπα. Επίσης, το σχήμα της πυραμίδας δεν μπορεί να υποδηλώσει την αλληλεξάρτηση και την αλληλεπίδραση που έχουν τα επίπεδα μεταξύ τους, είναι ένα μειονέκτημα που αναγνώρισε και ο ίδιος ο Carroll και το οποίο προσπάθησε να λύσει διαχωρίζοντας τα τέσσερα επίπεδα με τις διακεκομμένες γραμμές. Επίσης, αρκετοί αμφισβητούν την χρησιμότητα και την ίδια την ύπαρξη του επιπέδου της φιланθρωπίας, αφού η φύση μιας φιланθρωπικής πράξης είναι εθελοντική και για τον λόγο αυτό δεν θα μπορούσε να θεωρείται «ευθύνη». Τέλος, πρόβλημα δημιουργείται και με την ελλιπή παρουσίαση κριτηρίων, από τον Carroll, για την ταξινόμηση των εταιρικών δραστηριοτήτων και κινήτρων στα τέσσερα επίπεδα.

Ένα εναλλακτικό μοντέλο στη θεωρία του Carroll, το μοντέλο των τριών επιπέδων (The Three-Domain Model of CSR), ταξινομεί τις ευθύνες των επιχειρήσεων σε τρία κύρια επίπεδα: το οικονομικό, το νομικό και το ηθικό, ενώ το επίπεδο της φιланθρωπίας γίνεται υποκατηγορία και εντάσσεται στο ηθικό ή στο οικονομικό επίπεδο ή και στα δύο επίπεδα, ανάλογα με τα κίνητρα της φιланθρωπικής δραστηριότητας ⁹. Για την γραφική αναπαράσταση του μοντέλου έχει επιλεχτεί το διάγραμμα Venn, έτσι ώστε να είναι ξεκάθαρη η αλληλοκάλυψη και η αλληλεπίδραση των τριών επιπέδων, αλλά και το γεγονός ότι κανένα από αυτά δεν είναι περισσότερο σημαντικό από τα υπόλοιπα.

⁹A. B. Carroll. "The Pyramid of Corporate Social Responsibility: Toward the Moral Management of Organizational Stakeholders" Business Horizons (July-August 1991).

Το Μοντέλο των Τριών Επιπέδων της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης

Στο διάγραμμα Venn, εκτός από του τρεις κύριους τομείς (καθαρά οικονομικές ευθύνες, καθαρά ηθικές ευθύνες και καθαρά νομικές ευθύνες), παρουσιάζονται και άλλες τέσσερις κατηγορίες οι οποίες προκύπτουν από την αλληλοκάλυψη –τον συνδυασμό των τριών. Αυτές είναι οι οικονομικές-ηθικές ευθύνες μιας επιχείρησης, οι οικονομικές-νομικές, οι νομικές-ηθικές και τέλος στο κέντρο έχουμε τις οικονομικές-νομικές-ηθικές ευθύνες που εκπληρώνονται ταυτόχρονα και αυτό αποτελεί το ιδανικό για κάθε εταιρία.

Παρόλο που το μοντέλο αυτό δίνει απάντηση σε κάποια από τα προβλήματα του μοντέλου «πυραμίδα» του Carroll, εγείρει με τη σειρά του νέα προβλήματα, όπως το ότι βασίζεται στην υπόθεση πως οι τρεις κύριοι τομείς της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης είναι ξεκάθαρα διαχωρισμένοι. Το πρόβλημα στην υπόθεση αυτή είναι σαφές και αφορά το κατά πόσο μπορεί κάθε πράξη να κατηγοριοποιηθεί ως ξεκάθαρα οικονομική, ξεκάθαρα ηθική ή ξεκάθαρα νομική. Επίσης υπάρχουν αρκετές δυσκολίες στην προσπάθεια να κατηγοριοποιήσουμε τα κίνητρα των δραστηριοτήτων μιας επιχείρησης ως οικονομικά, ηθικά κλπ.

Για ορισμένους λοιπόν, η εταιρική κοινωνική ευθύνη μας μεταφέρει στην νομική ευθύνη, για άλλους στην κοινωνική ευθύνη με την ηθική διάσταση, για άλλους στην ευθύνη με την καθημερινή της μορφή, για άλλους παραπέμπει σε καθήκοντα, και αυτόματα αυτό σημαίνει ότι για πολλούς η εταιρική κοινωνική ευθύνη δεν μπορεί να ενταχθεί στο σύνολο των έγκυρων επιχειρηματικών στρατηγικών.

Όσοι υποστηρίζουν την μη αποδοχή της, ως στρατηγικά έγκυρης και αποτελεσματικής πρακτικής, στηρίζουν τις αντιρρήσεις τους άλλοτε στο ότι η επιχείρηση «δεν πρέπει» να είναι κοινωνικά υπεύθυνη, αφού άλλος είναι ο ρόλος της στην οικονομία, και άλλοτε στο ότι η επιχείρηση «δεν μπορεί» να είναι κοινωνικά υπεύθυνη αφού μόνο τα άτομα είναι κοινωνικά υπεύθυνα, ενώ άλλοτε στο ότι η επιχείρηση «δεν θα είναι» κοινωνικά υπεύθυνη λόγω του κόστους της κοινωνικής ανάμειξης και του καθαρά ρητορικού συμβολικού χαρακτήρα αυτών των πράξεων.

Όλα αυτά δημιουργούν ένα κλίμα αμφιβολίας για το τι ακριβώς συνιστά εταιρική κοινωνική ευθύνη και για το αν η τελευταία αποτελεί πράγματι επιστήμη ή όχι. Κάτι τέτοιο μπορεί να διαπιστωθεί και με μια γρήγορη ανασκόπηση σε τίτλους άρθρων πάνω στην εταιρική κοινωνική ευθύνη, όπως «εταιρικές συνεισφορές – διοικητικές μάσκες»¹⁰, «εταιρική κοινωνική ευθύνη για τους εμπλεκόμενους: μύθος ή ψέμα;»¹¹, «εταιρική κοινωνική ανάμειξη: επένδυση ή πρόστιμο;»¹², «εταιρικές προσφορές: για φιλανθρωπία ή κέρδος;»¹³, «εταιρική φιλανθρωπία – δυνατή απειλή ή ευκαιρία;»¹⁴.

Έτσι υπάρχει πρόβλημα και δυσκολία στο να προσδιοριστεί πώς και πόση αξία μπορεί να ανταποδώσει η εταιρική κοινωνική ευθύνη σε μια επιχείρηση, καθώς και ποιο είναι το κόστος μιας επιχείρησης που συμπεριφέρεται ηθικώς ανεύθυνα. Για κάτι τέτοιο θα απαιτούνταν ένας καλά

¹⁰C.V.A. Haley, (1991), Corporate contributions as managerial masques: reframing corporate contributions as strategies to influence society, *Journal of Management Studies*, pp. 485-509.

¹¹G.V. Stange, (1994), Corporate Social responsibility through constituency Statutes: Legend or Lie? *Hofstra Labor Law Journal*, pp. 461

¹²G. Moore, (1995), Corporate community involvement in the UK – investment or atonement? *Business Ethics: A European Review*, pp. 171-178.

¹³L.W. Fry/ G.D. Kein/ R.E. Meiners, (1982), Corporate contributions – altruistic or for profit? *Academy of management Journal*, pp. 94-106.

¹⁴M. Collins, (1995), Corporate philanthropy – potential threat or opportunity? *Business Ethics: A European Review*, pp. 102-108.

προσδιορισμένος και τυποποιημένος ορισμός του φαινομένου της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης, όπως επίσης και ένας αντίστοιχος για συμπεριφορές «αντίθετες» αυτής. Βέβαια, ενώ η αξία που προσδίδει η τήρηση της κοινωνικής ευθύνης είναι δύσκολο να αποτιμηθεί, το αντίστροφο, δηλαδή το κοινωνικό – οικονομικό κόστος ανεύθυνων συμπεριφορών, έχει εξακριβωθεί σε αρκετές περιπτώσεις όπως στο ατύχημα της Union Carbine στην Ινδία που προκάλεσε 2.500 θανάτους, στο ναυάγιο της Exxon που κατέστρεψε το περιβάλλον, στη μόλυνση του Perrier που ζημίωσε κατά 200 εκατ. δολάρια, στην πτώχευση της Enron, και σε άλλες περιπτώσεις που προκάλεσαν ζημιές δισεκατομμυρίων δολαρίων σε πολλές εταιρείες.

Η ηθικώς υπεύθυνη συμπεριφορά από την άλλη, παραμένει από άποψη απόδοσης σχετικά αναπόδεικτη, γι' αυτό και αντιμετωπίζεται διαφορετικά από τον καθένα και καταλήγει σε θέμα πίστης. Αυτό όμως δε βοηθά το φαινόμενο της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης, να πατά σε στέρεο έδαφος, δεν τη μεταβάλλει σε έγκυρη στρατηγική επιλογή και αφήνει τη νομιμοποίησή της στον αέρα. Ωστόσο έρευνες σε επιχειρήσεις έχουν δείξει ότι σε ποσοστό περίπου 55% η εφαρμογή πρακτικών εταιρικής κοινωνικής ευθύνης (όπως μέτρα προστασίας περιβάλλοντος, προώθησης του γυναικείου προσωπικού κ.α.) σχετίζεται θετικά με τα οικονομικά αποτελέσματα της εταιρίας, ενώ αρνητικό συσχετισμό έδειξε το 15% και κανένα συσχετισμό το 20%. Έτσι λοιπόν αν και προκύπτει ότι η εταιρική κοινωνική ευθύνη μπορεί να προσδώσει στην εταιρία κάποιου είδους ανταγωνιστικό πλεονέκτημα, τα συμπεράσματα από τα αποτελέσματα ούτε τελειωτικά θεωρήθηκαν ούτε ανεπίδεκτα διαφόρων ερμηνειών.

1.4.2 Υπέρ της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης ή των Μετόχων;

Υπάρχει μια μεγάλη μερίδα ανθρώπων οι οποίοι υποστηρίζουν πως η εταιρική κοινωνική ευθύνη έρχεται σε αντίθεση με τον πραγματικό ρόλο των επιχειρήσεων, ο οποίος είναι η αύξηση του κέρδους, παραμένοντας βέβαια πάντοτε εντός των «κανόνων του παιχνιδιού», δηλαδή προωθώντας τον ελεύθερο ανταγωνισμό χωρίς απάτη και μέσα στα όρια που θέτει ο νόμος.

Υπέρ αυτής της άποψης θα παρουσιαστούν κάποιες αντιπροσωπευτικές θέσεις, ξεκινώντας από την αλήθεια μιας υπόθεσης, της υπόθεσης Dodge κατά Ford Motor

¹⁵ (1919). Στην υπόθεση αυτή ο Henry Ford υπερασπιζόταν την άποψή του να διαθέσει τα εταιρικά κέρδη προς το συμφέρον των εργαζομένων και των καταναλωτών περιορίζοντας έτσι το μέρισμα των μετόχων σε 5% μηνιαίως. Τα υπόλοιπα θα τα διέθετε για να απασχολήσει περισσότερους εργαζομένους, να τους βοηθήσει να φτιάξουν τις ζωές τους καλύτερα και να επεκτείνει το βιομηχανικό σύστημα. Απορρίπτοντας την θέση του, το Ανώτατο Δικαστήριο του Michigan στήριξε την «αρχή του εταιρικού δικαίου» δηλαδή ότι προτεραιότητα έχει το κέρδος των μετόχων, και αποφάνθηκε τα εξής: «*Η επιχείρηση είναι οργανωμένη για να πραγματοποιεί κέρδη για τους μετόχους. Οι εξουσίες των διοικητών πρέπει να εξυπηρετούν αυτό το σκοπό. Η ευχέρειά τους συνίσταται στην επιλογή των μέσων για τον σκοπό αυτό και όχι να τον μεταβάλουν, περιορίζοντας ή μη διανέμοντας κέρδη ή να τα χρησιμοποιούν για άλλους σκοπούς.*»

Ο Νομπελίστας οικονομολόγος Milton Friedman, εξέφρασε παρόμοια άποψη με αυτή του Δικαστηρίου υποστηρίζοντας πως: «Υπάρχει μία και μόνο μία κοινωνική ευθύνη των επιχειρήσεων – να χρησιμοποιούν τους πόρους τους και να διαχειρίζονται τις δυνατότητές τους με τέτοιο τρόπο, ώστε να πραγματοποιούν δραστηριότητες σχεδιασμένες να αυξάνουν τα κέρδη των επιχειρήσεων, για όσο τηρούν τους κανόνες του παιχνιδιού, δηλαδή, προωθούν τον ανοικτό και ελεύθερο ανταγωνισμό χωρίς απάτη και δόλο»¹⁶. Στην πραγματικότητα ο Friedman δεν αρνείται ότι οι επιχειρήσεις φέρουν κάποιες ηθικές ευθύνες, όπως έχει κατηγορηθεί, αντίθετα υποστηρίζει πως ο νόμος και η κοινή ηθική θα πρέπει να καθοδηγούν τις πράξεις των επιχειρήσεων όπως ακριβώς καθοδηγούν τις πράξεις των ατόμων σε οποιαδήποτε ενέργεια στην καθημερινή τους ζωή. Η κύρια θέση του είναι πως μόνο οι άνθρωποι έχουν ηθικές ευθύνες, όχι τα τεχνητά πρόσωπα όπως οι εταιρίες, γράφει: «Δεν υπάρχουν αξίες, δεν υπάρχουν κοινωνικές ευθύνες, άλλες από εκείνες τις αξίες και ευθύνες των ατόμων». Σε μια ελεύθερη οικονομία, ο διευθύνων την επιχείρηση, είναι υπάλληλος των ιδιοκτητών της, των μετόχων, με άμεση ευθύνη απέναντι στον εργοδότη του. Φέρει φυσικά ως άτομο κοινωνικές ευθύνες, αλλά τότε λειτουργεί ως κύριος για τον εαυτό του

¹⁵ Περί αυτής βλ. G. von Stange, Corporate Social Responsibility through constituency statutes: Legend or lie?, ο.π. (υποσ. 2), pp.471.

¹⁶ R. G. Frey and Christopher Heath Wellman, A Companion To Applied Ethics, *Blackwell Companions to Philosophy*, Blackwell Publishing, chapter 40, pp. 538.

και μόνο γι' αυτόν. Κατά συνέπεια μπορεί να διαθέτει για όποιο σκοπό αυτός επιθυμεί, τα δικά του προσωπικά χρήματα και όχι του εργοδότη του.

Στην περίπτωση που ο διευθύνοντας την επιχείρηση, στα πλαίσια μιας κοινωνικά υπεύθυνης συμπεριφοράς, παραλείπει να αυξήσει την τιμή των προϊόντων προκειμένου να συμμετάσχει στον κοινό αντικειμενικό στόχο αποφυγής του πληθωρισμού, προβαίνει σε δαπάνες περιορισμού της μόλυνσης του περιβάλλοντος, προσλαμβάνει ανέργους μέσω επιδοτούμενων προγραμμάτων αντί να προσλαμβάνει τους καλύτερους προκειμένου να περιορίσει την φτώχεια, έτσι ώστε να δαπανά χρήματα των μετόχων και να περιορίζει τα έσοδά τους, οπότε οι ενέργειες του δεν είναι σύμφωνες με τα συμφέροντα του εργοδότη του.

Ο Friedman, συμμεριζόμενος τον σκεπτικισμό του Adam Smith, ως προς τις ωφέλειες που μπορούν να προκύψουν για αυτούς που ασχολούνται με το εμπόριο για το κοινό καλό, απορρίπτει την εταιρική κοινωνική ευθύνη και κάθε πρόσκληση προς τους μετόχους των επιχειρήσεων να συναινέσουν σε αυτή. Υποστηρίζει, και το έχουμε παρατηρήσει πολλές φορές να συμβαίνει στην σημερινή πραγματικότητα, πως διάφορες εκδηλώσεις εταιρικής κοινωνικής ευθύνης επιλέγονται από τις επιχειρήσεις όχι για τους προφανείς λόγους, αλλά για άλλους, «συγκαλυμμένους» με διάφορες δικαιολογίες όπως είναι οι μακροχρόνιες ωφέλειες. Για παράδειγμα, οι χορηγίες έχουν ως πραγματικό στόχο την αποφυγή της φορολογίας, ή τις αυξήσεις των μισθών ή την αποφυγή μιας απεργίας.

Μια ακόμη πιο ακραία θέση, που θέτει προβληματισμούς στο κατά πόσο μια επιχείρηση μπορεί και πρέπει να είναι κοινωνικά υπεύθυνη, είναι αυτή του Albert Carr¹⁷. Ο Carr υποστηρίζει ότι η κάθε επιχείρηση θα πρέπει να λειτουργεί με μόνη ηθική, την «ηθική του παιχνιδιού» και όχι αυτή της κοινωνίας. Σκοπός της επιχείρησης, όπως και κάθε παιχνιδιού, είναι η νίκη επί του αντιπάλου, και αποκλείοντας κάθε ηθικό αλτρουισμό, δέχεται ως επιτρεπτές ενέργειες ακόμη και την «παγίδευση» ή την «μπλόφα» του αντιπάλου, όπως ακριβώς συμβαίνει και σε ένα παιχνίδι πόκερ. Θεωρεί ότι κάθε περίπτωση όπου η επιχείρηση κατευθύνεται από την ηθική της ατομικής ζωής, αποτελεί μια αυταπάτη και «*πρόκειται για υπολογισμό της προώθησης*

¹⁷ Al. Carr, 1968, "Is Business Bluffing Ethical?", *Ethical Issues in Business*, 4 εκδ., pp. 148.

του ατομικού συμφέροντος σε μεταμφίεση». Δέχεται πως οι πολύ σκληρές πολιτικές μπορούν να περιορίσουν τα κέρδη, αλλά αυτό δεν έχει να κάνει με την ηθική, και πως φράσεις όπως «είναι συμφέρον να είσαι ηθικός», «καλά ήθη σημαίνει και καλή επιχείρηση», αποτελούν πολύ απλά μια «ηθική βιτρίνα» για ζητήματα μη ηθικά.

1.4.3 Καταλήγοντας σε μια Πρόταση;

Η Margaret Thatcher ισχυρίστηκε ότι δεν υπάρχει κάποιο πράγμα όπως η κοινωνία αλλά υπάρχουν μόνο άτομα, και με βάση αυτό θα μπορούσε κάποιος να δεχτεί ότι δεν υπάρχουν επιχειρήσεις παρά μόνο άτομα και συνεπώς –όπως υποστήριξε και ο Friedman- οι επιχειρήσεις δεν μπορούν να έχουν κοινωνικές ευθύνες παρά μόνο τα άτομα. Δε μπορούμε όμως να μην αναγνωρίσουμε το γεγονός πως μια εταιρία είναι οικονομική και κοινωνική οντότητα, συμμετέχει και αλληλεπιδρά με τον ιδιωτικό και δημόσιο χαρακτήρα της, και δημιουργεί σχέσεις με τους εργαζόμενους, τους μετόχους, τις τοπικές κοινότητες κ.α.

Με βάση όλα τα παραπάνω μπορούμε να αναρωτηθούμε ότι οι εταιρίες υπάρχουν, αλλά υπάρχουν για να εξυπηρετούν κάτι περισσότερο από τους ίδιους τους εαυτούς τους; Έχει ηθική ευθύνη μια εταιρία; Φυσικά δε μπορεί, παρά να απορριφθεί μια θέση σαν αυτή του Albert Carr, αφού η πραγματική ζωή όπως και η διαχείριση μιας επιχείρησης διαφέρουν κατά πολύ και δεν μπορούν σε καμία περίπτωση να συγκριθούν με ένα παιχνίδι και τους «εκ του ασφαλούς βγαλμένους» κανόνες του. Κάθε λάθος, σε πραγματικές συνθήκες, μπορεί να έχει μοιραίες συνέπειες και γνωρίζουμε πως στη ζωή η επιλογή της «επανεκκίνησης» δεν είναι εφικτή.

Επίσης, όπως έχει αποδειχθεί εμπειρικά από την φτώχεια, την ανεργία και τις κρίσεις, αστήρικτο είναι και το επιχείρημα του Adam Smith, κατά το οποίο η φυσική κλίση του ανθρώπου είναι να αναζητά το δικό του συμφέρον με ορθό τρόπο έτσι ώστε μακροπρόθεσμα η κοινωνική ευημερία να βελτιωθεί, χωρίς να χρειάζεται κανείς (και στη προκειμένη περίπτωση - καμία επιχείρηση) να ενδιαφέρεται για τα συμφέροντα των άλλων.

Ένα επιχείρημα που μπορεί να υποστηριχθεί ενάντια της ηθικής ευθύνης των εταιριών, είναι πως κανείς δε μπορεί να γνωρίζει ακριβώς τους σκοπούς και αντικειμενικούς στόχους, τα ιδεώδη που είναι επιθυμητά σε κάθε

κοινωνία, και άρα δεν μπορεί να ενεργήσει προς την επίτευξή τους. Και αν ακόμη μπορούσε να έχει γνώση αυτών, θα ήταν αδύνατο να υπάρξει ταύτιση θέσεων ως προς τα μέσα και την καταλληλότητά τους για την επιδίωξη των παραπάνω. Βέβαια, σε αυτό το σημείο υπάρχει μια ένσταση και αυτό γιατί δε μπορούμε να μην αναγνωρίσουμε πως υπάρχουν θεμελιώδη ιδεώδη και σκοποί, ταυτόσημα σε κάθε κοινωνία όπως η παγκόσμια υγεία, το καθαρό περιβάλλον, η απασχόληση κ.α.

Με μια απλή παρατήρηση του παγκόσμιου επιχειρηματικού κόσμου μπορεί κανείς εύκολα να δει πως οι εταιρίες που περισσότερο κοινολογούν και διαφημίζουν τις εταιρικές δωρεές, είναι εκείνες που έχουν προβλήματα με την προκαλούμενη από αυτές μόλυνση του περιβάλλοντος ή βρίσκονται σε δικαστικές διενέξεις ή έχουν προβεί σε παραβάσεις και τους έχουν επιβληθεί μεγάλα χρηματικά πρόστιμα. Αυτή η διαπίστωση ενισχύει κατά πολύ τη θέση του Friedman περί συγκαλυμμένων δράσεων των επιχειρήσεων, με κάθε άλλο παρά ηθικά κίνητρα.

Παρόλα τα παραπάνω, τις ανησυχίες και τους προβληματισμούς που εγείρουν γύρω από το φαινόμενο της εταιρικής ευθύνης και της αποδοχής του, δε μπορούμε παρά να αποδεχτούμε και την ύπαρξη μιας επιχείρησης ως οντότητα αλλά και την ύπαρξη ηθικών συμπεριφορών από μέρους της.

Σε αυτό το σημείο όμως προκύπτει ένα πρόβλημα. Οι εταιρίες που θα εφαρμόσουν πρακτικές που θα είναι κοινωνικά υπεύθυνες, θα έχουν περισσότερα έξοδα, και με δεδομένο το ανταγωνιστικό επιχειρηματικό περιβάλλον, οι λιγότερο πολυέξοδες εταιρίες θα προσελκύσουν τα κεφάλαια ενώ οι άλλες θα μείνουν ενδεχομένως εκτός αγοράς. Πόσο λοιπόν θα πρέπει να είναι διατεθειμένη μια επιχείρηση να ρισκάρει σήμερα, προκειμένου να απολάβει μακροπρόθεσμα (και όχι πάντοτε σίγουρα) οφέλη; Από αυτή τη σκοπιά δε θα ήταν πιο φρόνιμο να μην επενδύει κανείς σε πρακτικές εταιρικής κοινωνικής ευθύνης;

Επίσης, αν δεχτούμε την εταιρική κοινωνική ευθύνη ως κάτι το εντελώς ελεύθερο και εθελοντικό, τότε οδηγούμαστε στην εξής -αντίστροφη με την παραπάνω- κατάσταση: οι επιχειρήσεις που μπορούν άμεσα να επενδύσουν πόρους για την υιοθέτηση κοινωνικά υπεύθυνων πρακτικών είναι αυτές που διαθέτουν πλεόνασμα πόρων. Οπότε, δεδομένου ότι αυτή η επένδυση προσδίδει αξία στην επιχείρηση, οδηγούμαστε στο δυσάρεστο μότο κατά το

οποίο «οι πλούσιοι γίνονται πλουσιότεροι και οι φτωχοί φτωχότεροι». Οι δύο αυτές εκδοχές είναι πραγματικές και μεταφράζονται σε κακό, σκληρό, άδικο και απάνθρωπο ανταγωνισμό –έννοιες εκ διαμέτρου αντίθετες μιας καλής και υπεύθυνης κοινωνικής συμπεριφοράς.

Πως μπορεί συνεπώς να επιζήσει η κοινωνικά υπεύθυνη εταιρία; Μεταφέροντας το πρόβλημα από την εξελικτική βιολογία, δηλαδή το κατά πόσο μπορούν οι αλτρουιστές να επιβιώσουν, έχει προταθεί η εξής λύση. Στο βιο-κοινωνιολογικό περιβάλλον οι επιλογές γίνονται όπως και στο βιολογικό: η επιλογή σε διλήμματα γίνεται υπέρ εκείνων των συστατικών που μεγιστοποιούν την ατομική κατάσταση και το εγωιστικό στοιχείο απωθεί το αλτρουιστικό. Έτσι κατά αντιστοιχία, στο περίφημο «δίλλημα του φυλακισμένου» που δύο συναποφασίζουν να συνεργαστούν για να δραπτεύσουν αλλά καθένας υποπτεύεται ότι το ατομικό συμφέρον καθενός θα ήταν να καταδώσει τον άλλο, θα πρέπει και οι δύο να γνωρίζουν ότι ο άλλος θα κρατήσει την υπόσχεσή του για να έχουν καλύτερο αποτέλεσμα για τους δύο, δηλαδή την ελευθερία.

Συνεπώς, δεν αρκούν τα κίνητρα και οι σκοποί καθενός προκειμένου να λυθεί το πρόβλημα αλλά θα πρέπει να τους γνωρίζουν και να τους ενστερνίζονται και οι άλλοι. Αυτό το μοντέλο της «ανάληψης υποχρέωσης» δείχνει ότι συνεργαζόμενα άτομα μπορούν να επιβιώσουν σε ανταγωνιστικό περιβάλλον. Σε ενδιαφέρουσα μελέτη (των Khaneman, Knetsch, Thaler του 1986)¹⁸ εφαρμόστηκε «το παιχνίδι του δικτάτορα» που παίζεται από ομάδες δύο ατόμων. Έδωσαν στον έναν ένα ποσό 20 δολαρίων να το μοιράσει με τον άλλο κατά τη βούλησή του: ή 10 και 10 δολάρια ή 18 και 2 δολάρια αντίστοιχα. Περίπου το 80% τα μοίρασε 10 και 10. Στη συνέχεια ζήτησαν από άλλη ομάδα στην οποία περιέγραψαν το πείραμα, το δικαίωμα κατά βούληση να μοιράσει καθένας από τα μέλη της μισά -μισά το ποσό των 10 δολαρίων με κάποιον από εκείνους που είχαν προκρίνει τη μοιρασιά 10-10, ή μισά -μισά το ποσό των 12 δολαρίων με κάποιον από εκείνους που είχαν προκρίνει τη μοιρασιά 18-2. Περισσότεροι από το 80% επέλεξαν τον πρώτο τρόπο διανομής. Δηλαδή, προτίμησαν να πάρουν 5 αντί για 6 –να χάσουν δηλαδή 1- προκειμένου να τιμωρήσουν τον άγνωστο που συμπεριφέρθηκε άδικο στο

¹⁸ D. Kahneman / J.Knetch / R. Thaler, 1986, "Perceptions of Unfairness: Constraints on Wealth Seeking", *American Economic Review*, 76: 724-41.

προηγούμενο πείραμα! Σύμφωνα με τη θεωρία αυτή, όταν η επιχείρηση αντιμετωπίζει ηθικά προβλήματα πρέπει να φέρει υψηλότερες δαπάνες αν πρόκειται και θέλει να πάρει τον πάνω δρόμο. Η επιχείρηση όμως, που αναλαμβάνει κοινωνική ευθύνη έχει την ικανότητα ή να αποφεύγει ή να επιλύει προβλήματα ανάληψης υποχρέωσης από τους αντιπάλους της.

Συμπερασματικά, η κοινωνικά υπεύθυνη συμπεριφορά θα πρέπει να εφαρμόζεται από όλες τις επιχειρήσεις, προκειμένου να προσπεραστούν προβλήματα όπως τα παραπάνω. Όμως, δεν οδηγούμαστε έτσι σε ένα φαύλο κύκλο, καθώς αν δεχτούμε κάτι τέτοιο προκύπτουν άλλα, νέα προβλήματα. Πρώτο και κυριότερο χάνεται ο εθελοντικός χαρακτήρας της κοινωνικά υπεύθυνης συμπεριφοράς. Έπειτα εμφανίζονται και προβλήματα ίσης μεταχείρισης και ίσων ευκαιριών αφού είναι δύσκολο –και ίσως αδύνατο– να ορισθεί δίκαια για όλους ένα «κατώτατο όριο εταιρικής κοινωνικής ευθύνης» που να ισχύει και μάλιστα να είναι υποχρεωτικό για όλους. Επίσης, ποιος θα αποφασίσει ποιο θα είναι αυτό το όριο και ποιος θα ελέγχει τις επιχειρήσεις προκειμένου να το τηρούν; Με ποια κριτήρια; Ποιος θα τα ορίσει; Θα υπάρξει κάποιος επιπλέον έλεγχος; Αυτά είναι μόνο κάποια από τα προβλήματα που εμφανίζονται με την υιοθέτηση μιας τέτοιας πατερναλιστικής λύσης.

Καταλήγοντας, θα παρουσιαστεί μια πρόταση, αφού πρώτα αναφερθούν τα λόγια του H. Minzberg¹⁹, που τελικά ίσως επικυρωθούν: *«είναι συμφέρον να είσαι καλός, αλλά όχι τόσο καλός»*. Η πρότασή δεν αφορά την εισαγωγή κάποιας καινοτομικής θεωρίας που καταφέρνει να ξεκαθαρίσει το θολό τοπίο γύρω από την εταιρική κοινωνική ευθύνη και την εφαρμογή της. Αντίθετα, αφήνει τα πράγματα ως έχουν και απλά προσεγγίζει το θέμα από μια άλλη πλευρά του. Συγκεκριμένα, θα μπορούσαμε να εντάξουμε τις διάφορες πρακτικές εταιρικής κοινωνικής ευθύνης στις στρατηγικές δραστηριότητες μιας επιχείρησης που πρωταρχικό στόχο και σκοπό έχουν να αυξήσουν τα κέρδη της. Κατά τον τρόπο αυτό, αποφεύγοντας δηλαδή να βαφτίσουμε τέτοιες πρακτικές ως «μεγαλόψυχες αγαθοεργίες», δεν χρειάζεται να διερευνηθεί καθόλου η ηθική διάσταση του θέματος, αφού δεν εγείρονται ερωτήματα του τύπου «γιατί το κάνει;», «για τα κέρδη ή για το κοινό καλό (περιβάλλον κλπ);».

¹⁹ H. Minzberg, "The Case of Corporate Social Responsibility", *The Journal of Business Strategy*, vol.2, pp. 3-15.

Αυτό που ουσιαστικά λοιπόν προτείνεται είναι μια απλή αλλαγή στη συνεπαγωγή των πράξεων. Αντί λοιπόν να προσπαθούμε να ακολουθήσουμε το σχήμα:

κοινωνικό καλό (με όποια μορφή) $\Rightarrow$ εταιρικό κέρδος (με όποια μορφή),
θα ήταν πολύ πιο απλό να δεχτούμε το αντίστροφο χωρίς να αλλάζει καμία από τις προκείμενες:

εταιρικό κέρδος (με όποια μορφή) $\Rightarrow$ κοινωνικό καλό (με όποια μορφή).
Αποφεύγουμε με τον τρόπο αυτό όλες τις σκοτεινές, σκεπτικιστικές, ηθικοπροβληματικές πλευρές του φαινομένου, απαλλάσσοντας το από τα οποιαδήποτε προβλήματα ορισμού. Προτείνεται λοιπόν μια ηθική διαχείριση πόρων και καταστάσεων από τους υπευθύνους, και τις επιχειρήσεις με χαρακτήρα όχι ανήθικο, αλλά απλά αήθικο.

Έτσι λοιπόν όλες οι επιχειρήσεις, θα πράττουν αυτό που εξ' ορισμού πρέπει να πράττουν –αυτό για το οποίο δημιουργήθηκαν- θα επιδιώκουν και θα προσφέρουν κέρδος κάτι που κανείς δεν μπορεί να αρνηθεί και να επικρίνει. Από εκεί και έπειτα θα είναι στην πρωτοβουλία της καθεμιάς, ποια εργαλεία θα επιλέξει προκειμένου να επιτύχει το σκοπό αυτό. Μέσα στην εργαλειοθήκη που έχει στη διάθεσή της η κάθε εταιρία, βρίσκονται στρατηγικές και πρακτικές που μπορούν απλά να αποφέρουν κέρδη, και κάποιες άλλες που πέρα από αυτό βοηθούν και το περιβάλλον, το ανθρώπινο δυναμικό, την τοπική κοινότητα κλπ. Οι πράξεις εταιρικής κοινωνικής ευθύνης δεν θα πρέπει λοιπόν να αντιμετωπίζονται ως κάτι το ξεχωριστό - το διαφορετικό - το extra, αλλά ότι είναι απλά ένας άλλος καλός τρόπος επίτευξης στόχων και κερδών, που μπορεί πέρα από αυτό να εξυπηρετεί μονάχα θεμελιώδη ιδεώδη και σκοπούς που είναι ταυτόσημα σε κάθε κοινωνία όπως η παγκόσμια υγεία, το καθαρό περιβάλλον, η απασχόληση και πολλά άλλα και αποτελούν κατά κάποιο τρόπο αντικειμενικές καθολικές αλήθειες.

Όσον αφορά το θέμα του ελέγχου και του ανταγωνισμού των επιχειρήσεων μεταξύ τους, δεν θα πρέπει να υπάρχει στο στάδιο της επιλογής ή όχι μιας κοινωνικά υπεύθυνης πρακτικής, αφού όπως αναφέρεται παραπάνω τέτοιες επιλογές είναι διαθέσιμες για όλους και βρίσκονται στην εργαλειοθήκη κάθε επιχείρησης. Προτείνεται δηλαδή να παραμείνει καθαρά εθελοντική η εφαρμογή της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης. Εκεί που θα

έπρεπε ίσως να εφαρμοστεί ένας ήπιος πατερναλισμός με κρατική παρέμβαση, είναι στον τρόπο που θα παρουσιάζονται και θα διαφημίζονται τέτοιου είδους επιλογές. Για παράδειγμα, δεν θα πρέπει να παρουσιάζονται μόνο τα κοινωνικά οφέλη μιας πράξης μιας επιχείρησης, λόγου χάρη το υπέρογκο ποσό μιας δωρεάς σε ίδρυμα για ορφανά παιδιά από μέρους δημοφιλούς εταιρίας αναψυκτικών, αλλά θα πρέπει να παρουσιάζονται και άλλα νούμερα όπως αυτά που φανερώνουν την μόλυνση των υδάτων του ποταμού που τροφοδοτεί σπίτια χιλιάδων κατοίκων, που προκαλεί η λειτουργία του εν λόγω εργοστασίου παραγωγής αναψυκτικών.

Με τον τρόπο αυτό δεν θα απαιτείται τίποτε περισσότερο από την απλή λογική που διαθέτει κάθε νοήμον άνθρωπος, για να αναγνωριστούν οι κοινωνικά υπεύθυνες συμπεριφορές και ότι αφορά αυτές, δηλαδή κίνητρα, οφέλη, απώλειες, έξοδα κλπ. Βέβαια στο σημείο αυτό, αναγνωρίζονται σοβαρά προβλήματα που προκύπτουν από την πρόταση που προτείνεται. Για παράδειγμα, με ποιο τρόπο θα καταφέρουμε να μετρήσουμε τα οφέλη; Πώς θα είμαστε σίγουροι ότι η "x" αύξηση των κερδών μιας επιχείρησης προέρχεται εξ' ολοκλήρου ή εν μέρει από την εφαρμογή κοινωνικά υπεύθυνων πρακτικών; Θα μπορούσαμε να προτείνουμε εδώ ως λύση μια σειρά ερευνών σε καταναλωτές, διοικήσεις, εργαζόμενους και άλλους φορείς, αλλά και σε αυτή τη περίπτωση, πόσο αντικειμενικές και αμερόληπτες μπορούν να είναι τέτοιες έρευνες; Για την αντιμετώπιση του λεπτού αυτού θέματος, ίσως θα πρέπει να στηριχτούμε στο μοντέλο της «ανάληψης υποχρέωσης» από όλους, που περιγράφεται παραπάνω, και θα πρέπει να αποφεύγουμε λάθη όπως αυτά στο «δίλλημα του φυλακισμένου». Και κάτι τέτοιο θα επιτευχθεί πρώτα σε προσωπικό επίπεδο με πολύ προσωπική προσπάθεια, και έπειτα σε επιχειρησιακό, κοινωνικό και παγκόσμιο επίπεδο με συλλογική πλέον προσπάθεια.

Κεφάλαιο 2°

2.1 Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη και Τοπική Αυτοδιοίκηση

Αν παρατηρήσει κανείς τις αρμοδιότητες και τις ενέργειες της τοπικής αυτοδιοίκησης, θα καταλάβει με ευκολία ότι οι ΟΤΑ (Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης) βρίσκονται πιο κοντά στον πολίτη από οποιοδήποτε άλλο θεσμό. Είναι πιο κοντά στον πολίτη από ότι η Κεντρική Κυβέρνηση, κι αυτό τους καθιστά περισσότερο ικανούς να ασκήσουν κοινωνική πολιτική. Λέγοντας κοινωνική πολιτική, εννοείται στο επίπεδο της καθημερινότητας και της επίλυσης προβλημάτων που είναι μείζονος σημασίας και προκύπτουν καθημερινά, προσανατολισμένα στις ανάγκες και στα προβλήματα των πολιτών, αλλά και στις ιδιαιτερότητες κάθε τοπικής κοινωνίας.

Από την καθημερινή μας εμπειρία γνωρίζουμε όλοι ότι οι Δήμοι και οι Κοινότητες αποτελούν τον πρώτο δέκτη κοινωνικών προβλημάτων, λόγω της άμεσης επαφής τους με τον δημότη. Και με τις δράσεις και πρωτοβουλίες που αναπτύσσουν, βρίσκονται διαρκώς κοντά του και δίνουν τη μάχη για να στηρίξουν την καθημερινότητα αυτή.

Στην Ελλάδα ένα μεγάλο μέρος της επιχειρηματικής δραστηριότητας κυρίως σε ότι αφορά υπηρεσίες και αγαθά κοινωφελούς χαρακτήρα (ενέργεια, υγεία, μεταφορές, κλπ.) ασκείται από τον ευρύτερο δημόσιο τομέα. Αποτέλεσμα αυτού είναι και το γεγονός ότι ο μεγαλύτερος εργοδότης στη χώρα είναι το δημόσιο στην ευρύτερή του έννοια. Οι τοπικές αυτοδιοικήσεις αναπτύσσουν δραστηριότητες σε όλη την Ελληνική επικράτεια και συναλλάσσονται με το σύνολο του Ελληνικού πληθυσμού γεγονός που τους καθιστά σημαντικούς φορείς άσκησης κοινωνικής πολιτικής τόσο σε τοπικό όσο και σε εθνικό επίπεδο. Αντίστοιχα το δημόσιο και ο ευρύτερος δημόσιος τομέας είναι και ο κύριος χρήστης αλλά και διαχειριστής φυσικών πόρων που αντίστοιχα συνεπάγεται και μεγάλες περιβαλλοντικές ευθύνες.

Πέραν αυτών, ο ευρύτερος δημόσιος τομέας μπορεί να συμβάλει στην ανάπτυξη και διάδοση της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης. Σύμφωνα με τις νέες οδηγίες που υιοθέτησε το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, ο δημόσιος τομέας, οι Δ.Ε.Κ.Ο. και η τοπική αυτοδιοίκηση μπορούν να θέτουν κοινωνικά και περιβαλλοντικά κριτήρια στις δημόσιες προκηρύξεις. Η εταιρική κοινωνική

ευθύνη σε κάθε περίπτωση αφορά τόσο τις ιδιωτικές επιχειρήσεις όσο και τις δημόσιες, κάθε μορφής, οι οποίες όχι μόνο δεν απαλλάσσονται εξαιτίας του δημόσιου χαρακτήρα τους να λειτουργούν ως υπεύθυνοι κοινωνικά και περιβαλλοντικά φορείς επιχειρηματικής δραστηριότητας, αλλά αντίθετα εξαιτίας και του κοινωφελούς τους σκοπού επιβάλλεται να αποτελέσουν πρότυπα καλής πρακτικής στον τομέα αυτό. Η Πράσινη Βίβλος και η ανακοίνωση της Ε.Ε. το 2002 ειδικότερα αναφέρονται στον τομέα αυτό μέσω της μνημόνευσης των οργανισμών της λεγόμενης "κοινωνικής οικονομίας" οι οποίοι προτείνεται να εκδίδουν ετήσιες αναφορές με τη μορφή απολογισμού σχετικά με την δράση και την αποτελεσματικότητά τους σε τρία επίπεδα : οικονομικό, κοινωνικό και περιβαλλοντικό.

Η εταιρική κοινωνική ευθύνη αφορά θέματα που εμπίπτουν στην αρμοδιότητα δημοσίων φορέων (κοινωνική πρόνοια, προστασία περιβάλλοντος, εκπαίδευση και κατάρτιση κ.ά.). Πρέπει όμως στο σημείο αυτό να τονιστεί ότι η ανάληψη τέτοιων δράσεων δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να υποκαταστήσει και να εξαλείψει την πολιτική, αλλά απλώς να συμπληρώσει τις δημόσιες πολιτικές. Υπό αυτό το πρίσμα, ο ρόλος του κράτους είναι πρωταρχικός και αφορά καταρχάς την εξασφάλιση του απαραίτητου θεσμικού πλαισίου για την υλοποίηση, την αξιολόγηση δράσεων εταιρικής κοινωνικής ευθύνης και φυσικά την εμπέδωση ενός κλίματος συνεργασίας μεταξύ όλων των ενδιαφερόμενων μερών και επιπλέον την παροχή ενημέρωσης, κατευθύνσεων αλλά και κινήτρων προς τις επιχειρήσεις και τους πολίτες.

Όπως αναφέρεται και στο πρώτο κεφάλαιο, τα οφέλη και τα συγκριτικά πλεονεκτήματα μιας «κοινωνικά υπεύθυνης» επιχείρησης συνοψίζονται ως εξής:

- α) ικανοποιημένο και άρα πιο παραγωγικό ανθρώπινο δυναμικό,
- β) βελτίωση της ποιότητας των προϊόντων και των υπηρεσιών,
- γ) βελτίωση των σχέσεων με την τοπική κοινωνία και
- δ) θετική ανταπόκριση της κοινής γνώμης μέσα από τη βελτίωση της εταιρικής εικόνας.

Όλα τα παραπάνω μεταφράζονται σε ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα για μια επιχείρηση, καθώς γίνεται πιο ανθεκτική σε μια αιφνίδια κρίση της αγοράς και αυξάνει την πιθανότητα της προσέλκυσης και της διατήρησης των

πελατών της καθώς και των εργαζομένων της. Οι επιχειρήσεις που καθιστούν την εταιρική ευθύνη ως αναπόσπαστο μέρος της καθημερινής επιχειρηματικής πρακτικής τους έχουν τη δυνατότητα να προβλέψουν και να αντιμετωπίσουν κοινωνικά και περιβαλλοντικά ζητήματα που ενδέχεται να έχουν επίδραση στην ανταγωνιστικότητά τους και τελικά να βελτιώσουν την οικονομική, κοινωνική και περιβαλλοντική τους επίδοση με οφέλη σταθερά και διαχρονικά.

Βασιζόμενοι στα παραπάνω, είναι εύκολο να κατανοήσουμε την αντιστοιχία των καταστάσεων, όταν αναφερόμαστε όχι πια σε μια επιχείρηση, αλλά σε μια μορφή της τοπικής αυτοδιοίκησης και συγκεκριμένα σε έναν Δήμο. Οι Δήμοι απασχολούν αρκετό ανθρώπινο δυναμικό (συγκεκριμένα ο Δήμος Λάρισας σε έρευνα που πραγματοποιήθηκε το 2006, έδειξε ότι απασχολεί περίπου 1.100 εργαζομένους, γεγονός που τον κάνει μία από τις μεγαλύτερες επιχειρήσεις της κεντρικής Ελλάδας στον τομέα ανθρώπινο δυναμικό), και γι' αυτό είναι πολύ σημαντικό να κρατούν τους εργαζομένους τους, οι Δήμοι και γενικότερα η αυτοδιοίκηση ικανοποιημένους και συνάμα παραγωγικούς. Επίσης πολύ σημαντικές είναι και οι σχέσεις που δημιουργούνται μεταξύ τοπικής αυτοδιοίκησης και τοπικής κοινωνίας, καθώς και η γνώμη των πολιτών για την αυτοδιοίκηση, αφού αυτές καθορίζουν το κλίμα μέσα στο οποίο ζούνε και αναπτύσσονται οι πολίτες καθημερινά. Έτσι δίνοντας την απαραίτητη προσοχή σε θέματα και προγράμματα εταιρικής κοινωνικής ευθύνης, δεν εξυπηρετούνται μόνον τα συμφέροντα των πολιτών, αλλά παράλληλα ενδυναμώνεται και διευκολύνεται η λειτουργία του ίδιου του Δήμου ως οργανισμού.

Η αυτοδιοίκηση λοιπόν, καλείται να συνδέσει, να γίνει δηλαδή ο ιστός της συναίνεσης για την προστασία του περιβάλλοντος αλλά και για την κοινωνική συνοχή, μέσα από τις ευκαιρίες που δίνει στον τοπικό πληθυσμό και στην τοπική κοινωνία καθώς και μέσα από αυτή την ανταποδοτικότητα που υπάρχει (και δεν εννοείται εδώ η οικονομική ανταποδοτικότητα) σε συνάρτηση με τις δράσεις τις αυτοδιοικητικές προς την τοπική κοινωνία. Η τοπική κοινωνία εισπράττει το γεγονός ότι η προστασία του περιβάλλοντος γεννάει απασχόληση και είναι παράγοντας βελτίωσης της ποιότητας της ζωής. Ταυτόχρονα εισπράττει ότι η κοινωνική συνοχή διαμορφώνει ένα νέο κοινωνικό περιβάλλον για την επιχειρηματικότητα.

2.2 Προγράμματα Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης του Δήμου Λάρισας

Στα πλαίσια λοιπόν της προώθησης της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης, ο Δήμος Λάρισας προωθεί διάφορα προγράμματα, είτε με καθαρά δική του πρωτοβουλία είτε σε συνεργασία με άλλους φορείς και τους πολίτες. Τα προγράμματα αυτά αφορούν τους τρεις βασικούς άξονες της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης, δηλαδή τους εργαζόμενους, το περιβάλλον και την τοπική κοινότητα –τους πολίτες. Κάποια από αυτά θα παρουσιαστούν στο παρόν κεφάλαιο με απώτερο σκοπό την αξιολόγησή τους, η οποία θα αφορά το κατά πόσο το κάθε πρόγραμμα πέτυχε τους στόχους του. Τα προγράμματα επιλέχτηκαν με βάση «το κοινό» στο οποίο απευθύνονται (target groups). Ξεχωρίζοντας τους αποδέκτες σε νεολαία, άτομα με ειδικές ικανότητες (ΑΜΕΑ), εργαζόμενους, τοπική κοινότητα-πολίτες και περιβάλλον, ακολουθεί μια σύντομη παρουσίαση ενός αντιπροσωπευτικού προγράμματος για κάθε μια από τις παραπάνω ομάδες.

2.2.1 Πρόγραμμα: Κέντρο Πληροφόρησης Νέων «ΜΙΤΟΣ»

Target Group: Κάτοικοι Λάρισας, ηλικίας 15-28 (νεολαία)

Ο Δήμος Λάρισας αξιοποιώντας κονδύλια της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και σε συνεργασία με την Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς, δημιούργησε ένα Κέντρο Πληροφόρησης Νέων με σύγχρονο εξοπλισμό που τίθεται στη διάθεση των πολιτών και κυρίως της νεολαίας. Το ΚΠΝ έχει σαν στόχο τη δωρεάν παροχή πληροφόρησης και υποστήριξη των νέων σε τομείς ενδιαφέροντος, τον σχεδιασμό και υλοποίηση προγραμμάτων για τη δημιουργική απασχόληση και τον ελεύθερο χρόνο των νέων, με παράλληλη προώθηση της νεανικής δημιουργικότητας και της νεανικής επιχειρηματικότητας. Στοχεύει ακόμη στην ανάπτυξη εθνικών και ευρωπαϊκών συνεργασιών, τη δημιουργία δικτύων και τη σύνδεση με υφιστάμενα εθνικά ή και ευρωπαϊκά δίκτυα επικοινωνίας και συνεργασίας, σε θέματα που αφορούν τους νέους και σε συνεργασία με το τοπικό συμβούλιο νέων (ΤΟΣΥΝ).

Πιο συγκεκριμένα, στο κτίριο που στεγάζεται το Κέντρο Πληροφόρησης Νέων, «ΜΙΤΟΣ» το οποίο ξεχωρίζει όχι μόνο για τη

λειτουργικότητά του αλλά για την όμορφη και λιτή του αρχιτεκτονική και λειτουργεί από τον Φεβρουάριο του 2001, ήταν εγκατεστημένα τα παλαιά δημοτικά σφαγεία Λάρισας, τα οποία εξυπηρέτησαν τις ανάγκες της περιοχής μέχρι το 1989 όταν με απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου κρίθηκε αναγκαία, για λόγους υγείας, η περάτωση της λειτουργίας τους καθώς βρισκόταν σε κατοικημένη και πυκνοκατοικημένη περιοχή. Το 1990 το κτίσμα ανακηρύχθηκε διατηρητέο μνημείο και αναπαλαιώθηκε.

Ο Δήμος Λάρισας αξιοποιώντας κονδύλια της Ευρωπαϊκής Ένωσης και στο πλαίσιο του προγράμματος ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ-HORIZON, αλλά και του προγράμματος που αφορά στην ολοκλήρωση του δικτύου των Κέντρων Πληροφόρησης Νέων από τη Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς, αποφάσισε την αξιοποίηση του κτίσματος των παλαιών σφαγείων. Για την υλοποίηση της πρωτοβουλίας αυτής, εκτός του Δήμου Λάρισας συμμετείχαν το Κέντρο Αποκατάστασης Ατόμων με Ειδικές Ανάγκες «Αριστεύς» και ο σύλλογος γονέων και κηδεμόνων Α.Μ.Ε.Α. Στον ίδιο χώρο στεγάζεται και ο Συνεταιρισμός «ΔΑΙΔΑΛΟΣ», μέλη του οποίου είναι Άτομα με Ειδικές Ανάγκες.

Το ΚΠΝ εντάσσεται σε ένα ευρύτερο σχέδιο δημιουργίας ενός Δικτύου Κέντρων Πληροφόρησης σε ολόκληρη την Ελλάδα. Αποτελεί ένα δίκτυο πληροφόρησης που λειτουργεί με ευθύνη του Δήμου Λαρισαίων και έχει ως κύριο στόχο να φέρει τους νέους σε επαφή με τις τεχνολογίες της πληροφορίας και επικοινωνίας. Κύριοι λοιπόν στόχοι του προγράμματος είναι η προώθηση της συμμετοχής των νέων στα κοινά, η ανάπτυξη της πρωτοβουλίας και της δημιουργικότητας των νέων της πόλης της Λάρισας και η παρακίνηση των νέων για πληροφόρηση σχετικά με τις ευκαιρίες που προσφέρονται στην εκπαίδευση, την απασχόληση, την οικονομική, την κοινωνική ζωή και τον πολιτισμό.

Το Κέντρο, διαθέτει ηλεκτρονικό σύστημα πληροφόρησης, το οποίο συνεχώς εμπλουτίζεται, και μέσω του οποίου παρέχεται δωρεάν και αξιόπιστη ενημέρωση σε έντυπη και ηλεκτρονική μορφή σε ενότητες όπως η εκπαίδευση, η επιμόρφωση, η επαγγελματική κατάρτιση, η εργασία, ο πολιτισμός, η τέχνη, η οικολογία, το περιβάλλον, ο αθλητισμός, ο τουρισμός, διάφορα προγράμματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης και γενικές πληροφορίες δημόσιας διοίκησης και λειτουργίας του κρατικού μηχανισμού. Επίσης, το

Κέντρο Πληροφόρησης Νέων δίνει τη δυνατότητα πρόσβασης και σύνδεσης με το Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα « Νέα Γενιά σε Δράση », το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Πληροφόρησης «EURO DESK», την Ευρωπαϊκή Δικτυακή Πύλη της Νεολαίας, τη Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς, τα Κέντρα Πληροφόρησης Νέων στην Ελλάδα και τις Ελληνικές και Ευρωπαϊκές Τράπεζες Πληροφοριών.

Το ΚΠΝ μπορεί να παίξει σημαντικό ρόλο στην τοπική κοινωνία, αποτελώντας σημείο αναφοράς για τους νέους της περιοχής του. Ουσιαστικά οι ρόλοι του συνοψίζονται στα εξής

- Αναζητά – συγκεντρώνει – διοχετεύει πληροφορίες στους νέους.
- Υποστηρίζει νέους που θέλουν να συμμετάσχουν σε ευρωπαϊκά και εθνικά προγράμματα και δράσεις ή αναζητούν εταίρους για ανάπτυξη κοινών πρωτοβουλιών.
- Ενθαρρύνει νέους που θέλουν να αναλάβουν κάποια πρωτοβουλία.
- Βοηθά και δίνει λύσεις σε πρακτικά προβλήματα των νέων (π.χ. στη σύνταξη μιας αίτησης προς την Εθνική Υπηρεσία του Προγράμματος της Ε.Ε. «Νέα Γενιά σε Δράση », στη σύνταξη αίτησης για συμμετοχή σε διαγωνισμό του ΑΣΕΠ, αιτήσεων σε μεταπτυχιακά προγράμματα, υποτροφίες, βοήθεια στους φοιτητές στην αναζήτηση βιβλιογραφίας για εργασία, βοήθεια στην αναζήτηση προσωρινού καταλύματος σε χώρα του εξωτερικού, απαντήσεις σε ερωτήσεις για σπουδές, εργασία, κατάρτιση, κινητικότητα κλπ.).
- Παρέχει κατάλληλο χώρο, ελκυστικό, ζεστό, ζωντανό για τη δημιουργική δραστηριότητα των νέων (π.χ. εθελοντικές ομάδες, καλλιτεχνικά εργαστήρια κλπ.).
- Διευκολύνει τους νέους της πόλης του στην υλοποίηση δράσεων που τους ενδιαφέρουν.
- Συνεργάζεται με τοπικές οργανώσεις, συλλόγους, ομάδες νέων για υλοποίηση από κοινού με το ΚΠΝ δράσεων και πρωτοβουλιών.
- Το Κέντρο προσφέρει επίσης στους νέους τη δυνατότητα να χρησιμοποιούν 7 σταθμούς εργασίας για ελεύθερη πρόσβαση στο διαδίκτυο και βάση δεδομένων για θέματα που τους αφορούν.

Τέλος, τον χώρο επισκέπτονται, εκτός από μεμονωμένα άτομα, σχολεία, γκρουπ μαθητών με τους καθηγητές τους οι οποίοι χρησιμοποιούν το κέντρο ως ένα χρήσιμο εργαλείο γνώσης για τη συλλογή πληροφοριών.

Καθημερινά προσέρχονται 25-30 άτομα, κατά μέσο όρο ηλικίας 15-45 ετών, ενώ οι θεματικές ενότητες για τις οποίες δείχνουν ενδιαφέρον είναι οι προκηρύξεις θέσεων εργασίας, υποτροφίες και μεταπτυχιακά προγράμματα και Ευρωπαϊκά Προγράμματα. Αρκετοί νέοι επισκέπτονται το Κέντρο για να ελέγξουν το ηλεκτρονικό τους ταχυδρομείο, αιτήσεις, βιογραφικά σημειώματα και για να συνομιλήσουν με νέους άλλων χωρών (τα στοιχεία αυτά προκύπτουν από «φόρμες επισκεψιμότητας» που συμπληρώνουν όλοι όσοι επισκέπτονται το Κέντρο). Βέβαια σε αυτό το σημείο οφείλουμε να επισημάνουμε, ότι είναι πολύ μικρός ο αριθμός των ατόμων που γνωρίζουν την λειτουργία και τον ακριβή ρόλο του προαναφερθέντος κέντρου.

2.2.2 Πρόγραμμα: Φεστιβάλ «Γιορτή Πηνειού»

Target Group: Κάτοικοι Λάρισας – Πολίτες

Η ευθύνη για την ποιότητα του περιβάλλοντος στο οποίο ζούμε και εργαζόμαστε ανήκει σε όλους μας. Δεν αφορά ούτε αποκλειστικά τη πολιτεία, ούτε τον επιχειρηματικό κόσμο ούτε τους εργαζόμενους ή αυτό που αποκαλούμε κοινωνία των πολιτών. Είναι μια συλλογική ευθύνη και απαιτεί τη συστράτευση και τη συνεργασία όλων μας. Αυτό πολλές φορές δε γίνεται αρκετά σαφές με αποτέλεσμα την έλλειψη του απαραίτητου βαθμού συνεργασίας και συνεννόησης και τελικά την αναποτελεσματικότητα των όποιων μεμονωμένων πρωτοβουλιών αναλαμβάνονται.

Η αυτοδιοίκηση είναι ιδιαίτερα εξοπλισμένη με αρμοδιότητες που συνδέονται με το περιβάλλον, την κοινωνική συνοχή, αλλά έχουν και ιδιαίτερα καθήκοντα. Βέβαια δεν υπάρχει πλήρης αντιστοίχιση πόρων και θεσμικών ρόλων για την αυτοδιοίκηση, σε σχέση με τις αρμοδιότητες και τα καθήκοντα. Πέρα όμως από τις αυτοτελείς αρμοδιότητες και τα καθήκοντα, η αυτοδιοίκηση συμμετέχει μαζί με τον ιδιωτικό τομέα καθώς και άλλους φορείς σε ενέργειες και δράσεις που αφορούν το περιβάλλον, την απασχόληση, την τοπική κοινότητα ως σύνολο κ.α.

Η τοπική αυτοδιοίκηση λοιπόν διακρίνεται για τη συμμετοχή της σε πολυμερή σχήματα που αφορούν την περιβαλλοντική διακυβέρνηση και διαχείριση, αλλά και την εγγύτητά της με τα προβλήματα της καθημερινότητας της τοπικής κοινωνίας. Διακρίνεται επίσης και από τον ηγετικό της ρόλο στις

κοινωνικές συμπράξεις, σε συνεργασία με τις εθελοντικές οργανώσεις. Έτσι οι ορίζοντες της αυτοδιοίκησης είναι πολύ ευρύτεροι από αυτούς που προδιαγράφονται από αναγκαστικά και θεσμικά κατοχυρωμένα πλαίσια. Πρέπει επίσης να τονιστεί ιδιαίτερα, ότι η αυτοδιοίκηση σαν ένας τελικός δικαιούχος σε κοινοτικές πρωτοβουλίες, χρηματοδοτικά προγράμματα και μέτρα, είτε τομεακά είτε και περιφερειακά, είναι ένας από τους στρατηγικούς και κατευθυντήριους παράγοντες σε θέματα που αφορούν την κοινωνική και την περιβαλλοντική επιχειρηματικότητα.

Τα παραπάνω, αναδεικνύουν κρίσιμα σημεία επιχειρηματικότητας για την αυτοδιοίκηση και τις νέες προοπτικές απασχόλησης. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι οι δεσμεύσεις που υπάρχουν για την επίτευξη στόχων ανακύκλωσης ή προώθησης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, και οι δεσμεύσεις που υπάρχουν για την διαχείριση των υδάτινων και των άλλων φυσικών πόρων και για την προστασία των οικοσυστημάτων.

Η περιβαλλοντική ευθύνη σαν μια δεσμευτική κατάσταση για την αυτοδιοίκηση εμφανίζει μια ευκαιρία σύμπραξης με τον ιδιωτικό τομέα, και είναι καταλυτική για την απασχόληση και για τη βιώσιμη ανάπτυξη. Έτσι καλύπτεται το αίτημα της κοινωνικής συνοχής και της προστασίας του περιβάλλοντος, μαζί με το αίτημα της οικονομικής αποδοτικότητας. Η περιβαλλοντική επιχειρηματικότητα είναι εθελοντική και έχει την ανάγκη μιας αυτοδιοίκησης που να είναι ευφυής, να διευρύνει τα όρια της επιχειρηματικότητας με φαντασία, για να πετύχει στόχους και επίσης αποτελεί μία πρόκληση στην αυτοδιοίκηση για ένα πέρασμα σε ένα όραμα τοπικής ανάπτυξης, το οποίο είναι συνυφασμένο και με την ποιότητα ζωής.

Στα πλαίσια αυτά ο Δήμος Λάρισας τα τελευταία χρόνια διοργανώνει, με συμμετοχή χιλιάδων επισκεπτών, πολιτιστικές εκδηλώσεις στην αναμορφωμένη κοίτη του Πηνειού Ποταμού, για διάστημα επτά ημερών στις αρχές Ιουνίου, με τίτλο «Γιορτές Πηνειού». Οι εκδηλώσεις περιλαμβάνουν θεατρικές και μουσικές παραστάσεις, θέατρο σκιών, αθλητικές εκδηλώσεις (επιδείξεις σε τοίχους αναβάσεως, skateboard, roller-skate κλπ), εκθέσεις (φωτογραφίας, χειροτεχνίας, σωστικών μέσων κλπ), επιδείξεις δραστηριοτήτων από συλλόγους και ομάδες πολιτών. Ταυτόχρονα λειτουργούν αναψυκτήρια και χώροι εκπαίδευσης παιδιών και μαθητών. Ιδιαίτερη μέριμνα δίνεται στην ασφάλεια των παρευρισκομένων με μέτρα

φύλαξης από την Δημοτική Αστυνομία και δημοτικές υπηρεσίες. Μέσα από τις εκδηλώσεις και τις δραστηριότητες που λαμβάνουν χώρα κάθε χρόνο στη Γιορτή Πηνειού, ο Δήμος στοχεύει:

- στην ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής, καθώς οι πολίτες εμπλέκονται και συμμετέχουν ενεργά στις διάφορες δραστηριότητες,
- στη δημιουργία νέων προοπτικών απασχόλησης για το ανθρώπινο δυναμικό της πόλης,
- στην αξιοποίηση του ποταμού Πηνειού, που αποτελεί πηγή ζωής για την πόλη,
- στη συνειδητοποίηση της σημαντικότητας του ποταμού και όσων αυτός προσφέρει, από τους πολίτες,
- στην αφύπνιση και δραστηριοποίηση των πολιτών για την προστασία του περιβάλλοντος.

Ο χαρακτήρας της όλης εκδήλωσης είναι καθαρά φεστιβαλικός καθώς πλέον συμμετέχουν πολλές πόλεις της Ελλάδος αλλά και του εξωτερικού, με πολυπληθή παραδοσιακά σχήματα και χορωδίες. Τα έξοδα της φιλοξενίας όλων των συμμετεχόντων, καθώς και της οργάνωσης των εκδηλώσεων, ξεπερνούν τις 100.000 ευρώ και βαραίνουν αποκλειστικά τον Δήμο Λαρισαίων (σύμφωνα με τα στοιχεία τα οποία μας δόθηκαν από τις αρμόδιες υπηρεσίες του δήμου).

2.2.3 Πρόγραμμα: Λέσχη για Άτομα με Ειδικές Ανάγκες (ΑΜΕΑ)

Target Group: Κάτοικοι Λάρισας – Άτομα με ειδικές ικανότητες, οικογενειακό περιβάλλον, φίλοι

Μέσα από την διεύρυνση των αρμοδιοτήτων και των καθηκόντων, αλλά και μέσα από την δυναμική της τοπικής αυτοδιοίκησης, τα άτομα με ειδικές ικανότητες και οι ανάγκες τους, αναδεικνύονται όλο και περισσότερο. Αυτές οι ανάγκες (είτε αφορούν την επαγγελματική αποκατάσταση, είτε άλλα απλά καθημερινά θέματα ποιότητας ζωής όπως η μετακίνηση κ.α.), είναι ιδιαίτερα ευαίσθητες γιατί αφορούν άτομα με ειδικό εξοπλισμό, με ειδικά προσόντα εμπειρίας και γνώσης -άτομα με ειδικές ικανότητες. Με την έννοια αυτή καλύπτουν ένα ευρύ φάσμα προβληματισμών, με έμφαση στην ευαισθησία και τη δυναμική του πληθυσμού, τον οποίο αφορούν, και διαμορφώνουν ένα

νέο πρότυπο κοινωνικής συνοχής, ισότητας και άρσης των αποκλεισμών όλων των ειδών.

Η τοπική αυτοδιοίκηση ως ένας σημαντικός παράγοντας για την απασχόληση, σε συνάρτηση μάλιστα και με τον κοινωνικό τομέα και με την κοινωνική επιχειρηματικότητα, στοχεύει ακριβώς σε αυτή την άρση του αποκλεισμού, στην υποστήριξη αυτών των ατόμων, σε ευαίσθητες και λεπτές θα λέγαμε καταστάσεις προβλημάτων, ενώ παράλληλα απευθύνεται στην κοινωνία και την αγορά δίνοντας μια αλυσιδωτή δυναμική ευκαιριών. Οι ανάγκες λοιπόν, των ατόμων με ειδικές ικανότητες διαμορφώνουν ένα νέο πλαίσιο δράσης για την τοπική αυτοδιοίκηση και αποτελούν μια πρόκληση για την ίδια.

Στο πνεύμα αυτό, ο Δήμος Λάρισας παραχώρησε έναν χώρο ώστε να δημιουργηθεί η Λέσχη για Άτομα με Ειδικές Ανάγκες. Την Λέσχη ίδρυσε ο Σύλλογος Γονέων & Κηδεμόνων Μαθητών Ειδικών Σχολείων –Ιδρυμάτων – Θεραπευτηρίων και Ατόμων με Αναπηρίες Ν. Λάρισας, του οποίου οι δράσεις είναι πολύπλευρες και καλύπτουν εφόρου ζωής τις ανάγκες των παιδιών με αναπηρίες που έχουν ελαφρά και βαρεία νοητική στέρηση, σύνδρομο Down, αυτισμό, πολλαπλές αναπηρίες κλπ. Ουσιαστικά, οι στόχοι της δημιουργίας της Λέσχης ΑΜΕΑ συνοψίζονται ως εξής:

- συμβάλλει στην ειδική αγωγή των ατόμων με αναπηρίες (ΑΜΕΑ),
- συμβάλλει στην προεπαγγελματική και επαγγελματική κατάρτισή τους,
- εξασφαλίζει την ημερήσια απασχόληση – φροντίδα και περίθαλψη τους,
- βοηθά στην επαγγελματική τους αποκατάσταση όπου αυτό είναι εφικτό,
- συμβάλλει εν γένει στην βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης αυτών και των οικογενειών τους.

Στη Λέσχη λειτουργεί πρωινό τμήμα ημερήσιας απασχόλησης για άτομα με αναπηρίες άνω των 25 ετών που είναι κλεισμένα στα σπίτια τους, δίνοντας τους την ευκαιρία να αναπτύξουν διάφορες ικανότητες μέσα από δραστηριότητες όπως η ζωγραφική, και κάνοντάς τους παραγωγικά άτομα. Επίσης, το απόγευμα λειτουργούν τμήματα ψυχαγωγίας και άθλησης όλων των ΑΜΕΑ, με δραστηριότητες όπως γυμναστική, χορό και ομαδικές ασκήσεις

και παιχνίδια. Με τον τρόπο αυτό συμβάλει στην βελτίωση της ψυχοκινητικής κατάστασης και κοινωνικής τους ένταξης, βγάζοντας τα ίδια τα άτομα, αλλά και τις οικογένειές τους από τον κοινωνικό αποκλεισμό και την απομόνωση, δίνοντας τους ταυτόχρονα μια διαφορετική νότα στην καθημερινότητά τους.

2.2.4 Ο Εργοδότης-Δήμος Λάρισας και οι Εργαζόμενοι του

Target Group: Κάτοικοι Λάρισας – Εργαζόμενοι στον Δήμο Λάρισας

Μια από τις διαστάσεις της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης αφορά το ανθρώπινο δυναμικό των επιχειρήσεων, τη σχέση δηλαδή της επιχείρησης με τους εργαζομένους της. Πρόκειται ίσως για την πλέον εσωτερική πτυχή της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης και το πεδίο στο οποίο η επιχείρηση διαθέτει τη μεγαλύτερη δυνατότητα παρέμβασης και επίδρασης. Και αυτό γιατί οι εργαζόμενοι αποτελούν συστατικό στοιχείο της επιχείρησης και το είδος της σχέσης εργοδοσίας-εργαζομένων καθορίζει σε σημαντικό βαθμό τόσο την αποτελεσματικότητα της επιχείρησης όσο και την ποιότητα ζωής των εργαζομένων.

Η μέριμνα λοιπόν για το ανθρώπινο δυναμικό αποτελεί ένα από τα βασικότερα πεδία εφαρμογής της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης αφού συμβάλλει στην επίτευξη εργασιακής ειρήνης, η οποία αποτελεί αφ' ενός απαραίτητη προϋπόθεση για την ανάπτυξη της ίδιας της επιχείρησης και αφ' ετέρου συνιστά τη βάση για την έκφραση της δημιουργικότητας, την ανάπτυξη, ικανοτήτων, δεξιοτήτων και κλίσεων των εργαζομένων. Μια «κοινωνικά υπεύθυνη» επιχείρηση καλλιεργεί στους εργαζομένους την αντίληψη ότι δεν αποτελούν απλώς γρανάζια μιας απρόσωπης μηχανής, αλλά ότι συνεισφέρουν σε μια ομαδική προσπάθεια και ανταμείβονται ικανοποιητικά γι' αυτή τη συνεισφορά τους.

Οι επιχειρήσεις στα πλαίσια της άσκησης πολιτικών εταιρικής κοινωνικής ευθύνης μπορούν να υλοποιήσουν μια σειρά από δράσεις εστιάζοντας στον εργαζόμενο, τη βελτίωση της θέσης του, την αναβάθμιση της σχέσης του και της σύνδεσης του με την επιχείρηση. Πρέπει να τονιστεί ότι οι παρεμβάσεις των επιχειρήσεων σε ζητήματα απασχόλησης δεν συνιστούν αυτόματα δράσεις εταιρικής κοινωνικής ευθύνης. Μόνο οι δράσεις και οι παροχές πέραν των προβλεπόμενων από τις Εθνικές Γενικές

Συλλογικές Συμβάσεις Εργασίας και την εργατική νομοθεσία, μπορούν να θεωρηθούν ως ανάληψη κοινωνικής ευθύνης από τις επιχειρήσεις. Τέτοιες δράσεις μπορεί να αφορούν: την αναδιοργάνωση των συστημάτων των αμοιβών (σύνδεση αμοιβής με παραγωγικότητα, προγράμματα πρόσθετων παροχών κ.α.), την παροχή κοινωνικών υπηρεσιών (περίθαλψη, φροντίδα τέκνων κ.α.), την εφαρμογή πολιτικών ίσων ευκαιριών και την διεξαγωγή δράσεων επιμόρφωσης, κατάρτισης και επανακατάρτισης, την υλοποίηση προγραμμάτων απασχόλησης ατόμων που ανήκουν σε ευπαθείς ομάδες, κ.α.

Στο κέντρο ωστόσο της οποιασδήποτε δράσης πρέπει να βρίσκεται η συναίσθηση του κοινωνικού ρόλου των επιχειρήσεων ως προς τη θέση του προσωπικού της και ειδικά της σημασίας που αναπόφευκτα έχει ο εργασιακός χώρος για τη καθημερινότητα και την ποιότητα ζωής των εργαζόμενων. Δεν είναι τυχαίο ότι πρακτικές που σήμερα καλύπτονται από την έννοια-ομπρέλα της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης αποτελούσαν επιτυχημένα παραδείγματα εταιρικής πολιτικής που ασκήθηκε στα πλαίσια του λεγόμενου επιστημονικού μάνατζμεντ. Η ικανοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού αναγνωρίζεται ακόμη και από τους πλέον ακραιφνείς υποστηρικτές του πρωτεύοντα ρόλου της επιχειρηματικότητας, ως ένας πολύ σημαντικός παράγοντας για την επίτευξη των σκοπών της επιχείρησης. Στην εποχή μας, η μέριμνα των επιχειρήσεων για την βελτίωση των συνθηκών του εργασιακού χώρου πρέπει να αποτελεί πρωταρχικό στοιχείο των εταιρικών πολιτικών.

Ποιος όμως είναι ο ρόλος της τοπικής αυτοδιοίκησης ως προς το θεσμό της κοινωνικής ευθύνης σε σχέση με τους εργαζόμενους στον Δήμο; Στο σημείο αυτό δημιουργείται μια αντίφαση: από τη μια, η εταιρική κοινωνική ευθύνη εξ ορισμού, χαρακτηρίζει ενέργειες που ξεπερνούν αυτά που ορίζει ο νόμος, και από την άλλη ο Δήμος, ως οργανισμός, δεσμεύεται από τον νόμο και δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να ξεπεράσει ή να παραλείψει ότι ορίζεται από τη νομοθεσία. Εύλογα λοιπόν μπορεί κάποιος να συμπεράνει πως η εσωτερική διάσταση της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης που αφορά τους εργαζόμενους, είναι ένα πεδίο στο οποίο ο Δήμος δεν έχει καμία ελευθερία κινήσεων και μάλιστα δεσμεύεται αυστηρά από τον νόμο να πράττει ακριβώς αυτά που ορίζονται.

Στο σημείο αυτό όμως αξίζει να τονιστεί η παρακάτω σύγκριση, η οποία ίσως τελικά αφορά επίδειξη κοινωνικά υπεύθυνης συμπεριφοράς από

τον Δήμο-εργοδότη προς τους εργαζομένους του. Αρκεί μια απλή παρατήρηση για να διαπιστώσει κανείς πως οι περισσότεροι εργοδότες που δεν δεσμεύονται από τον νόμο για ενέργειες όπως για παράδειγμα η παροχή χρηματικής αμοιβής με τη μορφή του bonus στους πιο σκληρά εργαζόμενους ή σε αυτόν που θα φέρει τα περισσότερα κέρδη στην επιχείρηση, είναι αυτοί που προσπαθώντας να παρέχουν το κάτι περισσότερο, ώστε να κάνουν την διαφορά και να «φανούν» πιο ελκυστικοί στους εργαζόμενους, παραλείπουν να παρέχουν αυτά που ουσιαστικά δικαιούται ο εργαζόμενος από τον νόμο. Για παράδειγμα, πολύ συχνό φαινόμενο σήμερα αποτελεί το γεγονός πως ένας εργαζόμενος είναι βέβαιο πως θα δουλέψει κάποιες υπερωρίες τις οποίες και δεν θα πληρωθεί ποτέ, ή θα χάσει κάποιες από τις άδειές του. Από την άλλη πλευρά ο Δήμος, ενώ δεν μπορεί να δώσει στους εργαζομένους του κάτι παραπάνω από τα προβλεπόμενα, εξασφαλίζει όλα όσα δικαιούνται τη στιγμή που τα δικαιούνται.

Αυτή η «κατά γράμμα» διασφάλιση των νομικών δικαιωμάτων των εργαζομένων από τον εργοδότη-Δήμο, σε συνδυασμό με το γεγονός πως στην πραγματικότητα στον επιχειρηματικό κόσμο κάτι τέτοιο σπάνια συμβαίνει, σημαίνει πολλά για τους εργαζόμενους. Δημιουργεί ένα κλίμα ασφάλειας, και εμποδίζει τον κακό ανταγωνισμό μεταξύ των εργαζομένων, βοηθώντας τους να εκτελέσουν τα καθήκοντά τους καλύτερα.

Επίσης, είναι πολύ σημαντικό το κατά πόσο ο εργοδότης-Δήμος ενδιαφέρεται να δημιουργήσει και να προωθήσει τις κατάλληλες προϋποθέσεις για ένα άριστο εργασιακό περιβάλλον στο σύνολό του, το οποίο θα έχει ως αποτέλεσμα ένα ικανοποιημένο παραγωγικό και αποτελεσματικό ανθρώπινο δυναμικό, που με τη σειρά του θα δώσει αξία και δύναμη στον Δήμο ως οργανισμό. Τέτοιες προϋποθέσεις δεν ορίζονται και δεν ελέγχονται από τον νόμο, τίθενται εθελοντικά από επιχειρήσεις του ιδιωτικού αλλά και του δημόσιου τομέα, και αφορούν την προώθηση της συνεργασίας και της επικοινωνίας, την εξασφάλιση ενός ευνοϊκού περιβάλλοντος, την παροχή κατευθύνσεων αλλά και κινήτρων προς τους εργαζόμενους, την παροχή ίσων ευκαιριών για όλους, την εξασφάλιση ενός αξιοπρεπούς επιπέδου διαβίωσης για τους εργαζομένους, την αναβάθμιση των δεξιοτήτων των απασχολούμενων κ.α.

Έτσι λοιπόν, ο Δήμος ως οργανισμός και εργοδότης, μπορεί να υιοθετεί κοινωνικά υπεύθυνες συμπεριφορές σε ότι αφορά το ανθρώπινο δυναμικό που απασχολεί, και μάλιστα με ένταση που διαφέρει από Δήμο σε Δήμο. Άλλωστε, όλα τα παραπάνω συνθέτουν ένα εργασιακό κλίμα –μια κουλτούρα η οποία δίνει ταυτότητα στους εργαζόμενους και στον Δήμο, και καθορίζει, όπως και σε μια επιχείρηση, σε σημαντικό βαθμό τόσο την αποτελεσματικότητα της επιχείρησης όσο και την ποιότητα ζωής των εργαζομένων.

2.2.5 Πρόγραμμα: Δημοτική Πισίνα – Αθλητικό κέντρο Νεάπολης

Target Group: Κάτοικοι Λάρισας – Πολίτες

Όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, ο Δήμος αποτελεί τον πρώτο δέκτη κοινωνικών προβλημάτων, λόγω της άμεσης επαφής του με τον δημότη. Με τις δράσεις και τις πρωτοβουλίες που αναπτύσσει, βρίσκεται διαρκώς κοντά του και δίνει τη μάχη για να στηρίξει την καθημερινότητα αυτή. Με γνώμονα λοιπόν τις ανάγκες των πολιτών για ενασχόληση με τον υγρό στίβο, αλλά και την «αναβάθμιση» της καθημερινότητάς τους, ο Δήμος Λάρισας αποφάσισε τη δημιουργία μιας ανοιχτής πισίνας, και κάποιων αθλητικών εγκαταστάσεων γύρω από αυτή, στην περιοχή της Νεάπολης.

Αρχικά, στόχος ήταν η δημιουργία μιας πισίνας ολυμπιακών διαστάσεων (50x25m), ώστε να χρησιμοποιείται –εκτός από τους πολίτες- και για την διεξαγωγή αγώνων. Το εγχείρημα όμως αποδείχθηκε εξαιρετικά δαπανηρό, με αποτέλεσμα ο Δήμος να μην είναι σε θέση να καλύψει εξολοκλήρου τα έξοδα και τελικώς ο στόχος να εγκαταλειφθεί. Η ανάγκη όμως για την ύπαρξη μιας δεύτερης πισίνας στην πόλη (εκτός της κλειστής στο Εθνικό Αθλητικό Κέντρο Λάρισας), οδήγησε στην κατασκευή μιας μικρότερης (25x10m), με λιγότερο κόστος κατασκευής και συντήρησης. Το Αθλητικό κέντρο Νεάπολης διαθέτει 2 γήπεδα ποδοσφαίρου κανονικών διαστάσεων με χλοοτάπητα και αυτόματη άρδευση με νυκτερινό φωτισμό για λήψεις έγχρωμης τηλεόρασης, 3 γήπεδα Μπάσκετ, 2 γήπεδα τένις, Πισίνα, γήπεδο beach volley , γήπεδο beach soccer και αναψυκτήριο. Με τη δημιουργία της δημοτικής πισίνας Νεάπολης, ο Δήμος στοχεύει:

- στην προώθηση της ενασχόλησης με τον αθλητισμό γενικότερα –μέσα από τις εγκαταστάσεις γύρω από την πισίνα,
- στην κάλυψη των αναγκών των πολιτών για κολύμπι
- στην παρακίνηση των νέων για ενασχόληση με τον υγρό στίβο
- στην προσφορά ψυχαγωγίας και εναλλακτικής διασκέδασης στους πολίτες.

Κεφάλαιο 3^ο Ερευνητική Μεθοδολογία

Στο παρόν κεφάλαιο καταγράφονται αναλυτικά τα βήματα που ακολουθήθηκαν στην κατεύθυνση της εκπλήρωσης των ερευνητικών στόχων.

3.1 Ερευνητικοί Στόχοι

Οι ερευνητικοί στόχοι της παρούσας έρευνας είναι οι παρακάτω:

- Κατανόηση της έννοιας της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης, και του ρόλου της στον σημερινό επιχειρηματικό κόσμο.
- Καταγραφή των αντιλήψεων των πολιτών του Δήμου Λάρισας για την ΕΚΕ.
- Καταγραφή των απόψεων, στάσεων και διαθέσεων των πολιτών του Δήμου Λάρισας έναντι σε προγράμματα ΕΚΕ που εφαρμόζει.
- Αξιολόγηση των προγραμμάτων ΕΚΕ του Δήμου Λάρισας.
- Εντοπισμός αναγκών και απαιτήσεων σχετικά με τα προγράμματα ΕΚΕ του Δήμου Λάρισας.

3.2 Δείγμα

Η παρούσα έρευνα αποφασίστηκε να περιοριστεί σε κατοίκους της Λάρισας, οι οποίοι είτε είναι μόνιμοι κάτοικοι είτε διαμένουν στην πόλη αρκετό χρονικό διάστημα (τουλάχιστο 3 χρόνια), ώστε να είναι σε θέση να εκφέρουν άποψη για τα εξεταζόμενα προγράμματα εταιρικής κοινωνικής ευθύνης του Δήμου Λάρισας. Η επιλογή αυτή στηρίχτηκε στην πρόθεσή να καταγραφούν οι αντιλήψεις των πολιτών και των εργαζομένων του Δήμου Λάρισας, για την ΕΚΕ. Το δείγμα επομένως περιλαμβάνει όλα εκείνα τα άτομα, τα οποία κατοικούν στην πόλη της Λάρισας τα τελευταία 3 χρόνια και περισσότερο.

Επίσης όλο το δείγμα (165 άτομα) χωρίστηκε σε 5 κατηγορίες (target groups) των 33 ατόμων ανάλογα με το πρόγραμμα ΕΚΕ για το οποίο ερωτήθηκαν στο Γ' Μέρος.

3.3 Μέθοδος Συλλογής Αποτελεσμάτων

Όσα άτομα επέλεξαν να συμμετέχουν στην έρευνά, κλήθηκαν να συμπληρώσουν το ερωτηματολόγιό που τους χορηγήθηκε σε hard-copy. Ο χρόνος που απαιτούσε η συμπλήρωσή του ήταν περίπου 10-15 λεπτά. Επίσης σε αρκετές περιπτώσεις το ερωτηματολόγιο συμπληρώθηκε κατόπιν συνέντευξως διάρκειας 20-25 λεπτά. Το πρώτο ερωτηματολόγιο δόθηκε στις 12 Ιουνίου 2009 ενώ η συλλογή των αποτελεσμάτων ολοκληρώθηκε στις 5 Ιουλίου 2009. Μετά την συλλογή όλων των ερωτηματολογίων, η επεξεργασία των στοιχείων έγινε στο πρόγραμμα SPSS. (Συγκεκριμένα το 38% των ερωτηματολογίων συμπληρώθηκε μέσω συνέντευξης, ενώ το υπόλοιπο 32% συμπληρώθηκε από τον ίδιο τον ερωτώμενο σε hard-copy).

Επίσης κάποιες από τις προτάσεις και τα συμπεράσματα που βρίσκονται στο τελευταίο μέρος, προέρχονται από συνεντεύξεις με «άτομα-κλειδιά», όπως υπεύθυνοι ΕΚΕ του Δήμου Λάρισας, υπεύθυνοι προγραμμάτων (π.χ. γραμματεία του Κέντρου Πληροφόρησης Νέων, υπεύθυνη οργάνωσης Φεστιβάλ Πηνειού), εργαζόμενοι του Δήμου, πολίτες, άτομα του οικογενειακού περιβάλλοντος και φίλοι ατόμων με ειδικές ανάγκες κ.α.

3.4 Σχεδίαση Ερωτηματολογίου

Στόχος του συγκεκριμένου ερωτηματολογίου είναι η καταγραφή των απόψεων, των στάσεων και των διαθέσεων των κατοίκων της Λάρισας έναντι της έννοιας της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης και των προγραμμάτων που εφαρμόζει ο Δήμος Λάρισας στα πλαίσια αυτής, με τελικό σκοπό την αξιολόγηση των προγραμμάτων αυτών.

Το ερωτηματολόγιο αρχικά δόθηκε σε 12 άτομα προκειμένου να κάνουν σχόλια και παρατηρήσεις. Κάποια από αυτά είχαν γνώση του φαινομένου της ΕΚΕ και κάποια είχαν λιγότερη ή και καθόλου. Έπειτα από διάφορες παρατηρήσεις και σχόλια το τελικό ερωτηματολόγιο μορφοποιήθηκε ως εξής: Αποτελείται από 8 σελίδες (3 μέρη – 17 ερωτήσεις): η πρώτη σελίδα

περιέχει γενικές πληροφορίες για τον σκοπό της έρευνας, ενώ οι υπόλοιπες 7 αφορούν τα τρία κύρια μέρη. Το πρώτο μέρος καταγράφει τις στάσεις και διαθέσεις για την εταιρική κοινωνική ευθύνη γενικά (5 ερωτήσεις) και είναι κοινό σε όλα τα ερωτηματολόγια, το δεύτερο αφορά τις δράσεις του Δήμου Λάρισας σε σχέση με την ΕΚΕ (6 ερωτήσεις) και είναι κοινό σε όλα τα ερωτηματολόγια, ενώ στο τρίτο μέρος καταγράφονται οι στάσεις και οι αντιλήψεις για ένα συγκεκριμένο πρόγραμμα ΕΚΕ του Δήμου Λάρισας (6 ερωτήσεις), και υπάρχουν 5 διαφορετικά-ανάλογα με το πρόγραμμα ΕΚΕ στο οποίο αναφέρονται. Στο τέλος του ερωτηματολογίου δίνεται η ευκαιρία για οποιαδήποτε σχόλια και παρατηρήσεις θεωρεί ο ερωτώμενος πως πρέπει να κάνει –είτε για το ερωτηματολόγιο, είτε για την έρευνα. Επίσης η τέταρτη ερώτηση του Γ Μέρους των ερωτηματολογίων, είναι αυτή η οποία καθορίζει τις ερευνητικές υποθέσεις και οδηγεί τελικά στην αξιολόγηση του κάθε προγράμματος. Οι ερωτήσεις του ερωτηματολογίου χωρίζονται σε ανοικτού τύπου (3 ερωτήσεις), σε ποιοτικών μεταβλητών (4 ερωτήσεις), ενώ οι υπόλοιπες μετρήθηκαν με την χρήση εννοιολογικής (*υποκειμενικής*) κλίμακας (*perceptual scale*)-πιο συγκεκριμένα χρησιμοποιήθηκε η κλίμακα Likert 5 σημείων (σε 12 ερωτήσεις), προκειμένου να μετρηθεί το επίπεδο (ένταση-βαθμός) της συμφωνίας, ή ο βαθμός εκπλήρωσης των στόχων κάθε προγράμματος. Τα προς εξέταση προγράμματα είναι 5 και βάση αυτών έγινε και ο χωρισμός του δείγματος σε 5 διαφορετικά target groups.

3.5 Ερευνητικές Υποθέσεις

Ξεκινάμε θεωρώντας πως όλα τα προς εξέταση προγράμματα ΕΚΕ του Δήμου Λάρισας πετυχαίνουν τους στόχους τους οποίους έχουν θέσει (οι οποίοι φαίνονται στο δεύτερο κεφάλαιο-στις παρουσιάσεις των προγραμμάτων). Η θεώρηση αυτή βασίζεται στις δηλώσεις των υπευθύνων του κάθε προγράμματος-δηλώσεις που έγιναν είτε προφορικά μέσω συνέντευξης, είτε γραπτά σε ενημερωτικά έντυπα των προγραμμάτων. Εφόσον τελικός σκοπός είναι η αξιολόγηση των προγραμμάτων, οι ερευνητικές υποθέσεις δημιουργούνται βάση των στόχων που θέτει το καθένα, και μας οδηγούν στην διερεύνηση της στατιστικής διαφοράς ανάμεσα στις αντιλήψεις των κατοίκων της Λάρισας για τους επιμέρους στόχους του

κάθε προγράμματος, λαμβάνοντας υπόψη και την αρχική θεώρηση πως οι στόχοι αυτοί επιτυγχάνονται (σε πολύ μεγάλο βαθμό-κλίμακα Likert).

Οι ερευνητικές υποθέσεις λοιπόν, σύμφωνα με τα παραπάνω, έχουν ως εξής:

H ₁	Υπάρχει στατιστικώς σημαντική διαφορά στις αντιλήψεις των κατοίκων της Λάρισας, όσον αφορά την προώθηση της συμμετοχής των νέων στα κοινά από το ΚΠΝ «ΜΙΤΟΣ».
H ₂	Υπάρχει στατιστικώς σημαντική διαφορά στις αντιλήψεις των κατοίκων της Λάρισας, όσον αφορά την ανάπτυξη της πρωτοβουλίας των νέων από το ΚΠΝ «ΜΙΤΟΣ».
H ₃	Υπάρχει στατιστικώς σημαντική διαφορά στις αντιλήψεις των κατοίκων της Λάρισας, όσον αφορά την ανάπτυξη της δημιουργικότητας των νέων από το ΚΠΝ «ΜΙΤΟΣ».
H ₄	Υπάρχει στατιστικώς σημαντική διαφορά στις αντιλήψεις των κατοίκων της Λάρισας, όσον αφορά την πληροφόρηση των νέων σχετικά με την εκπαίδευση από το ΚΠΝ «ΜΙΤΟΣ».
H ₅	Υπάρχει στατιστικώς σημαντική διαφορά στις αντιλήψεις των κατοίκων της Λάρισας, όσον αφορά την πληροφόρηση των νέων σχετικά με την απασχόληση από το ΚΠΝ «ΜΙΤΟΣ».
H ₆	Υπάρχει στατιστικώς σημαντική διαφορά στις αντιλήψεις των κατοίκων της Λάρισας, όσον αφορά την πληροφόρηση των νέων σχετικά με την οικονομική & κοινωνική ζωή από το ΚΠΝ «ΜΙΤΟΣ».
H ₇	Υπάρχει στατιστικώς σημαντική διαφορά στις αντιλήψεις των κατοίκων της Λάρισας, όσον αφορά την πληροφόρηση των νέων σχετικά με τον πολιτισμό από το ΚΠΝ «ΜΙΤΟΣ».
H ₈	Υπάρχει στατιστικώς σημαντική διαφορά στις αντιλήψεις των κατοίκων της Λάρισας, όσον αφορά την πληροφόρηση των νέων σχετικά με τον αθλητισμό από το ΚΠΝ «ΜΙΤΟΣ».
H ₉	Υπάρχει στατιστικώς σημαντική διαφορά στις αντιλήψεις των κατοίκων της Λάρισας, όσον αφορά την πληροφόρηση των νέων σχετικά με τον τουρισμό από το ΚΠΝ «ΜΙΤΟΣ».
H ₁₀	Υπάρχει στατιστικώς σημαντική διαφορά στις αντιλήψεις των κατοίκων της Λάρισας, όσον αφορά την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής μέσω

	του Φεστιβάλ «Γιορτή Πηνειού».
H ₁₁	Υπάρχει στατιστικώς σημαντική διαφορά στις αντιλήψεις των κατοίκων της Λάρισας, όσον αφορά την αφύπνιση των πολιτών για την προστασία του περιβάλλοντος μέσω του Φεστιβάλ «Γιορτή Πηνειού».
H ₁₂	Υπάρχει στατιστικώς σημαντική διαφορά στις αντιλήψεις των κατοίκων της Λάρισας, όσον αφορά την αξιοποίηση του ποταμού Πηνειού μέσω του Φεστιβάλ «Γιορτή Πηνειού».
H ₁₃	Υπάρχει στατιστικώς σημαντική διαφορά στις αντιλήψεις των κατοίκων της Λάρισας, όσον αφορά τη δημιουργία νέων προοπτικών απασχόλησης μέσω του Φεστιβάλ «Γιορτή Πηνειού».
H ₁₄	Υπάρχει στατιστικώς σημαντική διαφορά στις αντιλήψεις των κατοίκων της Λάρισας, όσον αφορά τη συνειδητοποίηση της σημαντικότητας της αξιοποίησης του ποταμού, μέσω του Φεστιβάλ «Γιορτή Πηνειού».
H ₁₅	Υπάρχει στατιστικώς σημαντική διαφορά στις αντιλήψεις των κατοίκων της Λάρισας, όσον αφορά την κάλυψη των αναγκών των πολιτών (για κολύμπι & αθλητικές δραστηριότητες), από τη λειτουργία της δημοτικής (ανοιχτής) πισίνας στην περιοχή της Νεάπολης, και των εγκαταστάσεων γύρω από αυτή.
H ₁₆	Υπάρχει στατιστικώς σημαντική διαφορά στις αντιλήψεις των κατοίκων της Λάρισας, όσον αφορά την παρακίνηση για την ενασχόληση των νέων με τον υγρό στίβο, μέσω της λειτουργίας της δημοτικής (ανοιχτής) πισίνας στην περιοχή της Νεάπολης, και των εγκαταστάσεων γύρω από αυτή.
H ₁₇	Υπάρχει στατιστικώς σημαντική διαφορά στις αντιλήψεις των κατοίκων της Λάρισας, όσον αφορά την προώθηση της ενασχόλησης με διάφορες αθλητικές δραστηριότητες (π.χ. beach volley), μέσω της λειτουργίας της δημοτικής (ανοιχτής) πισίνας στην περιοχή της Νεάπολης, και των εγκαταστάσεων γύρω από αυτή.
H ₁₈	Υπάρχει στατιστικώς σημαντική διαφορά στις αντιλήψεις των κατοίκων της Λάρισας, όσον αφορά την ψυχαγωγία και εναλλακτική διασκέδαση που προσφέρει στους πολίτες η λειτουργία της δημοτικής (ανοιχτής)

	πισίνας στην περιοχή της Νεάπολης, και των εγκαταστάσεων γύρω από αυτή.
H ₁₉	Υπάρχει στατιστικώς σημαντική διαφορά στις αντιλήψεις των κατοίκων της Λάρισας, όσον αφορά την συμβολή της Λέσχης για Άτομα με Ειδικές Ανάγκες στην ειδική αγωγή των παιδιών.
H ₂₀	Υπάρχει στατιστικώς σημαντική διαφορά στις αντιλήψεις των κατοίκων της Λάρισας, όσον αφορά την βοήθεια της Λέσχης για Άτομα με Ειδικές Ανάγκες στην προεπαγγελματική και επαγγελματική κατάρτιση των παιδιών.
H ₂₁	Υπάρχει στατιστικώς σημαντική διαφορά στις αντιλήψεις των κατοίκων της Λάρισας, όσον αφορά την παροχή ημερήσιας απασχόλησης, φροντίδας και περίθαλψης στα παιδιά, από την Λέσχη για Άτομα με Ειδικές Ανάγκες.
H ₂₂	Υπάρχει στατιστικώς σημαντική διαφορά στις αντιλήψεις των κατοίκων της Λάρισας, όσον αφορά την προσφορά επαγγελματική αποκατάσταση όπου αυτό είναι δυνατό, από τη Λέσχη για Άτομα με Ειδικές Ανάγκες.
H ₂₃	Υπάρχει στατιστικώς σημαντική διαφορά στις αντιλήψεις των κατοίκων της Λάρισας, όσον αφορά την συμβολή της Λέσχης για Άτομα με Ειδικές Ανάγκες, στη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης των παιδιών και των οικογενειών τους.
H ₂₄	Υπάρχει στατιστικώς σημαντική διαφορά στις αντιλήψεις των εργαζομένων του Δήμου Λάρισας, όσον αφορά την προώθηση της συνεργασίας μεταξύ των εργαζομένων.
H ₂₅	Υπάρχει στατιστικώς σημαντική διαφορά στις αντιλήψεις των εργαζομένων του Δήμου Λάρισας, όσον αφορά την καλή, άμεση και εύκολη επικοινωνία μεταξύ των διαφόρων τμημάτων (του Δήμου).
H ₂₆	Υπάρχει στατιστικώς σημαντική διαφορά στις αντιλήψεις των εργαζομένων του Δήμου Λάρισας, όσον αφορά την καλή, άμεση και εύκολη επικοινωνία μεταξύ εργαζομένων και διοίκησης.
H ₂₇	Υπάρχει στατιστικώς σημαντική διαφορά στις αντιλήψεις των εργαζομένων του Δήμου Λάρισας, όσον αφορά την εξασφάλιση και την

	παροχή (στους εργαζομένους) όλων όσων δικαιούνται (από τον νόμο).
H ₂₈	Υπάρχει στατιστικώς σημαντική διαφορά στις αντιλήψεις των εργαζομένων του Δήμου Λάρισας, όσον αφορά την προώθηση (από τον Δήμο Λάρισας) της ισορροπίας της προσωπικής και επαγγελματικής ζωής των εργαζομένων.
H ₂₉	Υπάρχει στατιστικώς σημαντική διαφορά στις αντιλήψεις των εργαζομένων του Δήμου Λάρισας, όσον αφορά την παροχή κατευθύνσεων και κινήτρων (στους εργαζόμενους).
H ₃₀	Υπάρχει στατιστικώς σημαντική διαφορά στις αντιλήψεις των εργαζομένων του Δήμου Λάρισας, όσον αφορά την παροχή ίσων ευκαιριών για όλους.

3.6 Σχεδιασμός Ανάλυσης Δεδομένων

Ως ανεξάρτητες μεταβλητές χρησιμοποιήθηκαν οι μεταβλητές που περιλαμβάνονται στην πρώτη ενότητα και συγκεκριμένα το φύλο, η ηλικία, το επάγγελμα, το μορφωτικό επίπεδο και η οικογενειακή κατάσταση, ενώ οι εξαρτημένες μεταβλητές είναι 107 στο σύνολό τους και είναι κατανεμημένες σε 35 ερωτήσεις (11 κοινές ερωτήσεις στα δύο πρώτα μέρη όλων των ερωτηματολογίων & 24 διαφορετικές, ανάλογα με το πρόγραμμα ΕΚΕ, ερωτήσεις στο τρίτο μέρος).

Η στατιστική ανάλυση έγινε με τη χρήση του στατιστικού πακέτου S.P.S.S 13 και τα στατιστικά τεστ που χρησιμοποιήθηκαν είναι τα εξής:

- Σε πρώτη φάση για την ανάλυση των ποσοτικών δεδομένων χρησιμοποιήθηκαν τα περιγραφικά τεστ (descriptive statistics), δηλαδή η εξέταση της κάθε μιας μεταβλητής ξεχωριστά ώστε να διερευνήσουμε την κατανομή συχνοτήτων.
- Στη συνέχεια συγκρίναμε την κατανομή συχνοτήτων δυο μεταβλητών και για τον έλεγχο αυτό χρησιμοποιήθηκε το τεστ chi-square (χ^2) το οποίο κάνει μια σύγκριση μεταξύ πραγματικών και προβλεπόμενων συχνοτήτων σε κάθε κατηγορία.

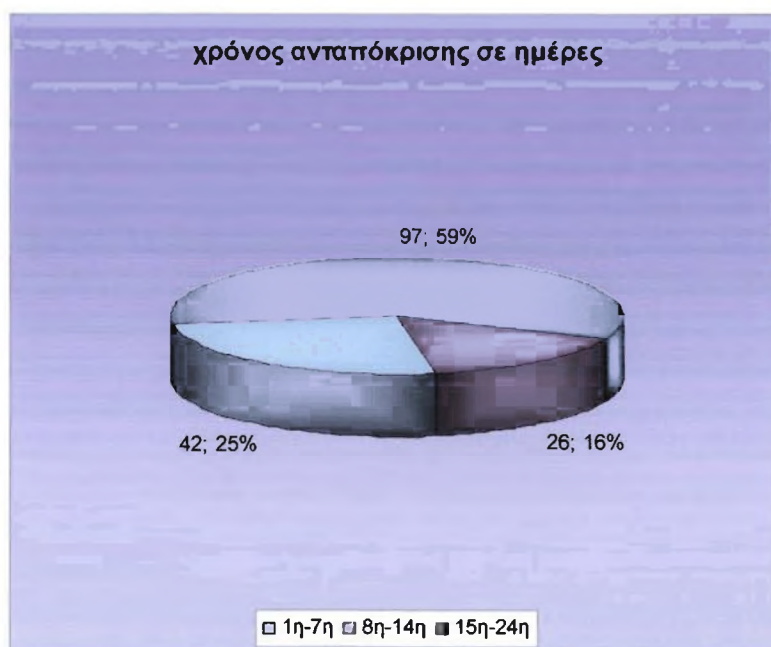
Όλα τα τεστ, οι πίνακες και τα γραφήματα βρίσκονται αναλυτικά στο Παράρτημα 1.

Κεφάλαιο 4^ο Αποτελέσματα – Αξιολόγηση

Στις επόμενες σελίδες θα παρουσιαστούν τα αποτελέσματα της στατιστικής ανάλυσης που διεξήχθη αμέσως μετά την συλλογή όλων των ερωτηματολογίων. Με άλλα λόγια, θα οδηγηθούμε είτε στην αποδοχή, είτε στην απόρριψη των ερευνητικών υποθέσεων που διατυπώθηκαν στο προηγούμενο μέρος αυτού του κεφαλαίου.

4.1 Ανταπόκριση

Συνολικά μοιράστηκαν 190 ερωτηματολόγια, από τα οποία τα 20 (περίπου το 10,5%) για διάφορους λόγους δεν συμπληρώθηκαν. Επομένως το πραγματικό δείγμα είναι 170 άτομα. Από τα συμπληρωμένα ερωτηματολόγια, αποκλείστηκαν από τις αναλύσεις τα 5. Τα ερωτηματολόγια που τελικά αξιοποιήθηκαν είναι 165.

4.2 Δημογραφικά

Προτού γίνει η αξιολόγηση των προς εξέταση προγραμμάτων, ώστε να γίνει η διερεύνηση των ερευνητικών υποθέσεων, θα παρουσιαστούν κάποια δημογραφικά στοιχεία που προκύπτουν από τα δύο πρώτα μέρη του

ερωτηματολογίου, καθώς και σχετικά γραφήματα ώστε να κατανοηθεί καλύτερα το πλαίσιο της έρευνας. (Όλα τα δημογραφικά στοιχεία, αναλυτικοί πίνακες και αντίστοιχα γραφήματα μπορούν να βρεθούν στο Παράρτημα 1). Τα δημογραφικά στοιχεία των ατόμων που συμμετείχαν στην έρευνα απαντώντας στο ερωτηματολόγιο παρουσιάζονται συνοπτικά στα παρακάτω διαγράμματα:

Στην έρευνα συμμετείχαν συνολικά 73 άνδρες με ποσοστό 44,2% και 92 γυναίκες με ποσοστό 55,8%:

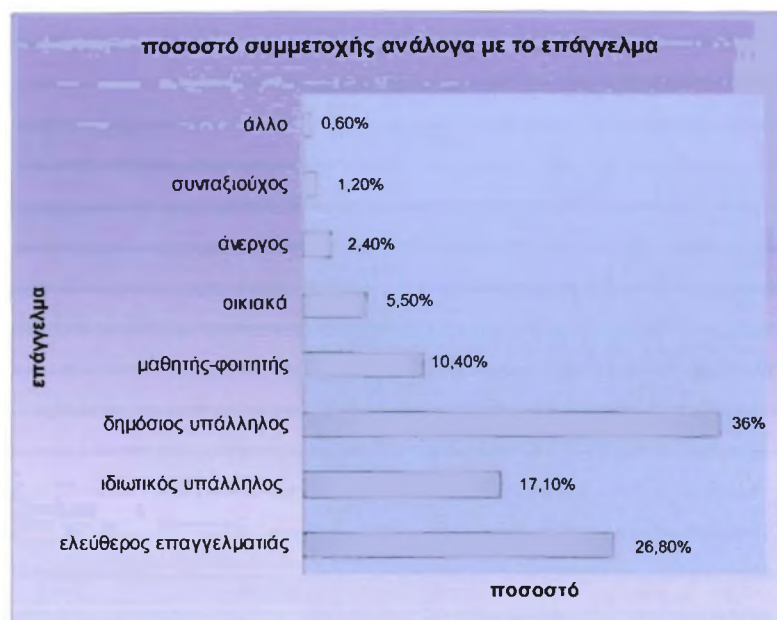

Το μεγαλύτερο ποσοστό αυτών που απάντησαν στα ερωτηματολόγια, 29,1% το καλύπτουν ηλικίες από 26 έως 35 χρονών, ενώ το υπόλοιπο δείγμα μοιράζεται χωρίς μεγάλες αποκλίσεις στις υπόλοιπες ηλικιακές ομάδες όπως φαίνεται στο παρακάτω διάγραμμα:

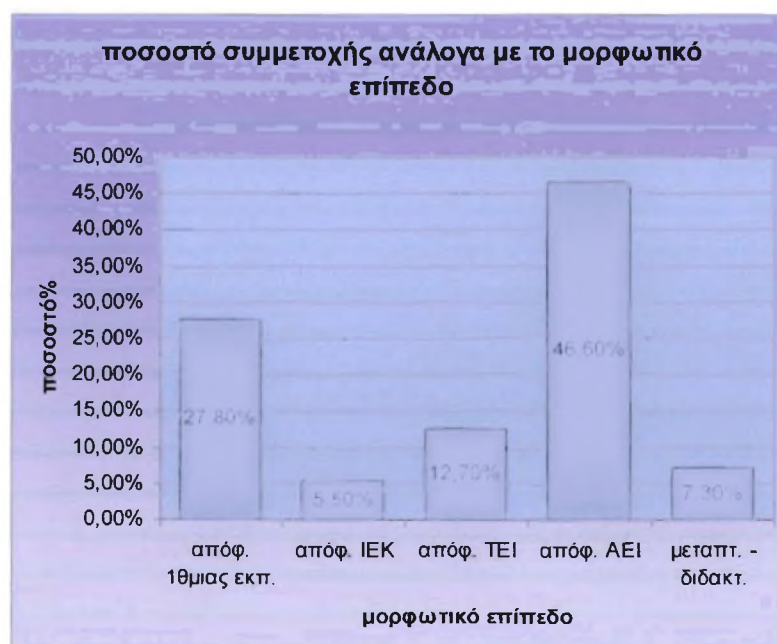

Το γεγονός ότι περίπου το 60% του δείγματος συμπληρώνεται από ηλικίες 26 έως 45 ετών, μας οδηγεί σε πιο αντιπροσωπευτικά συμπεράσματα, τα οποία προέρχονται από το «ενεργό» τμήμα του πληθυσμού σε ότι αφορά την πρακτική της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης. Αυτό σημαίνει απλά και μόνο ότι τα άτομα που βρίσκονται μέσα στο ποσοστό αυτό, είναι αυτά που καλούνται να αναλάβουν πιο άμεσο και αποφασιστικό ρόλο σε θέματα ΕΚΕ, καθώς είναι επιχειρηματικά ενεργά και αντιμετωπίζουν άμεσα τις πρακτικές ΕΚΕ και ότι αυτές συνεπάγονται.

Το 36,6% αυτών που απάντησαν αντιστοιχεί σε 59 δημόσιους υπάλληλους, το 26,8% σε 44 ελεύθερους επαγγελματίες και ακολουθούν με μικρότερα ποσοστά οι ιδιωτικοί υπάλληλοι με 17,1% (28 άτομα), και οι μαθητές-φοιτητές με 10,4% (17 άτομα). Το 9,1% δεν αντιστοιχεί σε συγκεκριμένο επάγγελμα καθώς συμμετείχαν στην έρευνα 4 άνεργοι, 2 συνταξιούχοι, και 9 άτομα που απασχολούνται με τα οικιακά:

Το δείγμα της έρευνας κατανέμεται σύμφωνα με το μορφωτικό επίπεδο των ερωτηθέντων ως εξής: το μεγαλύτερο ποσοστό των συμμετεχόντων 46,7% (77 άτομα) είναι απόφοιτοι ΑΕΙ, ενώ ακολουθούν με ποσοστό 27,8% οι απόφοιτοι πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης (3 απόφοιτοι δημοτικού, 2 απόφοιτοι γυμνασίου, 41 απόφοιτοι λυκείου). Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (επιπέδου ΙΕΚ) έχει λάβει το 5,5% του δείγματος (9 άτομα), οι απόφοιτοι ΤΕΙ καλύπτουν το 12,7% (21 άτομα), και τέλος οι κάτοχοι μεταπτυχιακού ή διδακτορικού διπλώματος συμπληρώνουν το υπόλοιπο 7,3% του δείγματος (12 άτομα):

4.3 Αποτελέσματα από το πρώτο Μέρος (Α) του Ερωτηματολογίου

Οι ερωτήσεις του πρώτου μέρους του ερωτηματολογίου αφορούν γενικά τις στάσεις και διαθέσεις των κατοίκων της Λάρισας έναντι της έννοιας της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης, και απαντήθηκαν από όλο το δείγμα (165 άτομα).

Στην πρώτη ερώτηση «Γνωρίζετε τι είναι η εταιρική κοινωνική ευθύνη», το δείγμα χωρίστηκε σε περίπου ίσα ποσοστά απαντώντας θετικά το 33,9%, αρνητικά το 33,3% και «δεν είμαι απολύτως σίγουρος/η» το 32,7%. Επίσης, βρέθηκε πως η γνώση της ΕΚΕ σχετίζεται-εξαρτάται από παράγοντες όπως η ηλικία, το επάγγελμα και το μορφωτικό επίπεδο. Πιο συγκεκριμένα οι πιο ενημερωμένοι σε θέματα ΕΚΕ (απάντησαν «ναι») έχουν κάποιο, ή συνδυάζουν κάποια από τα παρακάτω χαρακτηριστικά:

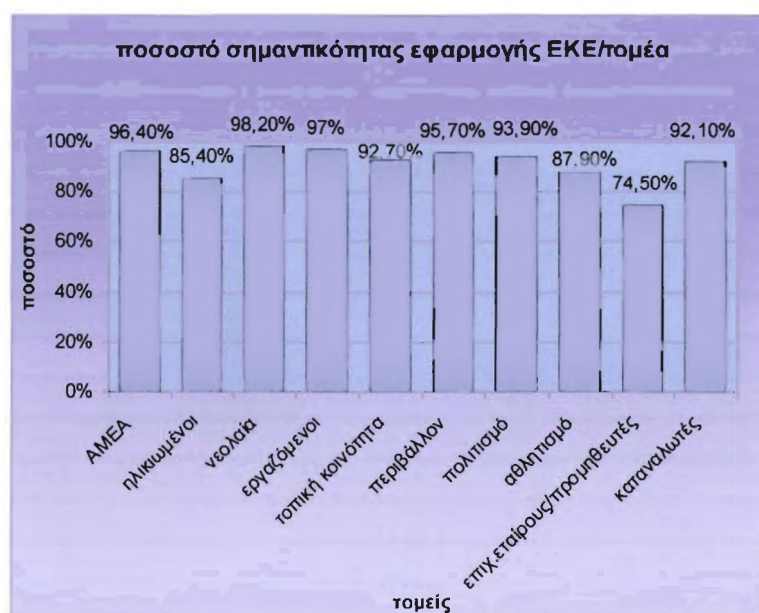
- Είναι μεταξύ των ηλικιών 26-35
- Είναι απόφοιτοι ΑΕΙ
- Είναι δημόσιοι υπάλληλοι

Μετά την πρώτη ερώτηση οι ερωτώμενοι είχαν τη δυνατότητα να διαβάσουν έναν ορισμό της ΕΚΕ, έτσι ώστε να απαντήσουν στην δεύτερη ερώτηση «Έχετε ακούσει ή διαβάσει κάτι σχετικό με την εταιρική κοινωνική ευθύνη; και αν ναι πού;». κατόπιν λοιπόν της ανάγνωσης του ορισμού το 58,8% απάντησε θετικά και το 41,2% αρνητικά. Στο δεύτερο σκέλος της ερώτησης υπήρχαν διάφορες πηγές τροφοδότησης πληροφοριών για την εταιρική κοινωνική ευθύνη εκ των οποίων ξεχώρισαν με μεγαλύτερα ποσοστά η τηλεόραση (38,8%) και η εφημερίδα (34,5), ως συνηθέστερες.

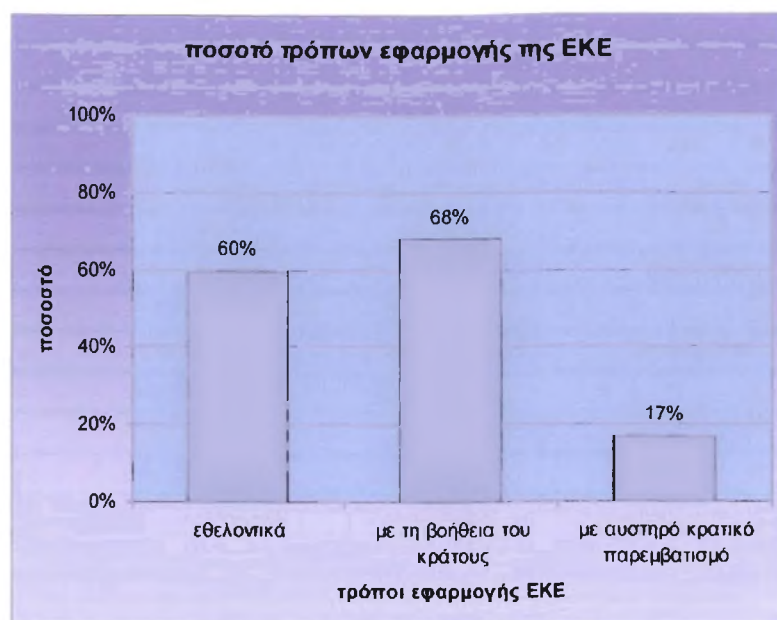
Στην τρίτη ερώτηση ζητήθηκε ο βαθμός συμφωνίας ή διαφωνίας (Likert) των ερωτώμενων σε ότι αφορά τη χρησιμότητα της ΕΚΕ για μια επιχείρηση. Συγκλωνεύοντας τις απαντήσεις σε διαφωνώ απόλυτα/ διαφωνώ λίγο, ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ και συμφωνώ λίγο/ συμφωνώ απόλυτα, προέκυψαν τα εξής αποτελέσματα: μόλις το 0,6% διαφωνεί με την χρησιμότητα της ΕΚΕ, ένα 10,3% δε φέρει άποψη, ενώ το συντριπτικό 89,1% συμφωνεί. Επίσης, το 70,9% του δείγματος θεωρεί πως υπάρχουν χρησιμότερα πράγματα σε μια επιχείρηση από την ΕΚΕ. Ενδιαφέρον παρουσιάζει το ότι βρέθηκε πως οι απαντήσεις που δόθηκαν στην ερώτηση

αυτή εξαρτώνται από το επάγγελμα των ερωτώμενων. Πιο συγκεκριμένα, το μεγαλύτερο ποσοστό απόλυτης συμφωνίας με τη χρησιμότητα της ΕΚΕ για μια επιχείρηση, προέρχεται από τους ελεύθερους επαγγελματίες.

Η τέταρτη ερώτηση «Πόσο σημαντική θεωρείτε την υιοθέτηση προγραμμάτων εταιρικής κοινωνικής ευθύνης από τις επιχειρήσεις σε καθέναν από τους παρακάτω τομείς;», μετρά πάλι την «ένταση της σημαντικότητας» της ΕΚΕ σε δέκα διαφορετικούς τομείς-πεδία εφαρμογής της. Ομαδοποιώντας και πάλι τις απαντήσεις σε καθόλου σημαντική/ελάχιστα σημαντική, και αρκετά σημαντική/σημαντική/πολύ σημαντική, παρατηρούμε πως η συντριπτική πλειοψηφία των ερωτηθέντων θεωρεί την ΕΚΕ απαραίτητη σε όλους τους τομείς:

Στην πέμπτη και τελευταία ερώτηση του Α Μέρους, ζητήθηκε ο βαθμός συμφωνίας ή διαφωνίας των ατόμων του δείγματος για τρεις διαφορετικούς τρόπους εφαρμογής της ΕΚΕ. Ομαδοποιώντας όπως στην τρίτη ερώτηση, παρατηρείται πως σχεδόν το 60% συμφωνεί σε εθελοντική εφαρμογή της ΕΚΕ (με περίπου το 27% ουδέτερο και το 13% να διαφωνεί), το 68% συμφωνεί στην εφαρμογή της ΕΚΕ με τη βοήθεια του κράτους (με περίπου το 27% ουδέτερο και το 13% να διαφωνεί), ενώ μόλις το 17% συμφωνεί με αυστηρό κρατικό παρεμβατισμό στις εφαρμογές ΕΚΕ (με περίπου το 14% ουδέτερο και το 67% να διαφωνεί):

4.4 Αποτελέσματα από το δεύτερο Μέρος (Β) του Ερωτηματολογίου

Οι ερωτήσεις του δεύτερου μέρους του ερωτηματολογίου αφορούν τις στάσεις και διαθέσεις των κατοίκων της Λάρισας έναντι των δράσεων του Δήμου Λάρισας σε ότι αφορά την εφαρμογή της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης, και απαντήθηκαν από όλο το δείγμα (165 άτομα).

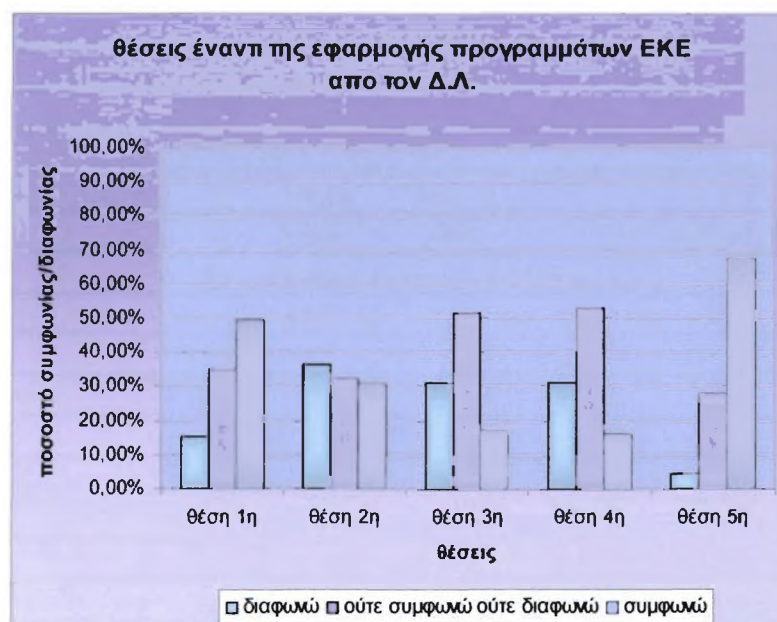
Στην πρώτη ερώτηση «Γνωρίζετε αν ο Δήμος Λάρισας εφαρμόζει προγράμματα εταιρικής κοινωνικής ευθύνης;», το μεγαλύτερο ποσοστό του δείγματος 65,5% δήλωσε «δεν είμαι απολύτως σίγουρος/η», το 27,9 απάντησε θετικά και μόλις το 6,7% αρνητικά:

Η δεύτερη ερώτηση «Αν ναι, δηλώστε την συμφωνία ή την διαφωνία σας για κάθε μία από τις παρακάτω θέσεις» απευθύνεται σε όσους απάντησαν θετικά στην πρώτη (δηλ. στο 27,9% του συνολικού δείγματος), και μετρά την ένταση της συμφωνίας ή της διαφωνίας των ερωτώμενων με 5 πιθανές στάσεις έναντι της εφαρμογής προγραμμάτων ΕΚΕ του Δήμου Λάρισας. Οι πιθανές θέσεις έχουν ως εξής:

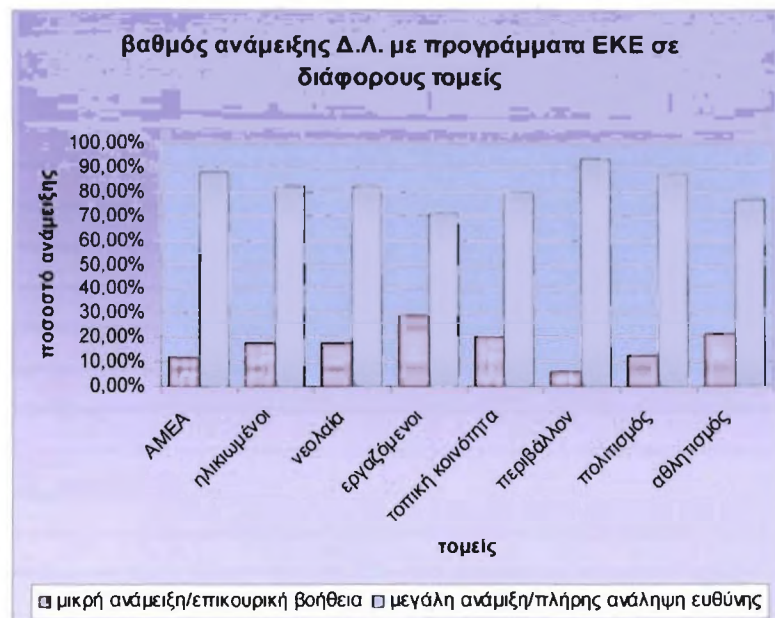
- «κάτι θα κερδίζει από αυτό (π.χ. επιδότηση)» θέση 1^η,
- «δεν με ενδιαφέρει γιατί το κάνει το αποτέλεσμα είναι θετικό» θέση 2^η,
- «οι δράσεις που γνωρίζω είναι επιτυχημένες, μπράβο του!», θέση 3^η,
- «οι δράσεις που γνωρίζω είναι επιτυχημένες, γι' αυτό θα προσπαθούσα να τον βοηθήσω» θέση 4^η,
- «εφαρμόζονται προγράμματα αλλά κάποιες από τις δράσεις δεν έχουν αποτέλεσμα» θέση 5^η.

Ομαδοποιώντας τις απαντήσεις που δόθηκαν αξίζει να σημειωθεί πως οι περισσότεροι συμφώνησαν με την θέση 5 και διαφώνησαν με την θέση 2:

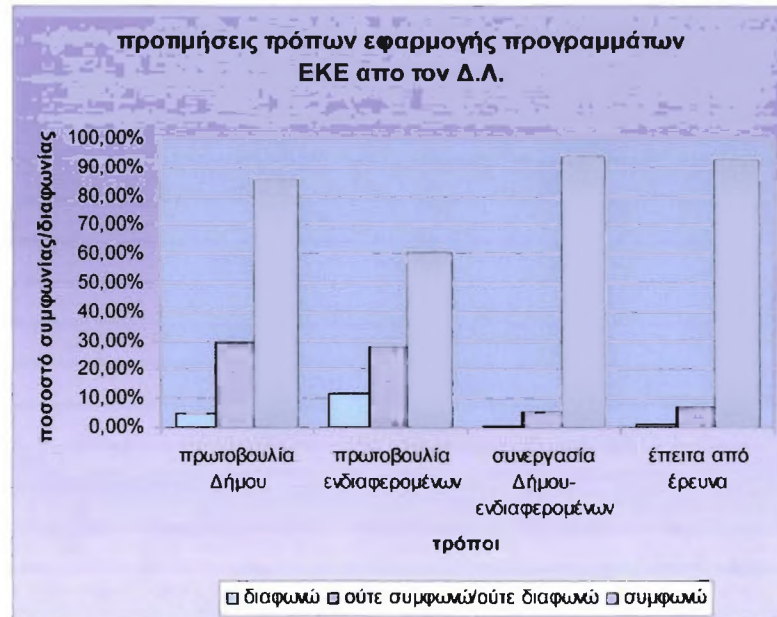
Στην τρίτη ερώτηση ζητήθηκε από τους ερωτώμενους να δώσουν τον βαθμό ανάπτυξης που θα πρέπει να έχει ο Δήμος σε 8 διαφορετικούς τομείς – πεδία εφαρμογής ΕΚΕ. Για όλους τους τομείς, το μεγαλύτερο ποσοστό του δείγματος απάντησε πως ο Δήμος θα πρέπει να έχει μεγάλη ανάπτυξη και κάποιες φορές να αναλαμβάνει πλήρως την ευθύνη. Το γεγονός αυτό φανερώνει πως στην αντίληψη των ατόμων που έλαβαν μέρος σε αυτήν την

έρευνα, η τοπική αυτοδιοίκηση, όχι απλά μπορεί να εφαρμόσει πρακτικές ΕΚΕ σε πολλούς τομείς, αλλά θεωρείται και σε μεγάλο βαθμό πλήρως υπεύθυνη για την ανάληψη τέτοιων ευθυνών:

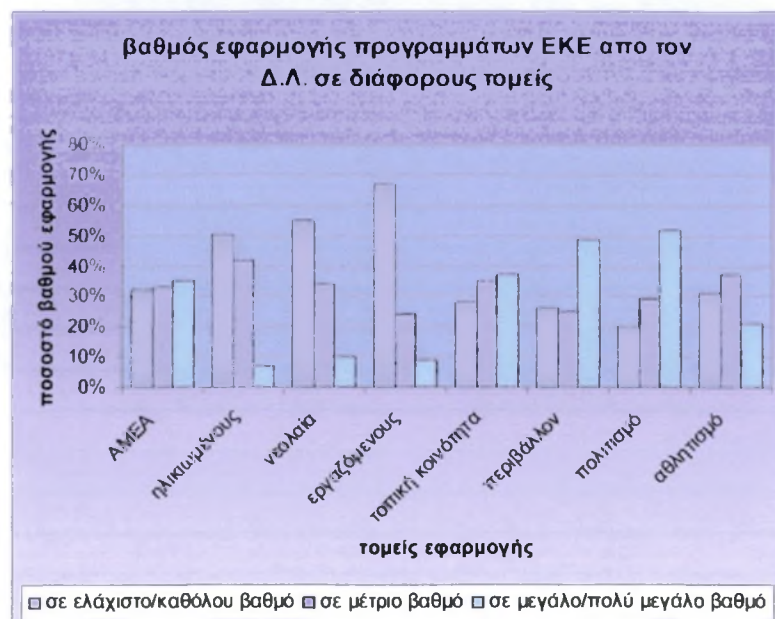

Η επόμενη ερώτηση, ζητά από τους συμμετέχοντες στην έρευνα να τοποθετηθούν στο θέμα που αφορά τον τρόπο εφαρμογής της ΕΚΕ από τον Δήμο Λάρισας. Δηλαδή μετρά τον βαθμό συμφωνίας ή διαφωνίας τους με 5 διαφορετικές θέσεις – τοποθετήσεις. Η εφαρμογή πρακτικών ΕΚΕ μπορεί να γίνεται (όχι μόνο σε επίπεδο τοπικής αυτοδιοίκησης, αλλά και γενικά από τις επιχειρήσεις), είτε με πρωτοβουλία του Δήμου, είτε με πρωτοβουλία των άμεσα ενδιαφερομένων (αυτών δηλαδή στους οποίους απευθύνεται το πρόγραμμα π.χ. νεολαία, ηλικιωμένοι κ.α.), είτε κατόπιν συνεργασίας των παραπάνω, είτε έπειτα από έρευνες εντοπισμού αναγκών. Στην πραγματικότητα μέχρι την τελική υλοποίηση ενός προγράμματος ΕΚΕ, οι αποφάσεις λαμβάνονται κατόπιν συνδυασμού των παραπάνω. Στην συντριπτικοί τους πλειοψηφία με ποσοστά περίπου 95% οι ερωτώμενοι έδειξαν πως προτιμούν η εφαρμογή των προγραμμάτων ΕΚΕ να γίνεται

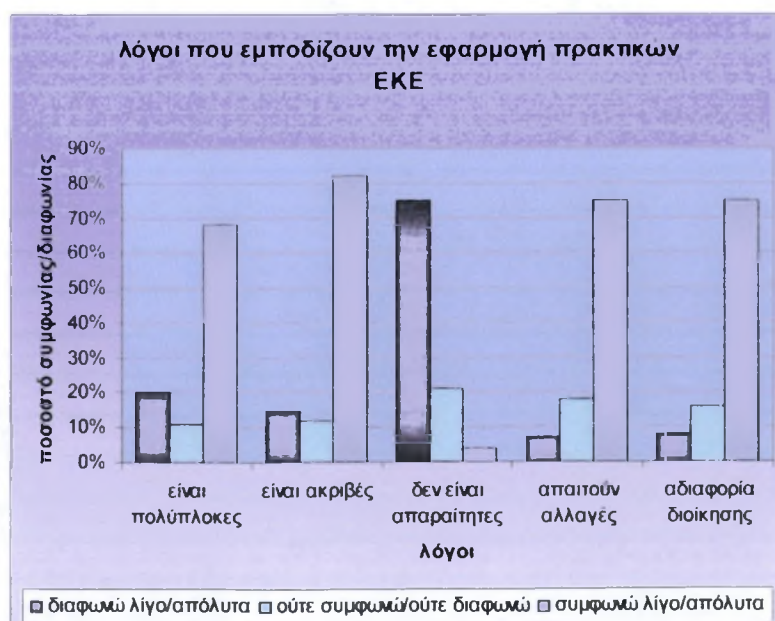
έπειτα από συνεργασία του Δήμου και των άμεσα ενδιαφερομένων και με την βοήθεια ειδικών ερευνών:

Η πέμπτη ερώτηση του Β Μέρους, μετρά την γνώση των ερωτώμενων για τον βαθμό στον οποίο ο Δήμος Λάρισας υιοθετεί προγράμματα ΕΚΕ σε 8 διαφορετικούς τομείς. Έχει ενδιαφέρον η συγκεκριμένη ερώτηση να συνδυαστεί με την τέταρτη ερώτηση του Α Μέρους, όπου φαίνεται το πόσο σημαντική θεωρούν οι ερωτώμενοι την υιοθέτηση προγραμμάτων ΕΚΕ στους διάφορους τομείς. Ενώ λοιπόν κρίνουν σε πολύ υψηλά ποσοστά (περίπου 90%) απαραίτητη την ΕΚΕ σε όλους τους τομείς, όπως φαίνεται από τις απαντήσεις τους σε αυτήν την ερώτηση ο Δήμος Λάρισας απέχει από το επιθυμητό ποσοστό. Έτσι λοιπόν, ομαδοποιώντας παρατηρείται πως σε μεγάλο/πολύ μεγάλο βαθμό ο Δήμος Λάρισας εφαρμόζει πρακτικές ΕΚΕ περισσότερο για θέματα πολιτισμού (51,5%) και περιβάλλοντος (48,5%), ενώ σε ελάχιστο/καθόλου βαθμό για θέματα εργαζομένων (67,3%) και νεολαίας (55,2%):

Στην έκτη και τελευταία ερώτηση αυτού του μέρους, δοθήκαν 5 διαφορετικοί λόγοι που εμποδίζουν την εφαρμογή κοινωνικά υπεύθυνων πρακτικών, προκειμένου να μετρηθεί ο βαθμός συμφωνίας ή διαφωνίας των ερωτώμενων για καθέναν από τους λόγους αυτούς. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα, κύριες αιτίες που δυσκολεύουν την εφαρμογή πρακτικών ΕΚΕ πιστεύεται πως είναι κατά κύριο λόγο το ότι οι πρακτικές αυτές είναι ακριβές (81,7%), και ακολουθούν ότι απαιτούν σημαντικές αλλαγές στις διαδικασίες (75,1%), είναι πολύπλοκες (68,5%) και η αδιαφορία από την ανώτατη διοίκηση (75,7%):

4.5 Αποτελέσματα από το τρίτο Μέρος (Γ) του Ερωτηματολογίου

Το τρίτο και τελευταίο μέρος του ερωτηματολογίου έχει ως στόχο να μετρήσει τις στάσεις και τις διαθέσεις των κατοίκων της Λάρισας για 5 συγκεκριμένα προγράμματα ΕΚΕ που εφαρμόζει ο Δήμος Λάρισας, έτσι ώστε να αξιολογηθούν.

Τα κριτήρια με τα οποία επιλέχθηκαν τα προγράμματα προς αξιολόγηση, αφορούν το διάστημα που εφαρμόζονται (όλα τα προγράμματα έχουν τουλάχιστο 3 χρόνια ζωής), και το κοινό στο οποίο απευθύνονται. Το δεύτερο κριτήριο οδήγησε στον διαχωρισμό του συνολικού δείγματος σε 5 διαφορετικές ομάδες-target groups των 33 ατόμων το καθένα:

- 2 ομάδες πολιτών που απάντησαν για τα προγράμματα *Φεστιβάλ «Γιορτή Πηνειού»* και *ανοιχτή Πισίνα Νεάπολης*, με κοινό χαρακτηριστικό ότι είναι κάτοικοι Λάρισας
- 1 ομάδα πολιτών που απάντησαν για το πρόγραμμα *Κέντρο Πληροφόρησης Νέων «ΜΙΤΟΣ»*, με κοινό χαρακτηριστικό την ηλικία-από 15 έως 28 χρονών
- 1 ομάδα πολιτών που απάντησαν για προγράμματα ΕΚΕ που παρέχει ο Δήμος στους εργαζομένους του, με κοινό χαρακτηριστικό τον εργοδότη τους-Δήμο Λάρισας
- 1 ομάδα πολιτών που απάντησαν για το πρόγραμμα *Λέσχη για Άτομα με Ειδικές Ανάγκες (ΑΜΕΑ)*, με κοινό χαρακτηριστικό κάποιες ειδικές ανάγκες, ή ότι ανήκουν στο οικογενειακό-φιλικό περιβάλλον ατόμων με ειδικές ανάγκες).

Το μεγαλύτερο ενδιαφέρον έχει η τέταρτη ερώτηση στην οποία βασίζονται οι ερευνητικές υποθέσεις, και από την οποία θα προκύψει η αξιολόγηση των προγραμμάτων.

Η παρουσίαση των αποτελεσμάτων των ερωτήσεων του τρίτου μέρους, θα γίνει σύμφωνα με τα προγράμματα και το target group που απαντά (όπως φαίνεται παραπάνω):

4.5.1 Αποτελέσματα Γ Μέρους- Πρόγραμμα Κέντρο Πληροφόρησης Νέων «ΜΙΤΟΣ» Target Group: Κάτοικοι Λάρισας, ηλικίας 15-28 (νεολαία)

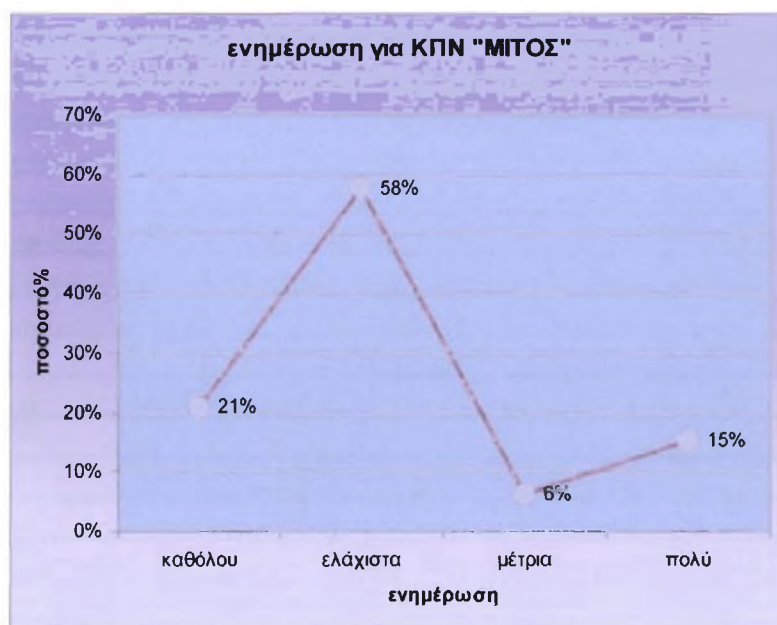
Στην πρώτη ερώτηση «Γνωρίζετε αν ο Δήμος Λάρισας εφαρμόζει προγράμματα εταιρικής κοινωνικής ευθύνης για την νεολαία (15-28 ετών);», το δείγμα μοιράστηκε με σχεδόν ίσα ποσοστά στις τρεις επιλογές απαντήσεων, διαμορφώνοντας τα αποτελέσματα ως εξής: το 30,3% απάντησε θετικά, το 36,4% αρνητικά και το υπόλοιπο 33,3% δεν είναι απολύτως σίγουρο:

Η δεύτερη ερώτηση είναι ανοιχτού τύπου «Αν ναι, μπορείτε να τα αναφέρετε;» και έχει ως στόχο να διασταυρώσει πόσοι από αυτούς που δήλωσαν πως γνωρίζουν προγράμματα ΕΚΕ για την νεολαία, συμπεριλαμβάνουν μέσα σε αυτά το ΚΠΝ «ΜΙΤΟΣ». Στις απαντήσεις που δόθηκαν αναφέρθηκαν κάποια προγράμματα του Δήμου Λάρισας, όπως αθλητικές εγκαταστάσεις και διάφορα φεστιβάλ, τα οποία όμως δεν απευθύνονται αποκλειστικά στη νεολαία. Το ΚΠΝ «ΜΙΤΟΣ», αναφέρθηκε μόνο σε 5 απαντήσεις. Τα αποτελέσματα όμως της επόμενης ερώτησης αποκαλύπτουν πως σχεδόν το 80% των ερωτηθέντων έχει κάποια γνώση για το συγκεκριμένο πρόγραμμα (ελάχιστα/μέτρια/πολύ ενημερωμένοι), γεγονός που οδηγεί στο συμπέρασμα πως η έννοια της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης δεν έχει αποσαφηνιστεί πλήρως στις αντιλήψεις (τουλάχιστο στο συγκεκριμένο δείγμα), και παρόλο που σαν φαινόμενο έχει κάποια

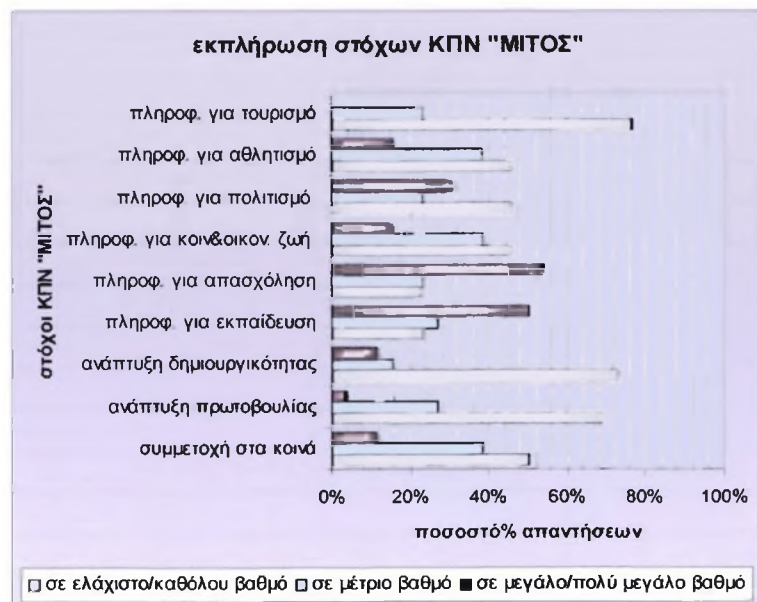
αναγνωσιμότητα, υπάρχει δυσκολία στην κατανόηση των πρακτικών εφαρμογών της.

Η τρίτη ερώτηση «Κατά πόσο είστε ενημερωμένος/η για το Κέντρο Πληροφόρησης Νέων «ΜΙΤΟΣ», του Δήμου Λάρισας;», μετρά τον βαθμό της ενημέρωσης των ερωτηθέντων για το συγκεκριμένο πρόγραμμα. Ενώ από την πρώτη και δεύτερη ερώτηση αναμένονται διαφορετικά αποτελέσματα αφού το μεγαλύτερο ποσοστό (66%) δεν γνωρίζει/δεν είναι απολύτως σίγουρο για την ύπαρξη προγραμμάτων ΕΚΕ για την νεολαία, παρατηρείται πως κατόπιν ευθείας ερωτήσεως για το ΚΠΝ «ΜΙΤΟΣ», το 78,9% αποκρίνεται πως έχει λάβει κάποια ενημέρωση γι' αυτό. Παρόλα αυτά το μεγαλύτερο ποσοστό (57,6%) φαίνεται να είναι ελάχιστα ενημερωμένο για το πρόγραμμα:

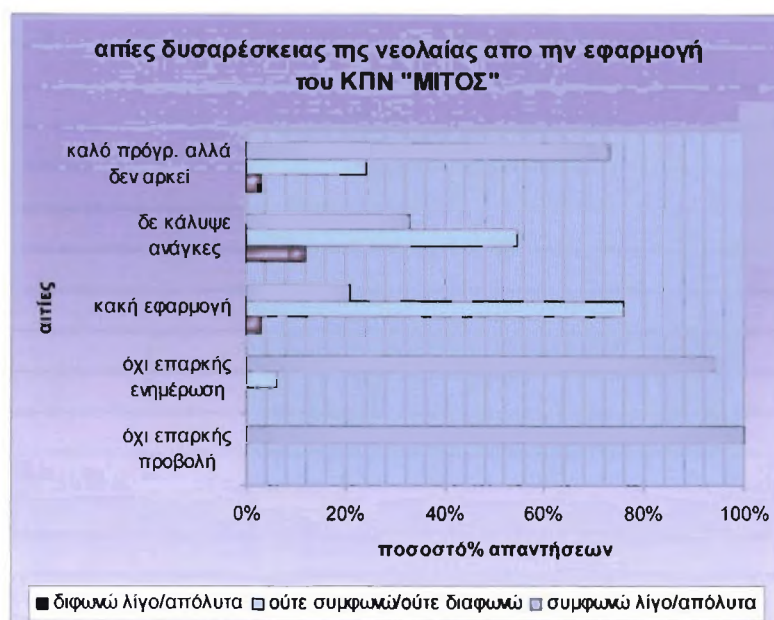

Στην τέταρτη ερώτηση «Σημειώστε σε ποιο βαθμό το ΚΠΝ «ΜΙΤΟΣ» προωθεί τα παρακάτω θέματα», δίνονται 9 διαφορετικές προτάσεις που αντιπροσωπεύουν τους στόχους του ΚΠΝ «ΜΙΤΟΣ» και τις ερευνητικές υποθέσεις, και ζητείται από τους ερωτώμενους να δηλώσουν τον βαθμό στον οποίο πιστεύουν πως το ΚΠΝ εκπληρώνει-προωθεί καθέναν από τους στόχους αυτούς. Από τις απαντήσεις φαίνεται πως το μεγαλύτερο ποσοστό των νέων που ρωτήθηκαν πιστεύουν πως οι περισσότεροι στόχοι του προγράμματος δεν εκπληρώνονται σε μεγάλο βαθμό αλλά σε μέτριο και μάλιστα συνήθως ελάχιστα ή και καθόλου. Έτσι λοιπόν συμπεραίνεται ότι το ΚΠΝ «ΜΙΤΟΣ» προσφέρει σε μεγάλο βαθμό πληροφόρηση των νέων σε ότι

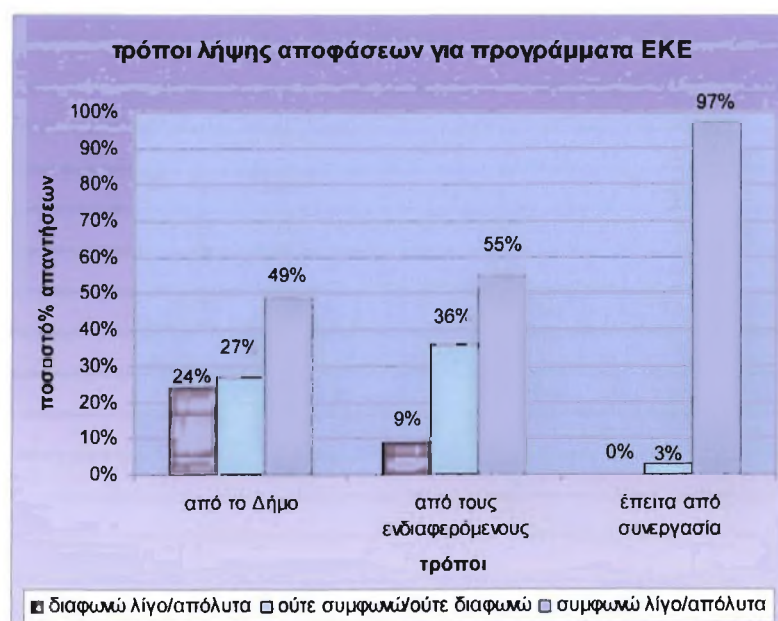
αφορά θέματα εκπαίδευσης (50%) και απασχόλησης (53,9%), ενώ σε ελάχιστο βαθμό προωθεί την ανάπτυξη της δημιουργικότητας (73,1%) και την πληροφόρηση για θέματα τουρισμού:

Στην πέμπτη ερώτηση γίνεται προσπάθεια να εντοπιστούν οι λόγοι για τους οποίους οι ερωτώμενοι δεν είναι ικανοποιημένοι από την εφαρμογή του προγράμματος ΚΠΝ «ΜΙΤΟΣ». Προτείνονται λοιπόν 5 πιθανοί λόγοι και ζητείται να δοθεί ο βαθμός συμφωνίας ή διαφωνίας με τον καθένα από αυτούς. Όλοι οι ερωτώμενοι (100%!) συμφώνησαν (λίγο/απόλυτα) πως κύρια αιτία της δυσαρέσκειάς τους είναι πως δεν υπήρξε επαρκής προβολή του προγράμματος και το 94% συμφώνησαν πως δεν υπήρξε και επαρκής ενημέρωση των άμεσα ενδιαφερομένων. Τα δύο αυτά αποτελέσματα εξηγούν τα αποτελέσματα των παραπάνω ερωτήσεων, ότι δηλαδή το 70% δεν γνωρίζει/δεν είναι απολύτως σίγουρο ότι γνωρίζει προγράμματα ΕΚΕ για την νεολαία, και ότι το 80% είναι καθόλου/ελάχιστα ενημερωμένο για το ΚΠΝ «ΜΙΤΟΣ». Επίσης με ποσοστό 73% οι ερωτώμενοι δηλώσανε πως το πρόγραμμα είναι καλό αλλά σε καμία περίπτωση δεν αρκεί, χρειάζεται η υποστήριξη του και από άλλα προγράμματα για την νεολαία επικουρικά. Τέλος, λιγότερο σημαντικοί λόγοι δυσαρέσκειας φαίνονται να είναι τυχόν κακή-πρόχειρη εφαρμογή του προγράμματος ή τυχόν αδυναμία κάλυψης των αναγκών για τις οποίες δημιουργήθηκε εξ αρχής:

Στην έκτη ερώτηση γίνεται μια προσπάθεια εύρεσης του καταλληλότερου –κατά την αντίληψη των ερωτηθέντων- τρόπου λήψης αποφάσεων για την εφαρμογή προγραμμάτων ΕΚΕ. Προτείνεται η λήψη αποφάσεων αποκλειστικά από τον Δήμο, αποκλειστικά από τα άμεσα ενδιαφερόμενα άτομα και έπειτα από συνεργασία των δύο. Σχεδόν όλοι (97%) συμφώνησαν πως καλύτερος και πιο αποδοτικός τρόπος λήψης αποφάσεων για τέτοιου είδους προγράμματα, είναι αυτός που προϋποθέτει τη συνεργασία Δήμου και ενδιαφερομένων:

Η έβδομη και τελευταία ερώτηση, είναι ανοικτού τύπου και προτρέπει τους ερωτώμενους να προτείνουν κάποιο πρόγραμμα ΕΚΕ για την νεολαία,

που δεν έχει υιοθετήσει ο Δήμος Λάρισας ως τώρα, και οι ίδιοι πιστεύουν πως θα έπρεπε να το κάνει. Το μεγαλύτερο ποσοστό δεν έκανε κάποια πρόταση, αλλά όσες γίνανε περιλάμβαναν κυρίως αθλητικές εγκαταστάσεις, συναυλιακούς χώρους και πολυχώρους γενικότερα, καθώς και την θέσπιση φεστιβάλ και διοργανώσεων για τη νεολαία, με την ενεργό συμβολή των τοπικών συμβουλίων.

4.5.2 Αποτελέσματα Γ Μέρους- Πρόγραμμα: Φεστιβάλ «Γιορτή Πηνειού» Target Group: Κάτοικοι Λάρισας – Πολίτες

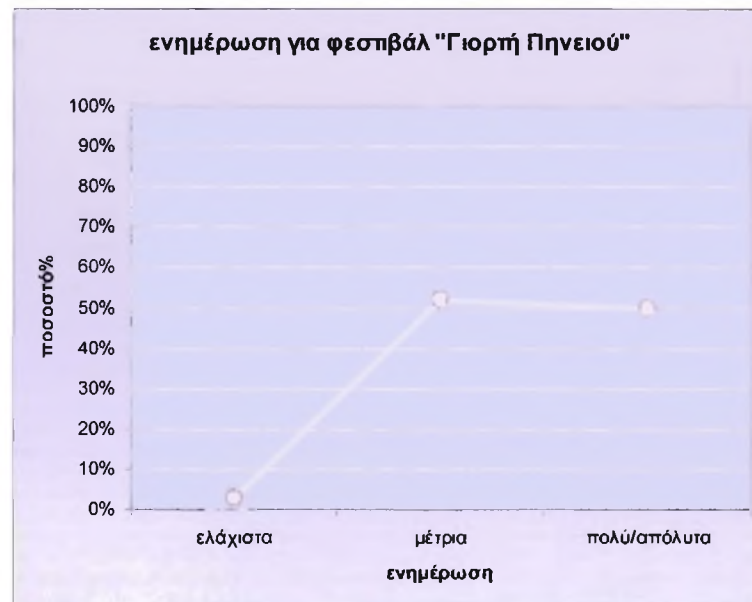
Στην πρώτη ερώτηση «Γνωρίζετε αν ο Δήμος Λάρισας εφαρμόζει προγράμματα εταιρικής κοινωνικής ευθύνης για τους πολίτες-τοπική κοινότητα;», το δείγμα μοιράστηκε δίνοντας θετικές απαντήσεις με ποσοστό 30,3%, αρνητικές με ποσοστό 18,2%, ενώ «δεν είμαι απολύτως σίγουρος/η», απάντησε το 51,5% διαμορφώνοντας τα αποτελέσματα ως εξής:

Η δεύτερη ερώτηση είναι ανοιχτού τύπου «Αν ναι, μπορείτε να τα αναφέρετε;» και έχει ως στόχο να διασταυρώσει πόσοι από αυτούς που δήλωσαν πως γνωρίζουν προγράμματα ΕΚΕ του Δήμου Λάρισας για την τοπική κοινότητα, συμπεριλαμβάνουν μέσα σε αυτά το φεστιβάλ «Γιορτή Πηνειού». Στις απαντήσεις που δόθηκαν αναφέρθηκαν διάφορα προγράμματα του Δήμου Λάρισας, όπως αθλητικές εγκαταστάσεις, διάφορες διοργανώσεις

που γίνονται στην πόλη κατά καιρούς, ενώ η «Γιορτή Πηνειού» αναφέρθηκε σε 17 ερωτήσεις.

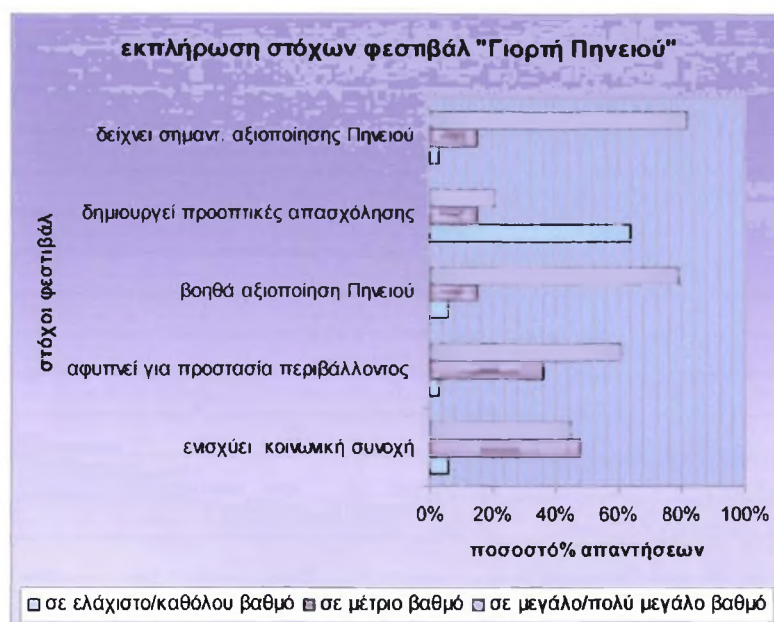
Στην τρίτη ερώτηση «Κατά πόσο είστε ενημερωμένος/η για το φεστιβάλ «Γιορτή Πηνειού», σκοπός είναι η μέτρηση του βαθμού ενημέρωσης των ερωτηθέντων για το συγκεκριμένο πρόγραμμα. Το 51,1% δήλωσαν πως έχουν μέτρια γνώση σε ότι αφορά το φεστιβάλ, το 45,5% το γνωρίζουν πολύ έως απόλυτα, ενώ μόλις το 3% το γνωρίζει ελάχιστα:

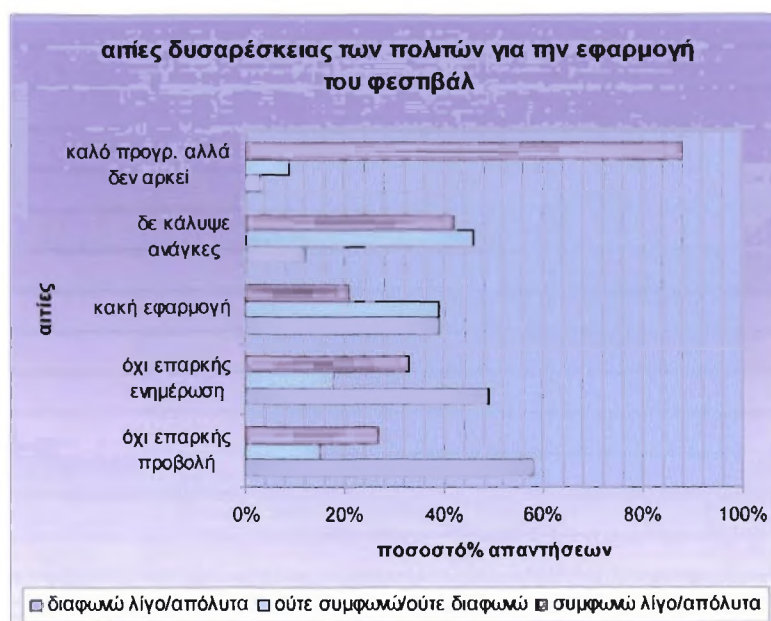
Αξίζει να σημειωθεί ότι τα αποτελέσματα συμφωνούν με το γεγονός πως κάθε χρόνο η προσέλευση και η συμμετοχή των Λαρισαίων πολιτών στο φεστιβάλ αυξάνεται (τα στοιχεία για το συμπέρασμα αυτό προήλθαν από συνέντευξη με τους υπεύθυνους του φεστιβάλ), και επόμενο είναι να γνωρίζουν όλοι έστω κάποια στοιχεία γι' αυτό.

Στην τέταρτη ερώτηση «Σημειώστε σε ποιο βαθμό το Φεστιβάλ «Γιορτή Πηνειού» προωθεί τα παρακάτω θέματα», δίνονται 5 διαφορετικές προτάσεις που αντιπροσωπεύουν τους στόχους του φεστιβάλ και τις ερευνητικές υποθέσεις, και ζητείται από τους ερωτώμενους να δηλώσουν τον βαθμό στον οποίο πιστεύουν πως η «Γιορτή Πηνειού» εκπληρώνει-προωθεί καθέναν από τους στόχους αυτούς. Από τις απαντήσεις φαίνεται πως το μεγαλύτερο ποσοστό των πολιτών που ρωτήθηκαν πιστεύουν πως οι περισσότεροι στόχοι του προγράμματος εκπληρώνονται σε μεγάλο και πολύ μεγάλο βαθμό. Έτσι λοιπόν όσοι απάντησαν συμφώνησαν με ποσοστό 81,8%, πως το φεστιβάλ συμβάλει σε πολύ μεγάλο βαθμό στην συνειδητοποίηση της

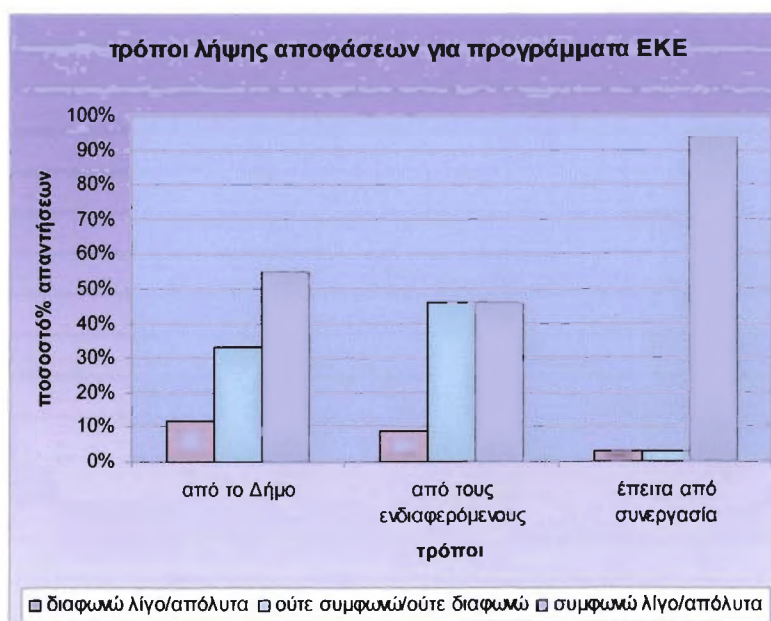
σημαντικότητας της αξιοποίησης του Πηνειού, και με ποσοστό 78,8% πως η «Γιορτή Πηνειού» βοηθά σημαντικά στην αξιοποίηση του ποταμού. Αντίθετα, το 63,7% δήλωσε πως το φεστιβάλ δεν δημιουργεί (ή δημιουργεί σε ελάχιστο βαθμό) προοπτικές απασχόλησης για τους πολίτες της Λάρισας:

Στην πέμπτη ερώτηση γίνεται προσπάθεια να εντοπιστούν οι λόγοι για τους οποίους οι ερωτώμενοι δεν είναι ικανοποιημένοι από την εφαρμογή του προγράμματος «Γιορτή Πηνειού». Προτείνονται λοιπόν 5 πιθανοί λόγοι και ζητείται να δοθεί ο βαθμός συμφωνίας ή διαφωνίας με τον καθένα από αυτούς. Το μεγαλύτερο ποσοστό (87,8%) συμφώνησε (λίγο/απόλυτα) πως κύρια αιτία της δυσαρέσκειάς τους δεν είναι θέματα ενημέρωσης, εφαρμογής ή κάλυψης αναγκών, αλλά το γεγονός πως από μόνο του το φεστιβάλ δεν αρκεί –χρειάζεται η δημιουργία κι άλλων παρόμοιων προγραμμάτων και εκδηλώσεων προκειμένου να αυξηθεί η κοινωνική συνοχή και να γίνει καλύτερη αξιοποίηση και προβολή όλων όσων έχει η πόλη να προσφέρει:

Στην έκτη ερώτηση γίνεται μια προσπάθεια εύρεσης του καταλληλότερου –κατά την αντίληψη των ερωτηθέντων- τρόπου λήψης αποφάσεων για την εφαρμογή προγραμμάτων ΕΚΕ. Προτείνεται η λήψη αποφάσεων αποκλειστικά από τον Δήμο, αποκλειστικά από τα άμεσα ενδιαφερόμενα άτομα και έπειτα από συνεργασία των δύο. Σχεδόν όλοι (94%) συμφώνησαν πως καλύτερος και πιο αποδοτικός τρόπος λήψης αποφάσεων για τέτοιου είδους προγράμματα, είναι αυτός που προϋποθέτει τη συνεργασία Δήμου και ενδιαφερομένων:

Η έβδομη και τελευταία ερώτηση, είναι ανοικτού τύπου και προτρέπει τους ερωτώμενους να προτείνουν κάποιο πρόγραμμα ΕΚΕ για την τοπική κοινότητα, που δεν έχει υιοθετήσει ο Δήμος Λάρισας ως τώρα, και οι ίδιοι πιστεύουν πως θα έπρεπε να το κάνει. Το μεγαλύτερο ποσοστό δεν έκανε κάποια πρόταση, αλλά όσες γίνανε περιλάμβαναν κυρίως αθλητικές εγκαταστάσεις, κέντρα απασχόλησης για ηλικιωμένους και παιδιά, την θέσπιση κι άλλων διοργανώσεων, και ενέργειες προστασίας του περιβάλλοντος και της πόλης.

4.5.3 Αποτελέσματα Γ Μέρους- Πρόγραμμα: Δημοτική Πισίνα – Αθλητικό κέντρο Νεάπολης Target Group: Κάτοικοι Λάρισας – Πολίτες

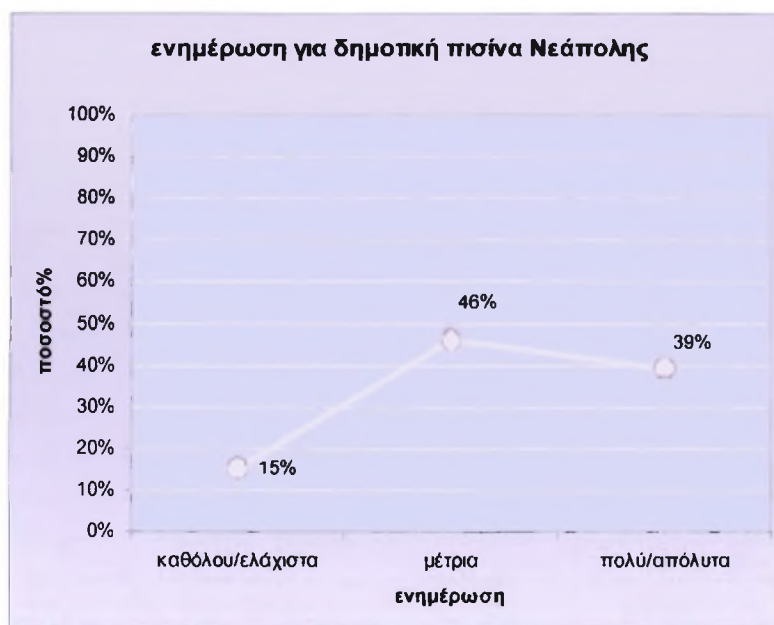
Στην πρώτη ερώτηση «Γνωρίζετε αν ο Δήμος Λάρισας εφαρμόζει προγράμματα εταιρικής κοινωνικής ευθύνης για την τοπική κοινότητα;», το δείγμα μοιράστηκε με ίσα ποσοστά στις επιλογές απαντήσεων «ναι» και «όχι», διαμορφώνοντας τα αποτελέσματα ως εξής: το 27,3% απάντησε θετικά, το 27,3% αρνητικά και το υπόλοιπο 45,5% δεν είναι απολύτως σίγουρο:

Η δεύτερη ερώτηση είναι ανοικτού τύπου «Αν ναι, μπορείτε να τα αναφέρετε;» και έχει ως στόχο να διασταυρώσει πόσοι από αυτούς που δήλωσαν πως γνωρίζουν προγράμματα ΕΚΕ του Δήμου Λάρισας για την

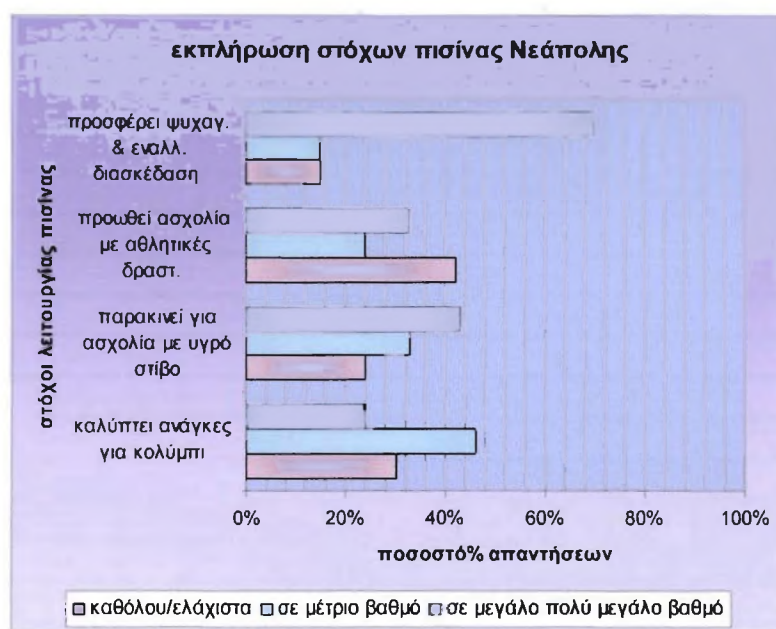
τοπική κοινότητα, συμπεριλαμβάνουν μέσα σε αυτά την δημοτική πισίνα Νεάπολης. Στις απαντήσεις που δόθηκαν αναφέρθηκαν διάφορα προγράμματα του Δήμου Λάρισας, όπως αθλητικές εγκαταστάσεις, διάφορες διοργανώσεις που γίνονται στην πόλη κατά καιρούς, και η δημοτική πισίνα Νεάπολης αναφέρθηκε σε 15 ερωτήσεις.

Στην τρίτη ερώτηση «Κατά πόσο είστε ενημερωμένος/η για τη λειτουργία της δημοτικής (ανοιχτής) πισίνας στην περιοχή της Νεάπολης;», σκοπός είναι η μέτρηση του βαθμού ενημέρωσης των ερωτηθέντων για το συγκεκριμένο πρόγραμμα. Το 45,5% δήλωσαν πως είναι μέτρια ενημερωμένοι για ότι αφορά την λειτουργία της, το 39,4% πολύ έως απόλυτα ενημερωμένοι, ενώ μόλις το 15,2% είναι ελάχιστα ενημερωμένοι:

Στην τέταρτη ερώτηση «Σημειώστε σε ποιο βαθμό η λειτουργία της δημοτικής (ανοιχτής) πισίνας στην περιοχή της Νεάπολης, και οι εγκαταστάσεις γύρω από αυτή, προωθούν τα παρακάτω θέματα», δίνονται 4 διαφορετικές προτάσεις που αντιπροσωπεύουν τους στόχους του προγράμματος και τις ερευνητικές υποθέσεις, και ζητείται από τους ερωτώμενους να δηλώσουν τον βαθμό στον οποίο πιστεύουν πως η λειτουργία της πισίνας εκπληρώνει-προωθεί καθέναν από τους στόχους αυτούς. Από τις απαντήσεις φαίνεται πως το μεγαλύτερο ποσοστό των πολιτών (69,7%) που ρωτήθηκαν πιστεύουν πως η πισίνα και οι αθλητικές, εγκαταστάσεις γύρω από αυτή προσφέρουν εναλλακτική διασκέδαση και

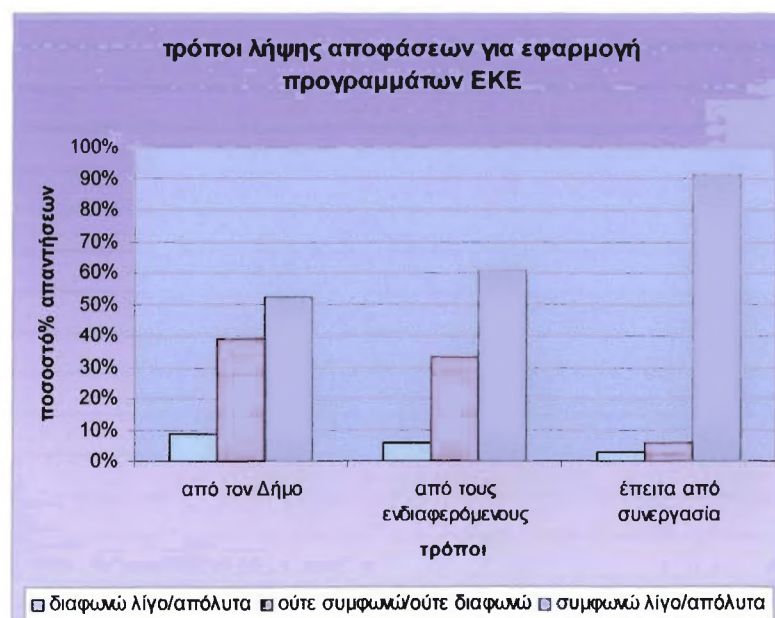
ψυχαγωγία σε μεγάλο/πολύ μεγάλο βαθμό, ενώ με ποσοστό 42,5% πιστεύουν πως η λειτουργία της παρακινεί τους νέους για ενασχόληση με τον υγρό στίβο. Το 76% δήλωσε πως καταφέρνει να καλύψει τις ανάγκες των πολιτών για κολύμπι σε μέτριο βαθμό έως και καθόλου:

Στην πέμπτη ερώτηση γίνεται προσπάθεια να εντοπιστούν οι λόγοι για τους οποίους οι ερωτώμενοι δεν είναι ικανοποιημένοι από την λειτουργία της πισίνας. Προτείνονται λοιπόν 5 πιθανοί λόγοι και ζητείται να δοθεί ο βαθμός συμφωνίας ή διαφωνίας με τον καθένα από αυτούς. Το μεγαλύτερο ποσοστό (90,9%) συμφώνησε (λίγο/απόλυτα) πως «καλό το πρόγραμμα αλλά δεν αρκεί, χρειάζονται και άλλα επικουρικά», αφού κύρια αιτία της δυσαρέσκειάς τους δεν είναι θέματα ενημέρωσης, εφαρμογής ή κάλυψης αναγκών, αλλά το γεγονός πως η συγκεκριμένη πισίνα είναι η μοναδική ανοικτή πισίνα που υπάρχει στην πόλη με αποτέλεσμα να μην είναι αρκετή για την εξυπηρέτηση όλων των πολιτών :

Στην έκτη ερώτηση γίνεται μια προσπάθεια εύρεσης του καταλληλότερου –κατά την αντίληψη των ερωτηθέντων- τρόπου λήψης αποφάσεων για την εφαρμογή προγραμμάτων ΕΚΕ. Προτείνεται η λήψη αποφάσεων αποκλειστικά από τον Δήμο, αποκλειστικά από τα άμεσα ενδιαφερόμενα άτομα και έπειτα από συνεργασία των δύο. Για άλλη μια φορά, σχεδόν όλοι (90,9%) συμφώνησαν πως καλύτερος και πιο αποδοτικός τρόπος λήψης αποφάσεων για τέτοιου είδους προγράμματα, είναι αυτός που προϋποθέτει τη συνεργασία Δήμου και ενδιαφερομένων:

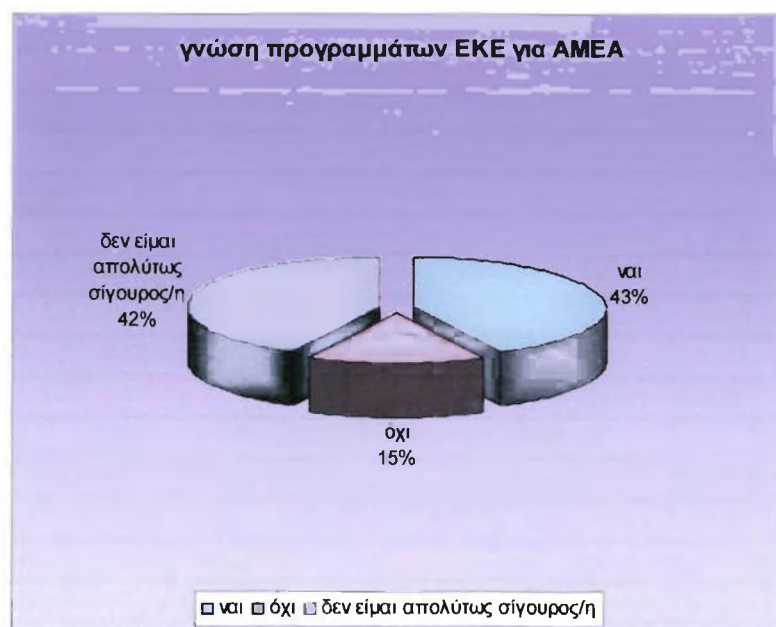

Η έβδομη και τελευταία ερώτηση, είναι ανοικτού τύπου και προτρέπει τους ερωτώμενους να προτείνουν κάποιο πρόγραμμα ΕΚΕ για την τοπική

κοινότητα, που δεν έχει υιοθετήσει ο Δήμος Λάρισας ως τώρα, και οι ίδιοι πιστεύουν πως θα έπρεπε να το κάνει. Το μεγαλύτερο ποσοστό δεν έκανε κάποια πρόταση, αλλά όσες γίνανε περιλάμβαναν την δημιουργία περισσότερων αθλητικών εγκαταστάσεων.

4.5.4 Αποτελέσματα Γ Μέρους- Πρόγραμμα: Λέσχη για Άτομα με Ειδικές Ανάγκες (ΑΜΕΑ) Target Group: Κάτοικοι Λάρισας – Άτομα με ειδικές ανάγκες, οικογενειακό περιβάλλον, φίλοι

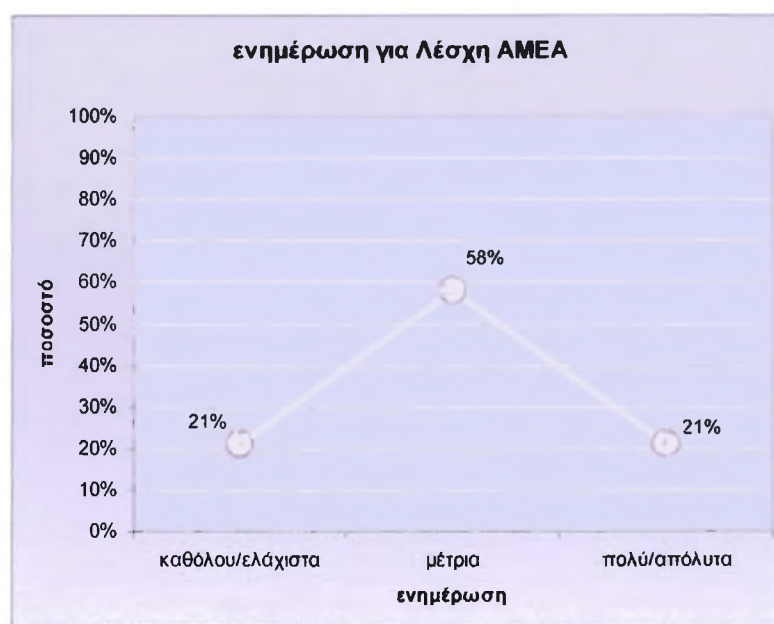
Στην πρώτη ερώτηση «Γνωρίζετε αν ο Δήμος Λάρισας εφαρμόζει προγράμματα εταιρικής κοινωνικής ευθύνης για ΑΜΕΑ;», το δείγμα μοιράστηκε με ίσα ποσοστά στις επιλογές απαντήσεων «ναι» και «δεν είμαι απολύτως σίγουρος/η», διαμορφώνοντας τα αποτελέσματα ως εξής: το 42,2% απάντησε θετικά, το 15,2% αρνητικά και το υπόλοιπο 42,2% δεν είναι απολύτως σίγουρο:

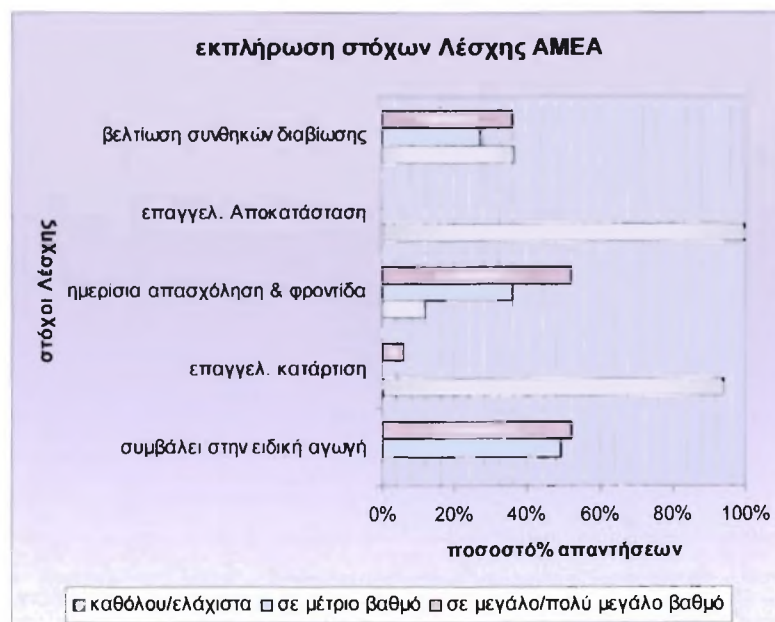
Η δεύτερη ερώτηση είναι ανοιχτού τύπου «Αν ναι, μπορείτε να τα αναφέρετε;» και έχει ως στόχο να διασταυρώσει πόσοι από αυτούς που δήλωσαν πως γνωρίζουν προγράμματα ΕΚΕ του Δήμου Λάρισας για άτομα με ειδικές ανάγκες, συμπεριλαμβάνουν μέσα σε αυτά την Λέσχη ΑΜΕΑ. Στις απαντήσεις που δόθηκαν αναφέρθηκαν διάφορα προγράμματα του Δήμου Λάρισας, όπως διάφοροι σύλλογοι υποστήριξης, τα γραφεία του «Αριστέυς»

(τα οποία συσσεγάζονται με το ΚΠΝ «ΜΙΤΟΣ»), ενώ η Λέσχη αναφέρθηκε σε 22 ερωτήσεις.

Στην τρίτη ερώτηση «Κατά πόσο είστε ενημερωμένος/η για τη Λέσχη για άτομα με ειδικές ανάγκες;», σκοπός είναι η μέτρηση του βαθμού ενημέρωσης των ερωτηθέντων για το συγκεκριμένο πρόγραμμα. Το 57,6% δήλωσαν πως είναι μέτρια ενημερωμένοι για ότι αφορά την λειτουργία της, το 21,2% πολύ ενημερωμένοι, ενώ το 21,2% είναι ελάχιστα ενημερωμένοι:

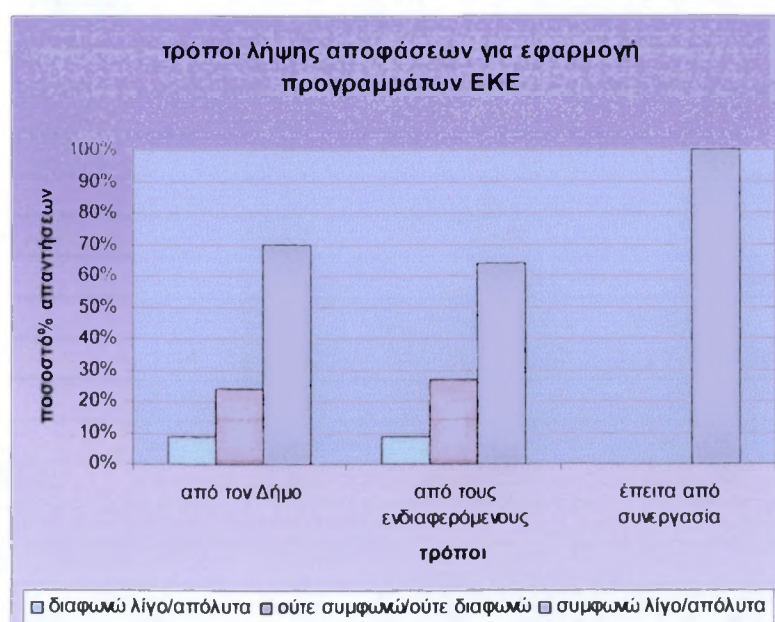
Στην τέταρτη ερώτηση «Σημειώστε σε ποιο βαθμό η Λέσχη ΑΜΕΑ προωθεί τα παρακάτω θέματα», δίνονται 5 διαφορετικές προτάσεις που αντιπροσωπεύουν τους στόχους του προγράμματος και τις ερευνητικές υποθέσεις, και ζητείται από τους ερωτώμενους να δηλώσουν τον βαθμό στον οποίο πιστεύουν πως η λειτουργία της Λέσχης εκπληρώνει-προωθεί καθέναν από τους στόχους αυτούς. Από τις απαντήσεις φαίνεται πως το μεγαλύτερο ποσοστό των πολιτών (51,5%) που ρωτήθηκαν πιστεύουν πως η Λέσχη συμβάλει στην ειδική αγωγή των παιδιών και τους προσφέρει ημερήσια απασχόληση και φροντίδα σε μεγάλο/πολύ μεγάλο βαθμό, ενώ το 100% των ερωτηθέντων πιστεύουν πως δεν προσφέρει σε καμία περίπτωση επαγγελματική αποκατάσταση, και (το 93,9%) επαγγελματική κατάρτιση:

Στην πέμπτη ερώτηση γίνεται προσπάθεια να εντοπιστούν οι λόγοι για τους οποίους οι ερωτώμενοι δεν είναι ικανοποιημένοι από την λειτουργία της Λέσχης. Προτείνονται λοιπόν 5 πιθανοί λόγοι και ζητείται να δοθεί ο βαθμός συμφωνίας ή διαφωνίας με τον καθένα από αυτούς. Όλοι όσοι απάντησαν συμφώνησαν (λίγο/απόλυτα) πως δεν έχουν ενημερωθεί αρκετά για το συγκεκριμένο πρόγραμμα, δεν έχει προβληθεί και αρκετά, και δεν αρκεί από μόνο του, ενώ με ποσοστά 90,9% και 87,9% δήλωσαν πως είναι δυσαρεστημένοι λόγω κακής εφαρμογής του προγράμματος και ανεπάρκειας κάλυψης των αναγκών αντίστοιχα. Τα αποτελέσματα αυτά όμως έρχονται σε αντίθεση με τις προηγούμενες απαντήσεις των ερωτώμενων, αφού για παράδειγμα περίπου το 80% δήλωσε πως είναι μέτρια έως απόλυτα ενημερωμένο για την λειτουργία της Λέσχης, και το συγκεκριμένο πρόγραμμα αναφέρθηκε σε 22 ερωτηματολόγια ενώ εδώ δηλώνουν αντιφατικά πως κύρια αιτία της δυσαρέσκειάς τους είναι η ελλιπής ενημέρωση και προβολή:

Στην έκτη ερώτηση γίνεται μια προσπάθεια εύρεσης του καταλληλότερου –κατά την αντίληψη των ερωτηθέντων- τρόπου λήψης αποφάσεων για την εφαρμογή προγραμμάτων ΕΚΕ. Προτείνεται η λήψη αποφάσεων αποκλειστικά από τον Δήμο, αποκλειστικά από τα άμεσα ενδιαφερόμενα άτομα και έπειτα από συνεργασία των δύο. Όπως περίπου και στα υπόλοιπα προγράμματα όλοι (100%) συμφώνησαν πως καλύτερος και πιο αποδοτικός τρόπος λήψης αποφάσεων για τέτοιου είδους προγράμματα, είναι αυτός που προϋποθέτει τη συνεργασία Δήμου και ενδιαφερομένων:

Η έβδομη και τελευταία ερώτηση, είναι ανοικτού τύπου και προτρέπει τους ερωτώμενους να προτείνουν κάποιο πρόγραμμα ΕΚΕ για άτομα με ειδικές ανάγκες, που δεν έχει υιοθετήσει ο Δήμος Λάρισας ως τώρα, και οι ίδιοι πιστεύουν πως θα έπρεπε να το κάνει. Το μεγαλύτερο ποσοστό δεν έκανε κάποια πρόταση που να αφορά τη δημιουργία κάποιων νέων προγραμμάτων, αλλά πρότεινε τη βελτίωση όσων ήδη υπάρχουν. Πιο συγκεκριμένα οι περισσότερες προτάσεις περιλαμβάνανε την πρόσληψη ειδικού προσωπικού έτσι ώστε η φροντίδα των ατόμων να είναι απόλυτα προσαρμοσμένη στις ανάγκες τους, την δωρεάν μεταφορά από και προς την Λέσχη των ατόμων με κινητικές δυσκολίες, την παραχώρηση μεγαλύτερων και κατάλληλα διαμορφωμένων χώρων, και γενικότερα την υποστήριξη και κατανόηση της κοινότητας ώστε να γίνεται πιο εύκολη η καθημερινότητα και η ένταξη των ατόμων με ειδικές ανάγκες στο ευρύτερο κοινωνικό σύνολο.

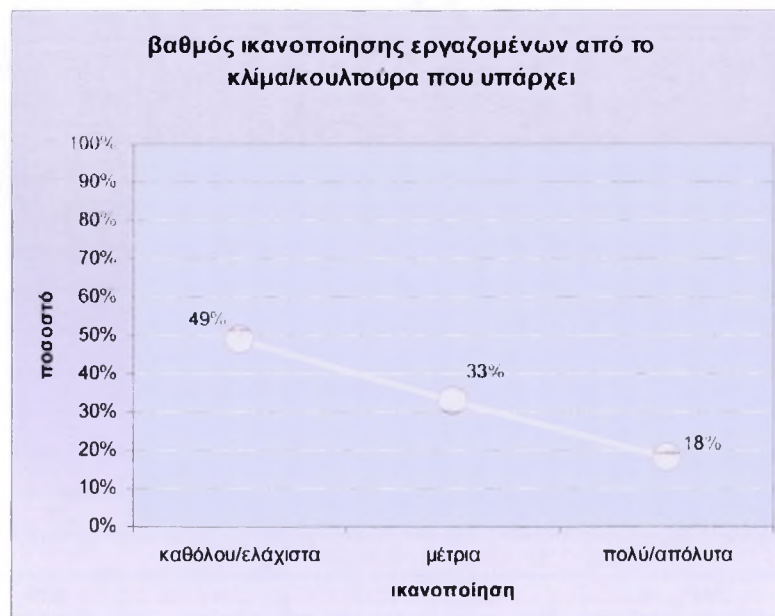
4.5.5 Αποτελέσματα Γ Μέρους- Πρόγραμμα: Ο Εργοδότης-Δήμος Λάρισας και οι Εργαζόμενοι του Target Group: Κάτοικοι Λάρισας – Εργαζόμενοι στον Δήμο Λάρισας

Στην πρώτη ερώτηση «Γνωρίζετε αν ο Δήμος Λάρισας εφαρμόζει προγράμματα εταιρικής κοινωνικής ευθύνης για τους εργαζομένους του;», το μεγαλύτερο ποσοστό 54,5%, απάντησε πως δεν είναι απολύτως σίγουρο, ενώ το 39,4% δεν γνωρίζει προγράμματα ΕΚΕ για τους εργαζομένους του Δήμου Λάρισας, και μόλις το 6,1% δήλωσε πως έχει γνώση τέτοιων πρακτικών:

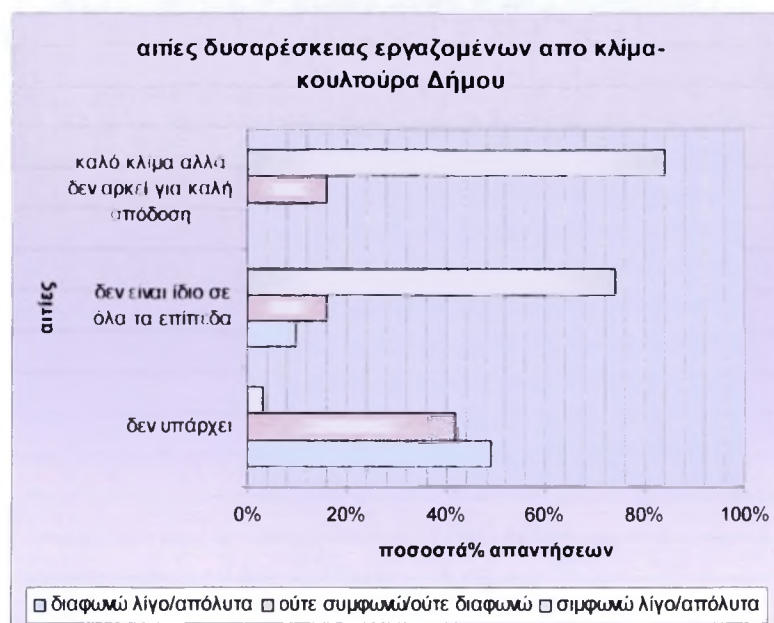
Η δεύτερη ερώτηση είναι ανοιχτού τύπου «Αν ναι, μπορείτε να τα αναφέρετε;» και έχει ως στόχο να διασταυρώσει πόσοι από αυτούς που δήλωσαν πως γνωρίζουν προγράμματα ΕΚΕ του Δήμου Λάρισας για τους εργαζομένους του, συμπεριλαμβάνουν μέσα σε αυτά την δημιουργία καλού εργασιακού κλίματος. Από το πολύ μικρό ποσοστό που απάντησε στην πρώτη ερώτηση πως γνωρίζει προγράμματα ΕΚΕ που εφαρμόζει ο Δήμος Λάρισας για τους εργαζομένους του, κανείς δεν δήλωσε κάτι σε αυτήν την ερώτηση.

Στην τρίτη ερώτηση «Σε ποιο βαθμό είστε ικανοποιημένοι από το εργασιακό κλίμα (κουλτούρα) που έχει δημιουργήσει ο Δήμος για τους εργαζομένους του;», σκοπός είναι η μέτρηση του βαθμού ικανοποίησης των ερωτηθέντων για την κουλτούρα και το κλίμα μέσα στο οποίο εργάζονται. Το 48,5% δήλωσαν πως είναι ελάχιστα έως καθόλου ικανοποιημένοι, το 33,3% σε μέτριο βαθμό ικανοποιημένοι, ενώ μόνο το 18,2% είναι πολύ έως απόλυτα ικανοποιημένο:

Στην τέταρτη ερώτηση γίνεται προσπάθεια να εντοπιστούν οι λόγοι για τους οποίους οι εργαζόμενοι (του Δήμου) δεν είναι ικανοποιημένοι από το κλίμα-κουλτούρα που έχει δημιουργήσει γι' αυτούς ο Δήμος Λάρισας. Προτείνονται λοιπόν 5 πιθανοί λόγοι και ζητείται να δοθεί ο βαθμός συμφωνίας ή διαφωνίας με τον καθένα από αυτούς. Το 78,8% όσων απάντησαν συμφώνησαν (λίγο/απόλυτα) πως το εργασιακό κλίμα είναι καλό,

αλλά δεν αρκεί για την εξασφάλιση της καλής απόδοσης των εργαζομένων, ενώ το 69,7% δήλωσε πως κύρια αιτία της δυσαρέσκειάς τους είναι ότι το κλίμα δεν είναι το ίδιο σε όλα τα επίπεδα:

Στην πέμπτη ερώτηση «Δηλώστε την συμφωνία ή την διαφωνία σας για κάθε μία από τις παρακάτω θέσεις», δίνονται 7 διαφορετικές προτάσεις που αντιπροσωπεύουν τους στόχους του Δήμου Λάρισας για ότι αφορά τους εργαζομένους του και τις ερευνητικές υποθέσεις, και ζητείται από τους ερωτώμενους να δηλώσουν τον βαθμό στον οποίο πιστεύουν πως ο Δήμος ως εργοδότης εκπληρώνει-προωθεί καθέναν από τους στόχους αυτούς. Από τις απαντήσεις φαίνεται πως το μεγαλύτερο ποσοστό των εργαζομένων 78,8% που ρωτήθηκαν διαφωνούν (λίγο/απόλυτα) στο ότι ο Δήμος παρέχει ίσες ευκαιρίες για όλους και το 69,7% διαφωνούν στο ότι προσφέρει κατευθύνσεις και κίνητρα. Το 57,6% δήλωσε συμφωνία ως προς το ότι ο Δήμος παρέχει σε όλους τους εργαζομένους πάντοτε όλα όσα δικαιούνται:

Η έκτη και τελευταία ερώτηση, είναι ανοικτού τύπου και προτρέπει τους ερωτώμενους να προτείνουν κάποιο πρόγραμμα ΕΚΕ για τους εργαζόμενους (Δήμου Λάρισας), που δεν έχει υιοθετήσει ο Δήμος Λάρισας ως τώρα, και οι ίδιοι πιστεύουν πως θα έπρεπε να το κάνει. Το μεγαλύτερο ποσοστό δεν έκανε κάποια πρόταση, αλλά κάποιες που γίνανε περιλαμβάνανε την δημιουργία χώρων απασχόλησης παιδιών των εργαζομένων (παιδικό σταθμό μέσα στο Δήμο), και την διοργάνωση εκδηλώσεων προκειμένου να ενδυναμωθούν οι δεσμοί μεταξύ εργαζομένων και μεταξύ εργαζομένων και διοίκησης.

4.6 Έλεγχος Υποθέσεων & Αξιολόγηση Προγραμμάτων

Στη συγκεκριμένη έρευνα διατυπώθηκαν 30 ερευνητικές υποθέσεις, οι οποίες έχουν ήδη αναφερθεί αναλυτικά στην προηγούμενη ενότητα. Για την εξέταση αυτών χρησιμοποιήθηκαν Nonparametric Tests, και πιο συγκεκριμένα το Chi-square Test. Με τη διαδικασία αυτή βρίσκεται ο βαθμός στατιστικής σημαντικότητας (-το επίπεδο εμπιστοσύνης-Asymp. Significance) της κάθε ερευνητικής υπόθεσης, και βάση αυτού την αποδεχόμαστε ή την απορρίπτουμε. Όσο χαμηλότερο το επίπεδο εμπιστοσύνης (Asymp. Sig. $\leq 0,05$), τόσο πιο στατιστικά σημαντική η ερευνητική υπόθεση, και επομένως

οδηγούμαστε στην αποδοχή της. Ο παρακάτω πίνακας παρουσιάζει τα αποτελέσματα του Chi-square Test για κάθε μία από τις υποθέσεις.

	Σημαντικότητα (Asymp. Sig.)	Αποτέλεσμα
H ₁	0,057	Απορρίπτεται
H ₂	0,001	Δεν απορρίπτεται
H ₃	0,002	Δεν απορρίπτεται
H ₄	0,205	Απορρίπτεται
H ₅	0,461	Απορρίπτεται
H ₆	0,128	Απορρίπτεται
H ₇	0,205	Απορρίπτεται
H ₈	0,128	Απορρίπτεται
H ₉	0,482	Απορρίπτεται
H ₁₀	0,003	Δεν απορρίπτεται
H ₁₁	0,005	Δεν απορρίπτεται
H ₁₂	0,002	Δεν απορρίπτεται
H ₁₃	0,003	Δεν απορρίπτεται
H ₁₄	0,001	Δεν απορρίπτεται
H ₁₅	0,000	Δεν απορρίπτεται
H ₁₆	0,012	Δεν απορρίπτεται
H ₁₇	0,114	Απορρίπτεται
H ₁₈	0,004	Δεν απορρίπτεται
H ₁₉	0,029	Δεν απορρίπτεται
H ₂₀	0,003	Δεν απορρίπτεται
H ₂₁	0,076	Απορρίπτεται
H ₂₂	0,862	Απορρίπτεται
H ₂₃	0,265	Απορρίπτεται
H ₂₄	0,284	Απορρίπτεται
H ₂₅	0,144	Απορρίπτεται
H ₂₆	0,128	Απορρίπτεται
H ₂₇	0,104	Απορρίπτεται

H ₂₈	0,004	Δεν απορρίπτεται
H ₂₉	0,000	Δεν απορρίπτεται
H ₃₀	0,000	Δεν απορρίπτεται

Από τις 30 ερευνητικές υποθέσεις που διατυπώθηκαν, μόνο οι 15 έγιναν δεκτές βάση του κριτηρίου του Chi-square. Έπειτα λοιπόν από τον συνδυασμό των παραπάνω αποτελεσμάτων ελέγχου των υποθέσεων, και των στατιστικών αποτελεσμάτων των ερωτηματολογίων η αξιολόγηση των προγραμμάτων ΕΚΕ του Δήμου Λάρισας, παρουσιάζεται παρακάτω φανερώνοντας όμως απλά μια «τάση» των αντιλήψεων και των απόψεων των πολιτών της Λάρισας, αφού το δείγμα που έλαβε μέρος απαντώντας περιορίζεται στα 33 άτομα ανά πρόγραμμα. Η αξιολόγηση θα γίνει σύμφωνα με το εξής κριτήριο: θα θεωρηθεί πως το κάθε πρόγραμμα εκπληρώνει με επιτυχία τους στόχους για τους οποίους αξιολογείται, αν και μόνον αν ο κάθε ένας από αυτούς καταφέρει να συγκεντρώσει το ποσοστό 70% (και πάνω) στις απαντήσεις «σε μεγάλο/πολύ μεγάλο βαθμό»:

- Το *Κέντρο Πληροφόρησης Νέων «ΜΙΤΟΣ»* αξιολογείται μόνο για δύο από τους 9 στόχους που θέτει: την ανάπτυξη της πρωτοβουλίας των νέων, και την ανάπτυξη της δημιουργικότητάς τους. Σύμφωνα με τη νεολαία οι στόχοι αυτοί εκπληρώνονται ελάχιστα (έως καθόλου), επομένως το κέντρο «ΜΙΤΟΣ» αδυνατεί να καλύψει σε μεγάλο βαθμό δύο από τους στόχους του.
- Το *Φεστιβάλ «Γιορτή Πηνειού»* στοχεύει στην εκπλήρωση πέντε διαφορετικών στόχων και θα αξιολογηθεί και για τους πέντε. Σύμφωνα με τις αντιλήψεις των ερωτώμενων, μόνο δύο στόχοι, η αξιοποίηση του Πηνειού και η συνειδητοποίηση της σημαντικότητας της αξιοποίησης του Πηνειού μέσω των εκδηλώσεων, εκπληρώνονται σε μεγάλο (έως πολύ μεγάλο βαθμό), επομένως το Φεστιβάλ καλύπτει δύο στόχους και αδυνατεί να καλύψει (σε μεγάλο/πολύ μεγάλο βαθμό) τους υπόλοιπους τρεις.
- Το πρόγραμμα *Δημοτική Πισίνα – Αθλητικό κέντρο Νεάπολης*, θα αξιολογηθεί για τους τρεις από τους τέσσερις στόχους που θέτει. Από τα αποτελέσματα φαίνεται πως αδυνατεί να καλύψει τις ανάγκες των

πολιτών για κολύμπι και αθλητικές δραστηριότητες, και δεν αποτελεί ιδιαίτερη παρακίνηση για την ενασχόληση των νέων με τον υγρό στίβο, αλλά προσφέρει σε μεγάλο (έως πολύ μεγάλο) βαθμό ψυχαγωγία και εναλλακτική διασκέδαση στους πολίτες. Επομένως το πρόγραμμα εκπληρώνει έναν στόχο.

- Η *Λέσχη για Άτομα με Ειδικές Ανάγκες* θα αξιολογηθεί για δύο από τους πέντε στόχους που συνολικά υποστηρίζει πως εκπληρώνει. Οι δηλώσεις των ερωτώμενων δείχνουν πως η Λέσχη δεν συμβάλλει ιδιαίτερα στην ειδική αγωγή των παιδιών και βοηθά ελάχιστα (έως καθόλου) στην προεπαγγελματική και επαγγελματική κατάσταση των παιδιών. Συμπερασματικά η Λέσχη αδυνατεί να καλύψει σε μεγάλο βαθμό δύο από τους στόχους της.
- Ο *Εργοδότης-Δήμος Λάρισας* θέτει επτά διαφορετικούς στόχους και θα αξιολογηθεί για τους τρεις από αυτούς. Οι περισσότεροι εργαζόμενοι συμφώνησαν πως ο εργοδότης Δήμος δεν προωθεί την ισορροπία της προσωπικής και επαγγελματικής τους ζωής, δεν τους παρέχει κατευθύνσεις και κίνητρα και δεν προσφέρει τις ίδιες ευκαιρίες σε όλους. Επομένως, αδυνατεί να εκπληρώσει και τους τρεις στόχους για τους οποίους αξιολογείται.

Καταλήγοντας, η αξιολόγηση όλων των προγραμμάτων οδηγεί στο συμπέρασμα πως κανένα από αυτά δεν πετυχαίνει σε μεγάλο βαθμό όλους τους στόχους που υποστηρίζει πως εκπληρώνει.

Κεφάλαιο 5^ο Συμπεράσματα-Προτάσεις

5.1 Συμπεράσματα

Το βασικό αντικείμενο γύρω από το οποίο περιστρέφεται η παρούσα εργασία είναι η διερεύνηση του φαινομένου της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης, η σχέση του Δήμου Λάρισας με διάφορες πρακτικές ΕΚΕ, και η αξιολόγηση προγραμμάτων ΕΚΕ του Δήμου Λάρισας. Πιο συγκεκριμένα εξετάστηκαν και αξιολογήθηκαν πέντε διαφορετικά προγράμματα ΕΚΕ που αφορούν πέντε διαφορετικές ομάδες κατοίκων της Λάρισας.

Σκοπός της εργασίας είναι η παροχή γενικών στοιχείων που θα βοηθήσουν στην κατανόηση της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης και του τρόπου

με τον οποίο την αντιλαμβάνονται οι πολίτες, καθώς και η παροχή συγκεκριμένων στοιχείων που οδηγούν στην αξιολόγηση συγκεκριμένων προγραμμάτων ΕΚΕ του Δήμου Λάρισας. Η αξιολόγηση αυτή έχει ιδιαίτερη σπουδαιότητα για τον Δήμο και αποτελεί εργαλείο στα χέρια της διοίκησης, εργαλείο που μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την ποιοτική αναβάθμιση των προγραμμάτων, του Δήμου, αλλά και της σχέσης Δήμου-πολιτών.

Για την ανάλυση των δεδομένων, τα οποία συγκεντρώθηκαν με την χρήση δομημένου ερωτηματολογίου, χρησιμοποιήθηκε επιστημονική μεθοδολογία και εφαρμόστηκαν ποσοτικές και ποιοτικές ερευνητικές τεχνικές. Κάτω από το πλαίσιο αυτό, η παρούσα έρευνα μπορεί να χαρακτηριστεί ως επιστημονική. Επίσης η παρούσα εμπειρική μελέτη τονίζει τον σημαντικό ρόλο που παίζει η υιοθέτηση (ή όχι) διάφορων πρακτικών εταιρικής κοινωνικής ευθύνης, και ο τρόπος με τον οποίο εφαρμόζονται, στην καθημερινότητα των πολιτών και στη διαμόρφωση της στάσης που αυτοί υιοθετούν έναντι του Δήμου. Τα εμπειρικά αποτελέσματα αποδεικνύουν ότι (κατά τις αντιλήψεις των κατοίκων της Λάρισας):

- Η εταιρική κοινωνική ευθύνη σαν έννοια, δεν έχει αποσαφηνιστεί απόλυτα στις αντιλήψεις των πολιτών, και μάλιστα αρκετοί είναι αυτοί που δεν γνωρίζουν καν σε τι αναφέρεται.
- Στις περισσότερες περιπτώσεις η όποια γνώση για την ΕΚΕ προέρχεται από την τηλεόραση και τις εφημερίδες.
- Η συντριπτική πλειοψηφία θεωρεί πως η ΕΚΕ είναι πολύ χρήσιμη για μία επιχείρηση, αλλά σίγουρα υπάρχουν χρησιμότερα θέματα που την απασχολούν.
- Η εφαρμογή πρακτικών ΕΚΕ είναι χρήσιμη και απαραίτητη σε όλους τους τομείς (ΑΜΕΑ, ηλικιωμένοι, νεολαία, εργαζόμενοι, τοπική κοινότητα, πολιτισμό, αθλητισμό, περιβάλλον, επιχειρηματικούς εταίρους και προμηθευτές, καταναλωτές).
- Η υιοθέτηση πρακτικών ΕΚΕ από κάθε επιχείρηση, θα πρέπει να αποφασίζεται εθελοντικά και να πράττεται με τη βοήθεια του κράτους.
- Ο Δήμος Λάρισας οφείλει να έχει μεγάλη ανάμειξη και σε κάποιες περιπτώσεις να φέρει την πλήρη ευθύνη για την απόφαση και υλοποίηση προγραμμάτων ΕΚΕ σε όλους τους τομείς (ΑΜΕΑ, ηλικιωμένοι, νεολαία, εργαζόμενοι, τοπική κοινότητα, πολιτισμό,

αθλητισμό, περιβάλλον, επιχειρηματικούς εταίρους και προμηθευτές, καταναλωτές).

- Οι αποφάσεις για την εφαρμογή όλων των προγραμμάτων ΕΚΕ θα πρέπει να λαμβάνονται έπειτα από συνεργασία του Δήμου και των ενδιαφερομένων (π.χ. πολίτες, ΑΜΕΑ, νεολαία), και έπειτα από τη διεξαγωγή κατάλληλων ερευνών που θα βοηθήσουν στον εντοπισμό των αναγκών.
- Οι κύριοι λόγοι που εμποδίζουν την εφαρμογή πρακτικών ΕΚΕ είναι η αδιαφορία από την διοίκηση του Δήμου, και το ότι τέτοιες πρακτικές είναι πολύπλοκες, ακριβές και η εφαρμογή τους απαιτεί σημαντικές αλλαγές στις διαδικασίες-στον τρόπο που λειτουργεί ο Δήμος σήμερα (ή η κάθε επιχείρηση).
- Οι κυριότεροι λόγοι για τους οποίους οι ερωτώμενοι δεν είναι ικανοποιημένοι από την εφαρμογή των 5 προγραμμάτων ΕΚΕ (που αξιολογούνται στην παρούσα εργασία) είναι η ελλιπής ενημέρωσή των ενδιαφερομένων και η ανεπαρκής προβολή τους και το ότι δεν είναι αρκετά για την κάλυψη των αναγκών των πολιτών-χρειάζεται η δημιουργία κι άλλων προγραμμάτων.

5.2 Επίδραση των αποτελεσμάτων στον Δήμο Λάρισας –

Προτάσεις

Σκοπός κάθε ερευνητικής προσπάθειας είναι η εξαγωγή χρήσιμων συμπερασμάτων. Τα αποτελέσματα αυτής της εμπειρικής μελέτης ρίχνουν φως σε διάφορες πτυχές της αντιμετώπισης της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης –και των πρακτικών εφαρμογών αυτής- από τον Δήμο και από τους πολίτες. Στις παρακάτω σειρές θα γίνει μια προσπάθεια σύνοψης των τρόπων με τους οποίους τα ερευνητικά συμπεράσματα μπορούν να εφαρμοστούν σε πρακτικά ζητήματα εταιρικής κοινωνικής ευθύνης, στη διαδικασία λήψης αποφάσεων για προγράμματα ΕΚΕ, καθώς επίσης και στην βελτίωση της λειτουργίας τους.

Τα αποτελέσματα της έρευνας δείχνουν πως οι στόχοι καθενός από τα πέντε εξεταζόμενα προγράμματα ΕΚΕ (που εφαρμόζει ο Δήμος Λάρισας), δεν επιτυγχάνονται στο βαθμό που οι υπεύθυνοι των προγραμμάτων ισχυρίζονται. Επομένως, ο Δήμος Λάρισας δεν μπορεί να αγνοεί το γεγονός

πως σημαντικότερο ρόλο διαδραματίζει ο τρόπος εφαρμογής ενός προγράμματος ΕΚΕ, και όχι απλώς η υιοθέτησή του. Η στατιστική ανάλυση των απαντήσεων των πολιτών, φανερώνει το πόσο σημαντική θεωρούν οι ερωτώμενοι την υιοθέτηση προγραμμάτων ΕΚΕ, σε όλους τους τομείς (ΑΜΕΑ, ηλικιωμένοι, νεολαία, εργαζόμενοι, τοπική κοινότητα, πολιτισμό, αθλητισμό, περιβάλλον, επιχειρηματικούς εταίρους και προμηθευτές, καταναλωτές), και μάλιστα θεωρούν πως ο καταλληλότερος τρόπος λήψης αποφάσεων για τέτοια θέματα είναι η συνεργασία Δήμου –πολιτών. Η ανάπτυξη λοιπόν διαδικασιών που μπορούν να προωθήσουν μια τέτοια συνεργασία ώστε να εντοπίζονται καλύτερα οι ανάγκες και να αξιολογούνται οι υπάρχουσες προτάσεις και εναλλακτικές, είναι σε θέση όχι μόνο να βελτιώσει τις σχέσεις Δήμου και πολιτών, αλλά να αποτελέσει κάποιου τύπου εγγύηση για την αποτελεσματικότητα του προγράμματος. Κάποια «ανοικτά συμβούλια» θα μπορούσαν να αποτελέσουν τέτοιες διαδικασίες, δίνοντας την ευκαιρία στη διοίκηση του Δήμου και σε όλους τους ενδιαφερόμενους να συζητήσουν ανοικτά τα προβλήματα και τις ανάγκες των πολιτών, και έπειτα να αποφασίσουν από κοινού (με τη βοήθεια επιστημονικών εργαλείων όπως οι έρευνες αναγκών), την εφαρμογή κάποιου νέου προγράμματος ΕΚΕ.

Σε πολλές από τις συνεντεύξεις που γίνανε για την συμπλήρωση ερωτηματολογίων, οι πολίτες παίρνανε θέση απέναντι στην εταιρική κοινωνική ευθύνη και τις πρακτικές εφαρμογές της, αλλά η θέση αυτή δεν ήταν ξεκάθαρη. Πιο συγκεκριμένα αναφέρονταν διάφορα προγράμματα του Δήμου Λάρισας ως προγράμματα ΕΚΕ, χωρίς όμως αυτά να έχουν πραγματικά τέτοιο χαρακτήρα, ενώ τα προς εξέταση πέντε προγράμματα, αναφέρθηκαν λίγες φορές ως τέτοια. Αυτό φανερώνει την ελλιπή ενημέρωση των πολιτών για ότι αφορά τις ενέργειες αυτές καθώς και την ελλιπή προβολή κάποιων προγραμμάτων. Αυτούς τους λόγους άλλωστε, τους δηλώσανε και οι ίδιοι οι ερωτώμενοι ως κύριες αιτίες μη ικανοποίησης από τα προγράμματα. Η εύρεση λοιπόν κατάλληλων επικοινωνιακών πρακτικών, τόσο για ότι αφορά το φαινόμενο της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης γενικά, όσο και συγκεκριμένα για την λειτουργία και τις δυνατότητες των προγραμμάτων ΕΚΕ, είναι βαρύνουσας σημασίας, και αποτελεί προϋπόθεση για την καλύτερη αξιοποίηση των έργων. Ένα καλό επικοινωνιακό πλάνο, πέρα από την προβολή των προγραμμάτων στον τοπικό τύπο και την ενημέρωση μέσω

εκπομπών, μπορεί να περιλαμβάνει την δημιουργία (σχετικών με το πρόγραμμα) εκδηλώσεων στους χώρους/εγκαταστάσεις που θα στεγάζεται το έργο, και την λειτουργία ενημερωτικών περιπτέρων σε κεντρικά σημεία της πόλης, τα οποία θα στοχεύουν στην ενημέρωση των άμεσα αλλά και έμμεσα ενδιαφερομένων για την λειτουργία του προγράμματος.

Το γεγονός πως οι περισσότεροι πολίτες θεωρούν τα προγράμματα εταιρικής κοινωνικής ευθύνης που εφαρμόζει ο Δήμος Λάρισας, αναποτελεσματικά-ότι δεν καλύπτουν τις ανάγκες τους, οδηγεί σε δύο συμπεράσματα. Πρώτον, τα ήδη υπάρχοντα προγράμματα χρειάζονται βελτίωση και δεύτερον επιβάλλεται η δημιουργία νέων προγραμμάτων, συμπληρωματικών προς αυτά που υπάρχουν αλλά και κάποιων νέων καινοτομικών ώστε να καλυφθούν περισσότερες ανάγκες. Για παράδειγμα οι ηλικιωμένοι, η νεολαία και οι εργαζόμενοι, είναι τρεις ομάδες για τις οποίες (κατά την αντίληψη των ερωτηθέντων) δεν υπάρχουν αρκετά προγράμματα ΕΚΕ, και έτσι αποτελούν «πεδία δράσης» για τον Δήμο. Η γνώση των χαρακτηριστικών της κάθε ομάδας, αλλά και των αναγκών που πρόκειται να καλυφθούν, αποτελούν το βασικό εργαλείο για την οργάνωση και υλοποίηση ενός νέου προγράμματος ΕΚΕ.

Τέλος, δεν θα μπορούσαν να μην αναφερθούν οι προτάσεις που έγιναν από τους ίδιους τους πολίτες. Κάποιες από αυτές αφορούν την αναβάθμιση των πέντε προγραμμάτων που αξιολογήθηκαν, και κάποιες άλλες αφορούν την δημιουργία νέων προγραμμάτων. Έτσι λοιπόν προτάθηκαν από τους πολίτες που έλαβαν μέρος στην έρευνα τα παρακάτω: η δημιουργία αθλητικών εγκαταστάσεων, η δημιουργία συναυλιακών χώρων –και πολυχώρων γενικότερα, η θέσπιση φεστιβάλ και διοργανώσεων για τη νεολαία, η δημιουργία κέντρων απασχόλησης για ηλικιωμένους και παιδιά, η θέσπιση εορταστικών διοργανώσεων, η προώθηση ενεργειών προστασίας του περιβάλλοντος και των χώρων της πόλης, η πρόσληψη ειδικού προσωπικού για απόλυτα προσαρμοσμένη φροντίδα των ατόμων με ειδικές ανάγκες, η δωρεάν μεταφορά από και προς την Λέσχη ΑΜΕΑ, των ατόμων με κινητικές δυσκολίες, η παραχώρηση μεγαλύτερων και κατάλληλα διαμορφωμένων χώρων για άτομα με ειδικές ανάγκες, η έμπρακτη υποστήριξη και κατανόηση (του Δήμου αλλά και της κοινότητας) ώστε να γίνεται πιο εύκολη η καθημερινότητα και η ένταξη των ατόμων με ειδικές

ανάγκες στο ευρύτερο κοινωνικό σύνολο, η δημιουργία χώρων απασχόλησης των παιδιών των εργαζόμενων του Δήμου (π.χ. παιδικό σταθμό μέσα στο Δήμο), η διοργάνωση εκδηλώσεων προκειμένου να ενδυναμωθούν οι δεσμοί μεταξύ εργαζομένων και μεταξύ εργαζομένων και διοίκησης.

5.3 Περιορισμοί – Δυσκολίες της Μελέτης (study limitations)

Καταβλήθηκε κάθε δυνατή προσπάθεια, στο στάδιο του σχεδιασμού και της εκτέλεσης της έρευνας, έτσι ώστε να αντληθούν αξιόπιστα και έγκυρα αποτελέσματα. Ωστόσο, υπήρξαν ορισμένοι περιορισμοί οι οποίοι αναφέρονται στη συνέχεια:

- Ο Δήμος Λάρισας δεν διαθέτει κάποιους μηχανισμούς αξιολόγησης των προγραμμάτων εταιρικής κοινωνικής ευθύνης που εφαρμόζει, πέρα από την καταγραφή κάποιων στατιστικών στοιχείων για παράδειγμα πόσοι επισκέπτονται καθημερινά το ΚΠΝ «ΜΙΤΟΣ» κλπ. Για τον λόγο αυτό δεν είναι δυνατή η διασταύρωση των αποτελεσμάτων της έρευνας, με αυτά μιας πιο εκτεταμένης μελέτης αξιολόγησης των προγραμμάτων, ώστε να διαπιστωθεί η εγκυρότητά τους (ή η μη εγκυρότητά τους).
- Η συλλογή στοιχείων για την μελέτη και την κατανόηση του τρόπου λειτουργίας των προγραμμάτων, έγινε μέσω συνεντεύξεων με άτομα «κλειδιά», όπως οι υπεύθυνοι και άτομα που στελεχώνουν το προσωπικό του κάθε προγράμματος. Το γεγονός αυτό επιβάρυνε το συνολικό χρόνο διεξαγωγής της μελέτης αφού η κάθε συνέντευξη πραγματοποιούνταν κατόπιν ραντεβού και η κάθε μια από αυτές ήταν εφικτό να διεξαχθούν μόνο σε συγκεκριμένο χρόνο.
- Σε ότι αφορά την συμπλήρωση των ερωτηματολογίων, η απροθυμία κάποιων πολιτών να δώσουν συνέντευξη, ή να συμπληρώσουν την φόρμα του ερωτηματολογίου, παρόλο που η όλη διαδικασία ήταν ανώνυμη, περιόρισε τον αριθμό του δείγματος και επιβάρυνε χρονικά και σε μεγάλο βαθμό την μελέτη.
- Ο αριθμός των ατόμων που τελικώς έλαβαν μέρος στην έρευνα είναι μικρός (165 άτομα), και για τον λόγο αυτό τα αποτελέσματα δε μπορούν να είναι αντιπροσωπευτικά των αντιλήψεων των πολιτών της Λάρισας για ότι αφορά τα προγράμματα εταιρικής κοινωνικής ευθύνης

που εφαρμόζει ο Δήμος Λάρισας. Μπορούν απλά να φανερώνουν μια «τάση» των απόψεων και των αντιλήψεων αυτών.

- Όπως έχει ήδη αναφερθεί, κύριο εργαλείο για την συλλογή των δεδομένων αυτής της έρευνας, αποτελεί η συνέντευξη. Στις συνεντεύξεις υπάρχει πάντοτε ο κίνδυνος να παρεισφρήσει η προκατάληψη, και αυτό κατά κύριο λόγο επειδή οι συνεντευξιασμένοι είναι άνθρωποι και όχι μηχανές, και η συμπεριφορά τους μπορεί να επηρεάσει τους ερωτώμενους. Όπου εργάζεται μια ομάδα συνεντευξιασμένων, τότε οι σοβαρές περιπτώσεις μεροληψίας μπορεί να έρθουν στην επιφάνεια κατά την ανάλυση των δεδομένων, αλλά, όταν ένας ερευνητής διεξάγει μια σειρά συνεντεύξεων μόνος του – όπως στην περίπτωση της πατούσας μελέτης- τότε η μεροληψία μπορεί να είναι σταθερή και να επομένως περνά απαρατήρητη. Για τον λόγο αυτό προωθήθηκε όσο το δυνατόν περισσότερο μια κριτική στάση απέναντι στην ερμηνεία των δεδομένων αυτής της μελέτης.

5.4 Κατευθύνσεις για μελλοντική έρευνα

Το επόμενο βήμα προς τη μελλοντική ερευνητική κατεύθυνση είναι η διεξαγωγή παρόμοιων ερευνών για την αξιολόγηση όλων των προγραμμάτων εταιρικής κοινωνικής ευθύνης που εφαρμόζει ο Δήμος Λάρισας. Χρειάζεται η μελέτη παραμέτρων, στάσεων, κινήτρων και προσδοκιών, που αφορούν την εταιρική κοινωνική ευθύνη, τόσο από την πλευρά των πολιτών όσο και από την πλευρά της τοπικής αυτοδιοίκησης. Με τον τρόπο αυτό θα αυξηθεί η κατανόηση της σύνδεσης των αναγκών των πολιτών, και των παραγόντων αυτών που οδηγούν στην κάλυψη των αναγκών τους, μέσω των προγραμμάτων ΕΚΕ. Σημαντικό θα ήταν επίσης να χρησιμοποιηθούν περισσότερες ερωτήσεις (μεταβλητές), και μεγαλύτερο δείγμα, για τον εγκυρότερο και πιο αντιπροσωπευτικό προσδιορισμό των αντιλήψεων και των απόψεων.

Επίλογος

Κανείς δεν μπορεί να αμφισβητήσει το γεγονός πως σήμερα βρισκόμαστε μπροστά σε ένα νέο κατηγορικό πρόσταγμα. Όσο πιο καλά θέλουμε να ζούμε, τόσο πιο πολύ αναπτύσσεται η ευθύνη. Το 1986 ο Christopher Stone είχε εύλογα τονίσει πως *«εάν θέλουμε η εταιρική ευθύνη να κάνει κάποια διαφορά για τη ζωή των λαών, χρειάζεται ουσιαστική σάρκα. Στην πραγματικότητα πρέπει να μεταφράσουμε αυτό που είναι σήμερα ως κάτι παραπάνω από αίσθημα και διαίσθηση, σε απτή γλώσσα θεσμικής μεταρρύθμισης»*²⁰.

Οι κινήσεις για την καθιέρωση της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης σήμερα είναι σαφείς και θετικές. Το δίκτυο «Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη – Ευρώπη» (CSR Europe) και το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Επιχειρήσεων για Κοινωνική Συνοχή (European Business Network for Social Cohesion), έχουν ως αποστολή να βοηθήσουν τις επιχειρήσεις να πραγματοποιήσουν κέρδη, συνεχή ανάπτυξη και ανθρώπινη πρόοδο, ενσωματώνοντας την κοινωνική ευθύνη στις πρακτικές εργασίας. Εκδίδονται οδηγίες ως προς τους τομείς των επενδύσεων και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, που αφορούν θεμιτές πρακτικές ως προς τις υπό ανάπτυξη χώρες, τη μεταχείριση των παιδιών, το εμπόριο όπλων, τα συνδικαλιστικά δικαιώματα, την προώθηση των προϊόντων, την εκπαίδευση της διοίκησης, τη διαφορετικότητα κ.α. Τον Σεπτέμβριο του 2000 η CSR σε συνεργασία με την αγγλική εταιρία MORI (Market and Opinion Research International), πραγματοποίησε έρευνα με θέμα την ανταπόκριση της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης στους καταναλωτές. Επί 12.000 ερωτηθέντων, το 70% αναγνώρισε ότι η κοινωνική ευθύνη της επιχείρησης είναι σημαντικός παράγοντας όταν αγοράζουν τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες της. Το 44% δήλωσαν ότι θα ήταν διατεθειμένοι να προπληρώσουν για προϊόντα κοινωνικά και οικολογικά υπεύθυνα. Και οι κινήσεις συνεχίζονται προς αυτή τη κατεύθυνση για τη δημιουργία *«μιας νέας τάξης διεθνικής και κοινωνικής δημοκρατίας»*, κατά την έκφραση του Boutros – Boutros Ghali.

Η εταιρική κοινωνική ευθύνη δεν πρέπει να αντιμετωπίζεται ως μια ριζική τομή στην λειτουργία του καπιταλισμού. Δεν αποτελεί καν ακόμη μια

²⁰Christopher Stone, Corporate Social Responsibility: What it might mean, if it were really to matter, Iowa Law Review, 1986, σς. 557.

από τις κεντρικές τάσεις στην ιεράρχηση των προτεραιοτήτων των μεγάλων πολυεθνικών εταιριών. Ακόμη όμως και ως δευτερεύουσα συμπληρωματική λειτουργία, ανοίγει ένα νέο ελπιδοφόρο πεδίο, κοινωνικής δράσης, που σταδιακά θα προκαλέσει αλλαγή στην επιχειρησιακή λειτουργία και φιλοσοφία, με θετικές επιπτώσεις στην καθημερινή ζωή εκατομμυρίων εργαζομένων και πολιτών, αλλά και στην προστασία του περιβάλλοντος σε διεθνές επίπεδο.

Παράρτημα 1

Παρουσίαση στατιστικών αναλύσεων

Στις παρακάτω σελίδες παρουσιάζονται λεπτομερώς τα αποτελέσματα της ανάλυσης που έγινε με τη χρήση του στατιστικού πακέτου S.P.S.S 13.

Frequencies

Notes

Frequency Table

Εφαρμογή προγραμμάτων ΕΚΕ για ΑΜΕΑ

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ναι	14	42,4	42,4	42,4
όχι	5	15,2	15,2	57,6
δεν είμαι απολύτως σίγουρος	14	42,4	42,4	100,0
Total	33	100,0	100,0	

Πόσο είστε ενημερωμένος για τη Λέσχη για ΑΜΕΑ που έχει δημιουργήσει ο Δήμος Λάρισας

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ελάχιστα ενημερωμένος/η	7	21,2	21,2	21,2
Μέτρια ενημερωμένος/η	19	57,6	57,6	78,8
πολύ ενημερωμένος/η	7	21,2	21,2	100,0
Total	33	100,0	100,0	

Η Λέσχη για Άτομα με Ειδικές Ανάγκες συμβάλει στην ειδική αγωγή των παιδιών

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid σε μέτριο βαθμό	16	48,5	48,5	48,5
σε μεγάλο βαθμό	13	39,4	39,4	87,9
σε πολύ μεγάλο βαθμό	4	12,1	12,1	100,0
Total	33	100,0	100,0	

Η Λέσχη για Άτομα με Ειδικές Ανάγκες βοηθά στην προεπαγγελματική και επαγγελματική κατάρτιση των παιδιών

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid καθόλου	14	42,4	42,4	42,4
σε ελάχιστο βαθμό	17	51,5	51,5	93,9
σε μεγάλο βαθμό	2	6,1	6,1	100,0
Total	33	100,0	100,0	

Η λέσχη για Άτομα με Ειδικές Ανάγκες προσφέρει ημερήσια απασχόληση, φροντίδα και περίθαλψη στα παιδιά

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	σε ελάχιστο βαθμό	4	12,1	12,1	12,1
	σε μέτριο βαθμό	12	36,4	36,4	48,5
	σε μεγάλο βαθμό	12	36,4	36,4	84,8
	σε πολύ μεγάλο βαθμό	5	15,2	15,2	100,0
	Total	33	100,0	100,0	

Η λέσχη για Άτομα με Ειδικές Ανάγκες προσφέρει επαγγελματική αποκατάσταση όπου αυτό είναι δυνατό

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	καθόλου	16	48,5	48,5	48,5
	σε ελάχιστο βαθμό	17	51,5	51,5	100,0
	Total	33	100,0	100,0	

Η λέσχη για Άτομα με Ειδικές Ανάγκες συμβάλει στη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης των παιδιών και των οικογενειών τους

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	σε ελάχιστο βαθμό	12	36,4	36,4	36,4
	σε μέτριο βαθμό	9	27,3	27,3	63,6
	σε μεγάλο βαθμό	4	12,1	12,1	75,8
	σε πολύ μεγάλο βαθμό	8	24,2	24,2	100,0
	Total	33	100,0	100,0	

δεν υπήρξε επαρκής προβολή του προγράμματος

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Συμφωνώ λίγο	12	36,4	36,4	36,4
	Συμφωνώ απόλυτα	21	63,6	63,6	100,0
	Total	33	100,0	100,0	

δεν υπήρξε επαρκής ενημέρωση των ενδιαφερομένων για το πρόγραμμα

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Συμφωνώ λίγο	14	42,4	42,4	42,4
	Συμφωνώ απόλυτα	19	57,6	57,6	100,0
	Total	33	100,0	100,0	

Έγινε κακή- πρόχειρη εφαρμογή του προγράμματος

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ (ουδέτερος/η)	3	9,1	9,1	9,1
	Συμφωνώ λίγο	2	6,1	6,1	15,2
	Συμφωνώ απόλυτα	28	84,8	84,8	100,0
	Total	33	100,0	100,0	

Το πρόγραμμα δεν κάλυψε τις ανάγκες για τις οποίες δημιουργήθηκε

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ (ουδέτερος/η)	4	12,1	12,1	12,1
	Συμφωνώ λίγο	13	39,4	39,4	51,5
	Συμφωνώ απόλυτα	16	48,5	48,5	100,0
	Total	33	100,0	100,0	

Καλό πρόγραμμα αλλά δεν αρκεί, χρειάζονται και άλλα προγράμματα επικουρικά

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Συμφωνώ απόλυτα	33	100,0	100,0	100,0

Οι αποφάσεις για την εφαρμογή των προγραμμάτων αυτών να λαμβάνονται από τον Δήμο

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Διαφωνώ λίγο	3	9,1	9,1	9,1
	Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ (ουδέτερος/η)	8	24,2	24,2	33,3
	Συμφωνώ λίγο	21	63,6	63,6	97,0
	Συμφωνώ απόλυτα	1	3,0	3,0	100,0
	Total	33	100,0	100,0	

Οι αποφάσεις για την εφαρμογή των προγραμμάτων αυτών να λαμβάνονται από τα άμεσα ενδιαφερόμενα άτομα

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Διαφωνώ λίγο	3	9,1	9,1	9,1
	Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ (ουδέτερος/η)	9	27,3	27,3	36,4
	Συμφωνώ λίγο	21	63,6	63,6	100,0
	Total	33	100,0	100,0	

Οι αποφάσεις για την εφαρμογή των προγραμμάτων αυτών να λαμβάνονται έπειτα από συνεργασία του Δήμου και των ενδιαφερόμενων

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Συμφωνώ απόλυτα	33	100,0	100,0	100,0

NPar Tests

Chi-Square Test

Test Statistics

	Εφαρμογή ή προγραμματίστηκε για ΑΜΕΑ	Πόσο είστε ενημερωμένοι για τη Λέσχη για ΑΜΕΑ που έχει δημιουργήσει ο Δήμος Λάρισας	Η Λέσχη για Ατομα με Ειδικές Ανάγκες στην προελαμτική επαγγελματική κατάρτιση των παιδιών	Η Λέσχη για Ατομα με Ειδικές Ανάγκες στην προελαμτική επαγγελματική κατάρτιση των παιδιών	Η Λέσχη για Ατομα με Ειδικές Ανάγκες στην προελαμτική επαγγελματική κατάρτιση των παιδιών	Η Λέσχη για Ατομα με Ειδικές Ανάγκες στην προελαμτική επαγγελματική κατάρτιση των παιδιών	Η Λέσχη για Ατομα με Ειδικές Ανάγκες στην προελαμτική επαγγελματική κατάρτιση των παιδιών	Η Λέσχη για Ατομα με Ειδικές Ανάγκες στην προελαμτική επαγγελματική κατάρτιση των παιδιών	δεν υπήρξε επαρκής ενημέρωση ενδιαφερόμενων για το πρόγραμμα	Έγινε κακή-πρόχειρη εφαρμογή του προγράμματος	Το πρόγραμμα δεν κάλυψε τις ανάγκες για τις οποίες δημιουργήθηκε	Οι αποφάσεις για την εφαρμογή των προγραμμάτων αυτών λαμβάνονται από τον Δήμο	Οι αποφάσεις για την εφαρμογή των προγραμμάτων αυτών λαμβάνονται από τα άμεσα ενδιαφερόμενα άτομα
Chi-Square(a,b,c) df	4,909	8,727	7,091	11,455	6,879	,030	3,970	2,455	,758	39,455	7,091	29,424	15,273
Asymp. Sig.	,086	,013	,029	,003	,076	,862	,265	,117	,384	,000	,029	,000	,000

a. 0 cells (.0%) have expected frequencies less than 5. The minimum expected cell frequency is 11,0.

b. 0 cells (.0%) have expected frequencies less than 5. The minimum expected cell frequency is 8,3.

c. 0 cells (.0%) have expected frequencies less than 5. The minimum expected cell frequency is 16,5.

Frequencies (εργαζόμενοι)

Notes

Frequency Table

Εφαρμογή προγραμμάτων ΕΚΕ για εργαζομένους

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Ναι	2	6,1	6,1	6,1
Όχι	13	39,4	39,4	45,5
δεν είμαι απολύτως σίγουρος	18	54,5	54,5	100,0
Total	33	100,0	100,0	

Βαθμός ικανοποίησης από το εργασιακό κλίμα που έχει δημιουργήσει ο Δήμος για τους εργαζομένους

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid καθόλου ικανοποιημένος/η	11	33,3	33,3	33,3
ελάχιστα ικανοποιημένος	5	15,2	15,2	48,5
Μέτρια ικανοποιημένος/η	11	33,3	33,3	81,8
πολύ ικανοποιημένος/η	4	12,1	12,1	93,9
απόλυτα ικανοποιημένος/η	2	6,1	6,1	100,0
Total	33	100,0	100,0	

Δεν υπάρχει

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Διαφωνώ απόλυτα	6	18,2	19,4	19,4
	Διαφωνώ λίγο	10	30,3	32,3	51,6
	Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ (ουδέτερος/η)	14	42,4	45,2	96,8
	Συμφωνώ λίγο	1	3,0	3,2	100,0
	Total	31	93,9	100,0	
Missing	System	2	6,1		
Total		33	100,0		

Δεν είναι το ίδιο σε όλα τα επίπεδα (δεν ισχύει το ίδιο για όλες τις θέσεις)

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Διαφωνώ λίγο	3	9,1	9,7	9,7
	Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ (ουδέτερος/η)	5	15,2	16,1	25,8
	Συμφωνώ λίγο	7	21,2	22,6	48,4
	Συμφωνώ απόλυτα	16	48,5	51,6	100,0
	Total	31	93,9	100,0	
Missing	System	2	6,1		
Total		33	100,0		

Καλό το εργασιακό κλίμα αλλά δεν αρκεί για την καλή απόδοση των εργαζομένων

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ (ουδέτερος/η)	5	15,2	16,1	16,1
	Συμφωνώ λίγο	4	12,1	12,9	29,0
	Συμφωνώ απόλυτα	22	66,7	71,0	100,0
	Total	31	93,9	100,0	
Missing	System	2	6,1		
Total		33	100,0		

Ο Δήμος Λάρισας προωθεί τη συνεργασία μεταξύ των εργαζομένων του

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Διαφωνώ απόλυτα	6	18,2	18,2	18,2
	Διαφωνώ λίγο	11	33,3	33,3	51,5
	Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ (ουδέτερος/η)	6	18,2	18,2	69,7
	Συμφωνώ λίγο	7	21,2	21,2	90,9
	Συμφωνώ απόλυτα	3	9,1	9,1	100,0
	Total	33	100,0	100,0	

Ο Δήμος Λάρισας προωθεί την καλή, άμεση και εύκολη επικοινωνία μεταξύ των διαφόρων τμημάτων του

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Διαφωνώ απόλυτα	5	15,2	15,2	15,2
	Διαφωνώ λίγο	12	36,4	36,4	51,5
	Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ (ουδέτερος/η)	7	21,2	21,2	72,7
	Συμφωνώ λίγο	6	18,2	18,2	90,9
	Συμφωνώ απόλυτα	3	9,1	9,1	100,0
	Total	33	100,0	100,0	

Ο Δήμος Λάρισας προωθεί την καλή, άμεση και εύκολη επικοινωνία μεταξύ εργαζομένων και διοίκησης

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Διαφωνώ απόλυτα	8	24,2	24,2	24,2
	Διαφωνώ λίγο	9	27,3	27,3	51,5
	Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ (ουδέτερος/η)	2	6,1	6,1	57,6
	Συμφωνώ λίγο	10	30,3	30,3	87,9
	Συμφωνώ απόλυτα	4	12,1	12,1	100,0
	Total	33	100,0	100,0	

Ο Δήμος Λάρισας φροντίζει να εξασφαλίζει και να παρέχει πάντα στους εργαζομένους του όλα όσα δικαιούνται

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Διαφωνώ απόλυτα	3	9,1	9,1	9,1
	Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ (ουδέτερος/η)	11	33,3	33,3	42,4
	Συμφωνώ λίγο	12	36,4	36,4	78,8
	Συμφωνώ απόλυτα	7	21,2	21,2	100,0
	Total	33	100,0	100,0	

Ο Δήμος Λάρισας προωθεί την ισορροπία προσωπικής και επαγγελματικής ζωής των εργαζομένων του

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Διαφωνώ απόλυτα	9	27,3	27,3	27,3
	Διαφωνώ λίγο	5	15,2	15,2	42,4
	Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ (ουδέτερος/η)	14	42,4	42,4	84,8
	Συμφωνώ λίγο	4	12,1	12,1	97,0
	Συμφωνώ απόλυτα	1	3,0	3,0	100,0
	Total	33	100,0	100,0	

Ο Δήμος Λάρισας παρέχει κατευθύνσεις και κίνητρα στους εργαζόμενους

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Διαφωνώ απόλυτα	17	51,5	51,5	51,5
	Διαφωνώ λίγο	6	18,2	18,2	69,7
	Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ (ουδέτερος/η)	6	18,2	18,2	87,9
	Συμφωνώ λίγο	3	9,1	9,1	97,0
	Συμφωνώ απόλυτα	1	3,0	3,0	100,0
	Total	33	100,0	100,0	

Ο Δήμος Λάρισας παρέχει ίσες ευκαιρίες για όλους

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Διαφωνώ απόλυτα	19	57,6	57,6	57,6
	Διαφωνώ λίγο	7	21,2	21,2	78,8
	Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ (ουδέτερος/η)	4	12,1	12,1	90,9
	Συμφωνώ λίγο	2	6,1	6,1	97,0
	Συμφωνώ απόλυτα	1	3,0	3,0	100,0
	Total	33	100,0	100,0	

NPar Tests (εργαζόμενοι)

Chi-Square Test Test Statistics

	Εφαρμογή προγραμμάτων ΕΚΕ για εργαζομένους	Βαθμός ικανοποίησης από το εργασιακό κλίμα που έχει δημιουργήσει ο Δήμος για τους εργαζομένους	Δεν υπάρχει	Δεν είναι το ίδιο σε όλα τα επίπεδα (δεν ισχύει το ίδιο για όλες τις θέσεις)	Καλό το εργασιακό κλίμα αλλά δεν αρκεί για την καλή απόδοση των εργαζομένων	Ο Δήμος Λάρισα προωθεί τη συνεργασία μεταξύ των εργαζομένων του	Ο Δήμος Λάρισα προωθεί την καλή, άμεση και εύκολη επικοινωνία μεταξύ των διαφόρων τμημάτων του	Ο Δήμος Λάρισα προωθεί την καλή, άμεση και εύκολη επικοινωνία μεταξύ εργαζομένων και διοίκησης	Ο Δήμος Λάρισα φροντίζει να εξασφαλίσει και να παρέχει πάντα στους εργαζομένους του όλα όσα δικαιούνται	Ο Δήμος Λάρισα προωθεί την ισορροπία στην επαγγελματική και ζωής των εργαζομένων του	Ο Δήμος Λάρισα παρέχει κατευθύνσεις και κίνητρα στους εργαζομένους	Ο Δήμος Λάρισα παρέχει ίσες ευκαιρίες για όλους
Chi-Square(a,b,c,d,e)	12,182	10,485	11,968	12,742	19,806	5,030	6,848	7,152	6,152	15,333	23,212	32,303
df	2	4	3	3	2	4	4	4	3	4	4	4
Asymp. Sig.	,002	,033	,007	,005	,000	,284	,144	,128	,104	,004	,000	,000

- a 0 cells (.0%) have expected frequencies less than 5. The minimum expected cell frequency is 11,0.
b 0 cells (.0%) have expected frequencies less than 5. The minimum expected cell frequency is 6,6.
c 0 cells (.0%) have expected frequencies less than 5. The minimum expected cell frequency is 7,8.
d 0 cells (.0%) have expected frequencies less than 5. The minimum expected cell frequency is 10,3.
e 0 cells (.0%) have expected frequencies less than 5. The minimum expected cell frequency is 8,3.

Frequencies (νεολαία)

Frequency Table

Εφαρμογή προγραμμάτων ΕΚΕ για την Νεολαία

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ναι	10	30,3	30,3	30,3
όχι	12	36,4	36,4	66,7
δεν είμαι απολύτως σίγουρος	11	33,3	33,3	100,0
Total	33	100,0	100,0	

Πόσο είστε ενημερωμένος/η για το κέντρο πληροφόρησης Νέων "ΜΙΤΟΣ" του Δήμου Λάρισα

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid καθόλου ενημερωμένος/η	7	21,2	21,2	21,2
ελάχιστα ενημερωμένος/η	19	57,6	57,6	78,8
Μέτρια ενημερωμένος/η	2	6,1	6,1	84,8
πολύ ενημερωμένος/η	5	15,2	15,2	100,0
Total	33	100,0	100,0	

το ΚΠΝ «ΜΙΤΟΣ» προωθεί την συμμετοχή των νέων στα κοινά

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	καθόλου	3	9,1	11,5	11,5
	σε ελάχιστο βαθμό	10	30,3	38,5	50,0
	σε μέτριο βαθμό	10	30,3	38,5	88,5
	σε μεγάλο βαθμό	3	9,1	11,5	100,0
	Total	26	78,8	100,0	
Missing	System	7	21,2		
Total		33	100,0		

το ΚΠΝ «ΜΙΤΟΣ» προωθεί την ανάπτυξη της πρωτοβουλίας των νέων

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	καθόλου	3	9,1	11,5	11,5
	σε ελάχιστο βαθμό	15	45,5	57,7	69,2
	σε μέτριο βαθμό	7	21,2	26,9	96,2
	σε πολύ μεγάλο βαθμό	1	3,0	3,8	100,0
	Total	26	78,8	100,0	
Missing	System	7	21,2		
Total		33	100,0		

το ΚΠΝ «ΜΙΤΟΣ» προωθεί την ανάπτυξη της δημιουργικότητας των νέων

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	καθόλου	6	18,2	23,1	23,1
	σε ελάχιστο βαθμό	13	39,4	50,0	73,1
	σε μέτριο βαθμό	4	12,1	15,4	88,5
	σε μεγάλο βαθμό	2	6,1	7,7	96,2
	σε πολύ μεγάλο βαθμό	1	3,0	3,8	100,0
	Total	26	78,8	100,0	
Missing	System	7	21,2		
Total		33	100,0		

το ΚΠΝ «ΜΙΤΟΣ» προωθεί την πληροφόρηση των νέων σχετικά με την εκπαίδευση

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	καθόλου	2	6,1	7,7	7,7
	σε ελάχιστο βαθμό	4	12,1	15,4	23,1
	σε μέτριο βαθμό	7	21,2	26,9	50,0
	σε μεγάλο βαθμό	4	12,1	15,4	65,4
	σε πολύ μεγάλο βαθμό	9	27,3	34,6	100,0
	Total	26	78,8	100,0	
Missing	System	7	21,2		
Total		33	100,0		

το ΚΠΝ «ΜΙΤΟΣ» προωθεί την πληροφόρηση των νέων σχετικά με την απασχόληση

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	καθόλου	3	9,1	11,5	11,5
	σε ελάχιστο βαθμό	3	9,1	11,5	23,1
	σε μέτριο βαθμό	6	18,2	23,1	46,2
	σε μεγάλο βαθμό	6	18,2	23,1	69,2
	σε πολύ μεγάλο βαθμό	8	24,2	30,8	100,0
	Total	26	78,8	100,0	
Missing	System	7	21,2		
Total		33	100,0		

το ΚΠΝ «ΜΙΤΟΣ» προωθεί την πληροφόρηση των νέων σχετικά με την οικονομική & κοινωνική ζωή

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	καθόλου	3	9,1	11,5	11,5
	σε ελάχιστο βαθμό	9	27,3	34,6	46,2
	σε μέτριο βαθμό	10	30,3	38,5	84,6
	σε μεγάλο βαθμό	4	12,1	15,4	100,0
	Total	26	78,8	100,0	
Missing	System	7	21,2		
Total		33	100,0		

το ΚΠΝ «ΜΙΤΟΣ» προωθεί την πληροφόρηση των νέων σχετικά με τον πολιτισμό

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	καθόλου	3	9,1	11,5	11,5
	σε ελάχιστο βαθμό	9	27,3	34,6	46,2
	σε μέτριο βαθμό	6	18,2	23,1	69,2
	σε μεγάλο βαθμό	6	18,2	23,1	92,3
	σε πολύ μεγάλο βαθμό	2	6,1	7,7	100,0
	Total	26	78,8	100,0	
Missing	System	7	21,2		
Total		33	100,0		

το ΚΠΝ «ΜΙΤΟΣ» προωθεί την πληροφόρηση των νέων σχετικά με τον αθλητισμό

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	καθόλου	3	9,1	11,5	11,5
	σε ελάχιστο βαθμό	9	27,3	34,6	46,2
	σε μέτριο βαθμό	10	30,3	38,5	84,6
	σε μεγάλο βαθμό	4	12,1	15,4	100,0
	Total	26	78,8	100,0	
Missing	System	7	21,2		
Total		33	100,0		

το ΚΠΝ «ΜΙΤΟΣ» προωθεί την πληροφόρηση των νέων σχετικά με τον τουρισμό

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	καθόλου	9	27,3	34,6	34,6
	σε ελάχιστο βαθμό	11	33,3	42,3	76,9
	σε μέτριο βαθμό	6	18,2	23,1	100,0
	Total	26	78,8	100,0	
Missing	System	7	21,2		
Total		33	100,0		

δεν υπήρξε επαρκής προβολή του προγράμματος

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Συμφωνώ λίγο	3	9,1	9,1	9,1
	Συμφωνώ απόλυτα	30	90,9	90,9	100,0
	Total	33	100,0	100,0	

δεν υπήρξε επαρκής ενημέρωση των ενδιαφερομένων για το πρόγραμμα

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ (ουδέτερος/η)	2	6,1	6,1	6,1
	Συμφωνώ λίγο	6	18,2	18,2	24,2
	Συμφωνώ απόλυτα	25	75,8	75,8	100,0
	Total	33	100,0	100,0	

Έγινε κακή- πρόχειρη εφαρμογή του προγράμματος

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Διαφωνώ λίγο	1	3,0	3,0	3,0
	Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ (ουδέτερος/η)	25	75,8	75,8	78,8
	Συμφωνώ λίγο	2	6,1	6,1	84,8
	Συμφωνώ απόλυτα	5	15,2	15,2	100,0
	Total	33	100,0	100,0	

Το πρόγραμμα δεν κάλυψε τις ανάγκες για τις οποίες δημιουργήθηκε

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Διαφωνώ απόλυτα	1	3,0	3,0	3,0
	Διαφωνώ λίγο	3	9,1	9,1	12,1
	Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ (ουδέτερος/η)	18	54,5	54,5	66,7
	Συμφωνώ λίγο	6	18,2	18,2	84,8
	Συμφωνώ απόλυτα	5	15,2	15,2	100,0
	Total	33	100,0	100,0	

Καλό πρόγραμμα αλλά δεν αρκεί, χρειάζονται και άλλα προγράμματα επικουρικά

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Διαφωνώ λίγο	1	3,0	3,0	3,0
	Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ (ουδέτερος/η)	8	24,2	24,2	27,3
	Συμφωνώ λίγο	3	9,1	9,1	36,4
	Συμφωνώ απόλυτα	21	63,6	63,6	100,0
	Total	33	100,0	100,0	

Οι αποφάσεις για την εφαρμογή των προγραμμάτων αυτών να λαμβάνονται από τον Δήμο

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Διαφωνώ απόλυτα	4	12,1	12,1	12,1
	Διαφωνώ λίγο	4	12,1	12,1	24,2
	Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ (ουδέτερος/η)	9	27,3	27,3	51,5
	Συμφωνώ λίγο	7	21,2	21,2	72,7
	Συμφωνώ απόλυτα	9	27,3	27,3	100,0
	Total	33	100,0	100,0	

Οι αποφάσεις για την εφαρμογή των προγραμμάτων αυτών να λαμβάνονται από τα άμεσα ενδιαφερόμενα άτομα

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Διαφωνώ απόλυτα	2	6,1	6,1	6,1
	Διαφωνώ λίγο	1	3,0	3,0	9,1
	Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ (ουδέτερος/η)	12	36,4	36,4	45,5
	Συμφωνώ λίγο	12	36,4	36,4	81,8
	Συμφωνώ απόλυτα	6	18,2	18,2	100,0
	Total	33	100,0	100,0	

Οι αποφάσεις για την εφαρμογή των προγραμμάτων αυτών να λαμβάνονται έπειτα από συνεργασία του Δήμου και των ενδιαφερόμενων

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ (ουδέτερος/η)	1	3,0	3,0	3,0
	Συμφωνώ απόλυτα	32	97,0	97,0	100,0
	Total	33	100,0	100,0	

NPar Test (νεολαία)

Εφαρμογή προγράμμάτων ΕΚΕ για την Νεολαία	Πόσο είναι μερμένο για το κέντρο της πόλης Νέων "ΜΙΤΟΣ" του Δήμου Λαρισαίων	το ΚΠΝ «ΜΙΤΟΣ» προωθεί την συμμετοχή των νέων στην ανάπτυξη της πρωτοβουλίας των νέων	το ΚΠΝ «ΜΙΤΟΣ» προωθεί την ανάπτυξη της δημιουργικότητας των νέων	το ΚΠΝ «ΜΙΤΟΣ» προωθεί την οφόρτη νέων σχετικά με την εκπαίδευση	το ΚΠΝ «ΜΙΤΟΣ» προωθεί την οφόρτη νέων σχετικά με την απασχόληση	το ΚΠΝ «ΜΙΤΟΣ» προωθεί την οφόρτη νέων σχετικά με την οικονομική & κοινωνική ζωή	το ΚΠΝ «ΜΙΤΟΣ» προωθεί την οφόρτη νέων σχετικά με την πολιτισμό	το ΚΠΝ «ΜΙΤΟΣ» προωθεί την οφόρτη νέων σχετικά με τον αθλητισμό	το ΚΠΝ «ΜΙΤΟΣ» προωθεί την οφόρτη νέων σχετικά με τον τουρισμό	δεν υπήρξε επαρκής ενημέρωση των ενδιαφερομένων για το πρόγραμμα	Έγινε κακή - πρόχειρη εφαρμογή του προγράμματος	Το πρόγραμμα δεν κάλυψε τις ανάγκες για τις οποίες οποιεσδήποτε δημιουργήθηκαν	Καλό πρόγραμμα αλλά δεν αρκεί, χρειάζονται και άλλα προγράμματα επικουρικά	Οι απόψεις για την εφαρμογή των προγραμμάτων αυτών να λαμβάνονται από τα άμεσα ενδιαφερόμενα άτομα	Οι απόψεις για την εφαρμογή των προγραμμάτων αυτών να λαμβάνονται από τα άμεσα ενδιαφερόμενα άτομα	Οι απόψεις για την εφαρμογή των προγραμμάτων αυτών να λαμβάνονται από τα άμεσα ενδιαφερόμενα άτομα
---	---	---	---	--	--	--	---	---	--	--	---	--	--	--	--	--

Chi-Square Test

Test Statistics

Chi-Square (a,b,c,d ,e,f,g) df	,18 2	20, 212	7,53 8	17,6 92	17,4 62	5,92 3	3,61 5	5,69 2	5,92 3	5,69 2	1,46 2	22,0 91	27, 455	46,3 94	26,8 48	29,4 24	3,81 8	16,8 48	29,1 21
Asymp. Sig.	,91 3	,00 0	,057	,001	,002	,205	,461	,128	,205	,128	,482	,000	,00 0	,000	,000	,000	,431	,002	,000

a 0 cells (.0%) have expected frequencies less than 5. The minimum expected cell frequency is 11,0.

b 0 cells (.0%) have expected frequencies less than 5. The minimum expected cell frequency is 8,3.

c 0 cells (.0%) have expected frequencies less than 5. The minimum expected cell frequency is 6,5.

d 0 cells (.0%) have expected frequencies less than 5. The minimum expected cell frequency is 5,2.

e 0 cells (.0%) have expected frequencies less than 5. The minimum expected cell frequency is 8,7.

f 0 cells (.0%) have expected frequencies less than 5. The minimum expected cell frequency is 16,5.

g 0 cells (.0%) have expected frequencies less than 5. The minimum expected cell frequency is 6,6.

Frequencies (περιβάλλον)

Frequency Table

εφαρμογή προγραμμάτων ΕΚΕ για το περιβάλλον

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ναι	10	30,3	30,3	30,3
όχι	6	18,2	18,2	48,5
δεν είμαι απολύτως σίγουρος/η	17	51,5	51,5	100,0
Total	33	100,0	100,0	

πόσο είστε ενημερωμένος/η για το Φεστιβάλ "Γιορτή Πηνειού" που διοργανώνει ο Δήμος Λάρισας

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ελάχιστα ενημερωμένος/η	1	3,0	3,0	3,0
Μέτρια ενημερωμένος/η	17	51,5	51,5	54,5
πολύ ενημερωμένος/η	12	36,4	36,4	90,9
απόλυτα ενημερωμένος/η	3	9,1	9,1	100,0
Total	33	100,0	100,0	

το Φεστιβάλ «Γιορτή Πηνειού» Ενισχύει την κοινωνική συνοχή

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid σε ελάχιστο βαθμό	2	6,1	6,1	6,1
σε μέτριο βαθμό	16	48,5	48,5	54,5
σε μεγάλο βαθμό	10	30,3	30,3	84,8
σε πολύ μεγάλο βαθμό	5	15,2	15,2	100,0
Total	33	100,0	100,0	

το Φεστιβάλ «Γιορτή Πηνειού» Βοηθά στην αφύπνιση των πολιτών για την προστασία του περιβάλλοντος

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid σε ελάχιστο βαθμό	1	3,0	3,0	3,0
σε μέτριο βαθμό	12	36,4	36,4	39,4
σε μεγάλο βαθμό	14	42,4	42,4	81,8
σε πολύ μεγάλο βαθμό	6	18,2	18,2	100,0
Total	33	100,0	100,0	

το Φεστιβάλ «Γιορτή Πηνειού» Βοηθά στην αξιοποίηση του ποταμού Πηνειού

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid σε ελάχιστο βαθμό	2	6,1	6,1	6,1
σε μέτριο βαθμό	5	15,2	15,2	21,2
σε μεγάλο βαθμό	9	27,3	27,3	48,5
σε πολύ μεγάλο βαθμό	17	51,5	51,5	100,0
Total	33	100,0	100,0	

το Φεστιβάλ «Γιορτή Πηνειού» Δημιουργεί νέες προοπτικές απασχόλησης στην πόλη

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	καθόλου	6	18,2	18,2	18,2
	σε ελάχιστο βαθμό	15	45,5	45,5	63,6
	σε μέτριο βαθμό	5	15,2	15,2	78,8
	σε μεγάλο βαθμό	6	18,2	18,2	97,0
	σε πολύ μεγάλο βαθμό	1	3,0	3,0	100,0
	Total	33	100,0	100,0	

το Φεστιβάλ «Γιορτή Πηνειού» μέσα από τις εκδηλώσεις οι πολίτες συνειδητοποιούν την σημαντικότητα της αξιοποίησης του ποταμού

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	σε ελάχιστο βαθμό	1	3,0	3,0	3,0
	σε μέτριο βαθμό	5	15,2	15,2	18,2
	σε μεγάλο βαθμό	16	48,5	48,5	66,7
	σε πολύ μεγάλο βαθμό	11	33,3	33,3	100,0
	Total	33	100,0	100,0	

δεν υπήρξε επαρκής προβολή του προγράμματος

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Διαφωνώ απόλυτα	9	27,3	27,3	27,3
	Διαφωνώ λίγο	10	30,3	30,3	57,6
	Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ (ουδέτερος/η)	5	15,2	15,2	72,7
	Συμφωνώ λίγο	5	15,2	15,2	87,9
	Συμφωνώ απόλυτα	4	12,1	12,1	100,0
	Total	33	100,0	100,0	

δεν υπήρξε επαρκής ενημέρωση των ενδιαφερομένων για το πρόγραμμα

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Διαφωνώ απόλυτα	9	27,3	27,3	27,3
	Διαφωνώ λίγο	7	21,2	21,2	48,5
	Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ (ουδέτερος/η)	6	18,2	18,2	66,7
	Συμφωνώ λίγο	8	24,2	24,2	90,9
	Συμφωνώ απόλυτα	3	9,1	9,1	100,0
	Total	33	100,0	100,0	

Έγινε κακή- πρόχειρη εφαρμογή του προγράμματος

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Διαφωνώ απόλυτα	2	6,1	6,1	6,1
	Διαφωνώ λίγο	11	33,3	33,3	39,4
	Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ (ουδέτερος/η)	13	39,4	39,4	78,8
	Συμφωνώ λίγο	4	12,1	12,1	90,9
	Συμφωνώ απόλυτα	3	9,1	9,1	100,0
	Total	33	100,0	100,0	

Το πρόγραμμα δεν κάλυψε τις ανάγκες για τις οποίες δημιουργήθηκε

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Διαφωνώ λίγο	4	12,1	12,1	12,1
	Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ (ουδέτερος/η)	15	45,5	45,5	57,6
	Συμφωνώ λίγο	11	33,3	33,3	90,9
	Συμφωνώ απόλυτα	3	9,1	9,1	100,0
	Total	33	100,0	100,0	

Καλό πρόγραμμα αλλά δεν αρκεί, χρειάζονται και άλλα προγράμματα επικουρικά

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Διαφωνώ λίγο	1	3,0	3,0	3,0
	Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ (ουδέτερος/η)	3	9,1	9,1	12,1
	Συμφωνώ λίγο	7	21,2	21,2	33,3
	Συμφωνώ απόλυτα	22	66,7	66,7	100,0
	Total	33	100,0	100,0	

Οι αποφάσεις για την εφαρμογή των προγραμμάτων αυτών να λαμβάνονται από τον Δήμο

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Διαφωνώ απόλυτα	1	3,0	3,0	3,0
	Διαφωνώ λίγο	3	9,1	9,1	12,1
	Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ (ουδέτερος/η)	11	33,3	33,3	45,5
	Συμφωνώ λίγο	12	36,4	36,4	81,8
	Συμφωνώ απόλυτα	6	18,2	18,2	100,0
	Total	33	100,0	100,0	

Οι αποφάσεις για την εφαρμογή των προγραμμάτων αυτών να λαμβάνονται από τα άμεσα ενδιαφερόμενα άτομα

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Διαφωνώ απόλυτα	1	3,0	3,0	3,0
	Διαφωνώ λίγο	2	6,1	6,1	9,1
	Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ (ουδέτερος/η)	15	45,5	45,5	54,5
	Συμφωνώ λίγο	13	39,4	39,4	93,9
	Συμφωνώ απόλυτα	2	6,1	6,1	100,0
	Total	33	100,0	100,0	

Οι αποφάσεις για την εφαρμογή των προγραμμάτων αυτών να λαμβάνονται έπειτα από συνεργασία του Δήμου και των ενδιαφερόμενων

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Διαφωνώ λίγο	1	3,0	3,0	3,0
	Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ (ουδέτερος/η)	1	3,0	3,0	6,1
	Συμφωνώ λίγο	2	6,1	6,1	12,1
	Συμφωνώ απόλυτα	29	87,9	87,9	100,0
	Total	33	100,0	100,0	

NPar Tests (περιβάλλον)
Chi-Square Test

Test Statistics

	εφαρ μογή προγ ραμ μάτων ΕΚΕ για το περιβ άλλον	πόσο είστε ενημέ ρωμέ νος/η για το Φεστι βάλ "Γιορτ ή Πηνει ού" που διοργ ανών ει ο Δήμο ς Λάρι σας	το Φεσ τιβάλ «Γιο ρτή Πηνε ιού» Ενι σχύ ει την κοι νω νικ ή συ νο χή	το Φεστι βάλ «Γιο ρτή Πηνει ού» Βο ηθά στη ν α φύ π ν ι σ η των πο λι τών για τη ν προ σ τά ση του πε ρι β ά λ λο ν τος	το Φεστι βάλ «Γιο ρτή Πηνει ού» Βο ηθά στη ν α ξιο π ο ί η ση του πο τα μού Πηνει ού	το Φεστι βάλ «Γιο ρτή Πηνει ού» Δη μιο υ ργ εί ν έ ε ς προ ο π τι κέ ς α π α σ χ ό λ η ς στη ν πό λη	το Φεστι βάλ «Γιο ρτή Πηνει ού» μέ σα α π ό τι ς εκ δ η σ ε ι ς ο ι πο λί τες συν ει δη το πο ιο ύν τη ν ση μα ν η κ ή τη τα της α ξιο π ο ί η ς του πο τα μού	δεν υπή ρ ξε επα ρκ ή ς προ β ολ ή του προ γ ρά μ μα τος	δεν υπή ρ ξε επα ρκ ή ς εν η μ έρ ω ση των εν δι α φε ρο μέ νων για το πρό γ ρα μ μα	Έ γι νε κα κή - πρό χ ει ρη ε φα ρ μο γή του προ γ ρά μ μα τος	Το πρό γ ρα μ μα δεν κά λυ ψε τι ς ανά γκ ες για τι ς ο πο ί ες δη μι ου ργ ή θη κε	Κα λό πρό γ ρα μ μα α α λλά δεν α ρ κ εί , χ ρ εί α ζ ον τα ι και ά λ λα προ γ ρά μ μα τα ε πι κο υ ρι κά	Οι απο φ ά σεις για τη ν εφα ρ μο γή των προ γ ρα μ μάτων αυ τών να λα μβ άν ον ται α πό τα ά με σα εν δια φε ρό με να ά το μα	Οι απο φ ά σεις για τη ν εφα ρ μο γή των προ γ ρα μ μάτων αυ τών να λα μβ άν ον ται α πό τα ά με σα εν δια φε ρό με να ά το μα	Οι απο φ ά σεις για τη ν εφα ρ μο γή των προ γ ρα μ μάτων αυ τών να λα μβ άν ον ται α πό τα ά με σα εν δια φε ρό με να ά το μα
Chi-Square(a,b) df	5,636 2	20,697 3	13,667 3	12,697 3	15,364 3	15,939 4	15,848 3	4,424 4	3,212 4	15,333 4	11,970 3	32,818 3	14,121 4	28,061 4	69,667 3
Asymp. p. Sig.	,060	,000	,003	,005	,002	,003	,001	,352	,523	,004	,007	,000	,007	,000	,000

a 0 cells (.0%) have expected frequencies less than 5. The minimum expected cell frequency is 11,0.
b 0 cells (.0%) have expected frequencies less than 5. The minimum expected cell frequency is 8,3.
c 0 cells (.0%) have expected frequencies less than 5. The minimum expected cell frequency is 6,6.

Frequencies (πολίτες)

Frequency Table

Εφαρμογή προγραμμάτων ΕΚΕ για τους πολίτες-τοπική κοινωνία

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ναι	9	27,3	27,3	27,3
	όχι	9	27,3	27,3	54,5
	δεν είμαι απολύτως σίγουρος	15	45,5	45,5	100,0
	Total	33	100,0	100,0	

Πόσο είστε ενημερωμένος/η για τη λειτουργία πισίνας " στη περιοχή Νεάπολη

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ελάχιστα ενημερωμένος/η	5	15,2	15,2	15,2
	Μέτρια ενημερωμένος/η	15	45,5	45,5	60,6
	πολύ ενημερωμένος/η	8	24,2	24,2	84,8
	απόλυτα ενημερωμένος/η	5	15,2	15,2	100,0
	Total	33	100,0	100,0	

Η λειτουργία της δημοτικής πισίνας και οι εγκαταστάσεις καλύπτουν τις ανάγκες των πολιτών για κολύμπι & αθλητικές δραστηριότητες

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	καθόλου	1	3,0	3,0	3,0
	σε ελάχιστο βαθμό	9	27,3	27,3	30,3
	σε μέτριο βαθμό	15	45,5	45,5	75,8
	σε μεγάλο βαθμό	7	21,2	21,2	97,0
	σε πολύ μεγάλο βαθμό	1	3,0	3,0	100,0
	Total	33	100,0	100,0	

Η λειτουργία της δημοτικής πισίνας και οι εγκαταστάσεις αποτελούν παρακίνηση για την ενασχόληση των νέων με τον υγρό στίβο

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	καθόλου	3	9,1	9,1	9,1
	σε ελάχιστο βαθμό	5	15,2	15,2	24,2
	σε μέτριο βαθμό	11	33,3	33,3	57,6
	σε μεγάλο βαθμό	12	36,4	36,4	93,9
	σε πολύ μεγάλο βαθμό	2	6,1	6,1	100,0
	Total	33	100,0	100,0	

Η λειτουργία της δημοτικής πισίνας και οι εγκαταστάσεις προωθούν την ενασχόληση με διάφορες αθλητικές δραστηριότητες (π.χ. beach volley)

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	καθόλου	3	9,1	9,1	9,1
	σε ελάχιστο βαθμό	11	33,3	33,3	42,4
	σε μέτριο βαθμό	8	24,2	24,2	66,7
	σε μεγάλο βαθμό	8	24,2	24,2	90,9
	σε πολύ μεγάλο βαθμό	3	9,1	9,1	100,0
	Total	33	100,0	100,0	

Η λειτουργία της δημοτικής πισίνας και οι εγκαταστάσεις προσφέρουν την ψυχαγωγία και την εναλλακτική διασκέδαση στους πολίτες

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	καθόλου	1	3,0	3,0	3,0
	σε ελάχιστο βαθμό	4	12,1	12,1	15,2
	σε μέτριο βαθμό	5	15,2	15,2	30,3
	σε μεγάλο βαθμό	9	27,3	27,3	57,6
	σε πολύ μεγάλο βαθμό	14	42,4	42,4	100,0
	Total	33	100,0	100,0	

δεν υπήρξε επαρκής προβολή του προγράμματος

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Διαφωνώ λίγο	12	36,4	36,4	36,4
	Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ (ουδέτερος/η)	1	3,0	3,0	39,4
	Συμφωνώ λίγο	9	27,3	27,3	66,7
	Συμφωνώ απόλυτα	11	33,3	33,3	100,0
	Total	33	100,0	100,0	

δεν υπήρξε επαρκής ενημέρωση των ενδιαφερομένων για το πρόγραμμα

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Διαφωνώ απόλυτα	1	3,0	3,0	3,0
	Διαφωνώ λίγο	6	18,2	18,2	21,2
	Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ (ουδέτερος/η)	3	9,1	9,1	30,3
	Συμφωνώ λίγο	15	45,5	45,5	75,8
	Συμφωνώ απόλυτα	8	24,2	24,2	100,0
	Total	33	100,0	100,0	

Εγινε κακή- πρόχειρη εφαρμογή του προγράμματος

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Διαφωνώ απόλυτα	1	3,0	3,0	3,0
	Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ (ουδέτερος/η)	15	45,5	45,5	48,5
	Συμφωνώ λίγο	16	48,5	48,5	97,0
	Συμφωνώ απόλυτα	1	3,0	3,0	100,0
	Total	33	100,0	100,0	

Το πρόγραμμα δεν κάλυψε τις ανάγκες για τις οποίες δημιουργήθηκε

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Διαφωνώ απόλυτα	2	6,1	6,1	6,1
	Διαφωνώ λίγο	4	12,1	12,1	18,2
	Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ (ουδέτερος/η)	10	30,3	30,3	48,5
	Συμφωνώ λίγο	5	15,2	15,2	63,6
	Συμφωνώ απόλυτα	12	36,4	36,4	100,0
	Total	33	100,0	100,0	

Καλό πρόγραμμα αλλά δεν αρκεί, χρειάζονται και άλλα προγράμματα επικουρικά

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ (ουδέτερος/η)	3	9,1	9,1	9,1
	Συμφωνώ λίγο	5	15,2	15,2	24,2
	Συμφωνώ απόλυτα	25	75,8	75,8	100,0
	Total	33	100,0	100,0	

Οι αποφάσεις για την εφαρμογή των προγραμμάτων αυτών να λαμβάνονται από τον Δήμο

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Διαφωνώ απόλυτα	1	3,0	3,0	3,0
	Διαφωνώ λίγο	2	6,1	6,1	9,1
	Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ (ουδέτερος/η)	13	39,4	39,4	48,5
	Συμφωνώ λίγο	11	33,3	33,3	81,8
	Συμφωνώ απόλυτα	6	18,2	18,2	100,0
	Total	33	100,0	100,0	

Οι αποφάσεις για την εφαρμογή των προγραμμάτων αυτών να λαμβάνονται από τα άμεσα ενδιαφερόμενα άτομα

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Διαφωνώ απόλυτα	1	3,0	3,0	3,0
	Διαφωνώ λίγο	1	3,0	3,0	6,1
	Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ (ουδέτερος/η)	11	33,3	33,3	39,4
	Συμφωνώ λίγο	16	48,5	48,5	87,9
	Συμφωνώ απόλυτα	4	12,1	12,1	100,0
	Total	33	100,0	100,0	

Οι αποφάσεις για την εφαρμογή των προγραμμάτων αυτών να λαμβάνονται έπειτα από συνεργασία του Δήμου και των ενδιαφερόμενων

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Διαφωνώ απόλυτα	1	3,0	3,0	3,0
	Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ (ουδέτερος/η)	2	6,1	6,1	9,1
	Συμφωνώ απόλυτα	30	90,9	90,9	100,0
	Total	33	100,0	100,0	

NPar Tests (πολίτες)

Chi-Square Test Test Statistics

	Εφαρμογή προγραμμάτων ΕΚΕ για τους πολίτες-τοπική κοινωνία	Πόσο είστε ενημερωμένος/η για τη λειτουργία πισίνας στην περιοχή Νεάπολη	Η λειτουργία της δημοτικής πισίνας και οι εγκαταστάσεις αθλητικές δραστηριότητες	Η λειτουργία της δημοτικής πισίνας και οι εγκαταστάσεις αθλητικές δραστηριότητες	Η λειτουργία της δημοτικής πισίνας και οι εγκαταστάσεις αθλητικές δραστηριότητες	Η λειτουργία της δημοτικής πισίνας και οι εγκαταστάσεις αθλητικές δραστηριότητες	Η λειτουργία της δημοτικής πισίνας και οι εγκαταστάσεις αθλητικές δραστηριότητες	Η λειτουργία της δημοτικής πισίνας και οι εγκαταστάσεις αθλητικές δραστηριότητες	Η λειτουργία της δημοτικής πισίνας και οι εγκαταστάσεις αθλητικές δραστηριότητες	Η λειτουργία της δημοτικής πισίνας και οι εγκαταστάσεις αθλητικές δραστηριότητες	Η λειτουργία της δημοτικής πισίνας και οι εγκαταστάσεις αθλητικές δραστηριότητες	Η λειτουργία της δημοτικής πισίνας και οι εγκαταστάσεις αθλητικές δραστηριότητες	Η λειτουργία της δημοτικής πισίνας και οι εγκαταστάσεις αθλητικές δραστηριότητες	Η λειτουργία της δημοτικής πισίνας και οι εγκαταστάσεις αθλητικές δραστηριότητες	Η λειτουργία της δημοτικής πισίνας και οι εγκαταστάσεις αθλητικές δραστηριότητες
Chi-Square (a,b,c) df	2,182	8,091	21,091	12,909	7,455	15,333	9,061	17,758	25,545	10,788	26,909	17,152	26,848	49,273	
Asymp. Sig.	,336	,044	,000	,012	,114	,004	,028	,001	,000	,029	,000	,002	,000	,000	

a 0 cells (,0%) have expected frequencies less than 5. The minimum expected cell frequency is 11,0.

b 0 cells (,0%) have expected frequencies less than 5. The minimum expected cell frequency is 8,3.

c 0 cells (,0%) have expected frequencies less than 5. The minimum expected cell frequency is 6,6.

Frequencies (εφημερ-τηλ-περιοδ-βιβλίο)

Frequency Table

A.1 Γνώση κοινωνικής ευθύνης

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ναι	56	33,9	33,9	33,9
όχι	55	33,3	33,3	67,3
δεν είμαι απολύτως σίγουρος	54	32,7	32,7	100,0
Total	165	100,0	100,0	

A.2 Έχετε ακούσει ή διαβάσει κάτι για την κοινωνική ευθύνη

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ναι	97	58,8	58,8	58,8
όχι	68	41,2	41,2	100,0
Total	165	100,0	100,0	

Εφημερίδα

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ναι	57	34,5	34,5	34,5
όχι	40	24,2	24,2	58,8
ΔΓ την ΕΚΕ	68	41,2	41,2	100,0
Total	165	100,0	100,0	

Τηλεόραση

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ναι	64	38,8	38,8	38,8
όχι	33	20,0	20,0	58,8
ΔΓ την ΕΚΕ	68	41,2	41,2	100,0
Total	165	100,0	100,0	

Περιοδικό

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ναι	24	14,5	14,5	14,5
όχι	73	44,2	44,2	58,8
ΔΓ την ΕΚΕ	68	41,2	41,2	100,0
Total	165	100,0	100,0	

Βιβλίο

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ναι	15	9,1	9,1	9,1
όχι	82	49,7	49,7	58,8
ΔΓ την ΕΚΕ	68	41,2	41,2	100,0
Total	165	100,0	100,0	

Internet

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ναι	27	16,4	16,4	16,4
όχι	70	42,4	42,4	58,8
ΔΓ την ΕΚΕ	68	41,2	41,2	100,0
Total	165	100,0	100,0	

Διάλεξη

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ναι	21	12,7	12,7	12,7
όχι	76	46,1	46,1	58,8
ΔΓ την ΕΚΕ	68	41,2	41,2	100,0
Total	165	100,0	100,0	

ΜΚΟ

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ναι	1	,6	,6	,6
όχι	96	58,2	58,2	58,8
ΔΓ την ΕΚΕ	68	41,2	41,2	100,0
Total	165	100,0	100,0	

Άλλο

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ναι	9	5,5	5,5	5,5
όχι	88	53,3	53,3	58,8
ΔΓ την ΕΚΕ	68	41,2	41,2	100,0
Total	165	100,0	100,0	

A.3 Θεωρώ πως η ΕΚΕ είναι χρήσιμη για μια επιχείρηση

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Διαφωνώ απόλυτα	1	,6	,6	,6
Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ (ουδέτερος/η)	17	10,3	10,3	10,9
Συμφωνώ λίγο	48	29,1	29,1	40,0
Συμφωνώ απόλυτα	99	60,0	60,0	100,0
Total	165	100,0	100,0	

A.3 Θεωρώ ότι υπάρχουν χρησιμότερα πράγματα για μια επιχείρηση από την ΕΚΕ

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Διαφωνώ απόλυτα	8	4,8	4,8	4,8
Διαφωνώ λίγο	17	10,3	10,3	15,2
Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ (ουδέτερος/η)	23	13,9	13,9	29,1
Συμφωνώ λίγο	46	27,9	27,9	57,0
Συμφωνώ απόλυτα	71	43,0	43,0	100,0
Total	165	100,0	100,0	

A.4 Υιοθέτηση προγραμμάτων ΕΚΕ από τις επιχειρήσεις σε :ΑΜΕΑ

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid καθόλου σημαντική	1	,6	,6	,6
ελάχιστα σημαντική	5	3,0	3,0	3,6
αρκετά σημαντική	34	20,6	20,6	24,2
σημαντική	30	18,2	18,2	42,4
πολύ σημαντική	95	57,6	57,6	100,0
Total	165	100,0	100,0	

A.4 Υιοθέτηση προγραμμάτων ΕΚΕ από τις επιχειρήσεις σε :Ηλικιωμένοι

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid καθόλου σημαντική	1	,6	,6	,6
ελάχιστα σημαντική	23	13,9	13,9	14,5
αρκετά σημαντική	46	27,9	27,9	42,4
σημαντική	41	24,8	24,8	67,3
πολύ σημαντική	54	32,7	32,7	100,0
Total	165	100,0	100,0	

A.4 Υιοθέτηση προγραμμάτων ΕΚΕ από τις επιχειρήσεις σε :Νεολαία

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ελάχιστα σημαντική	3	1,8	1,8	1,8
	αρκετά σημαντική	42	25,5	25,5	27,3
	σημαντική	66	40,0	40,0	67,3
	πολύ σημαντική	54	32,7	32,7	100,0
	Total	165	100,0	100,0	

A.4 Υιοθέτηση προγραμμάτων ΕΚΕ από τις επιχειρήσεις σε :Εργαζόμενοι

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ελάχιστα σημαντική	5	3,0	3,0	3,0
	αρκετά σημαντική	37	22,4	22,4	25,5
	σημαντική	60	36,4	36,4	61,8
	πολύ σημαντική	63	38,2	38,2	100,0
	Total	165	100,0	100,0	

A.4 Υιοθέτηση προγραμμάτων ΕΚΕ από τις επιχειρήσεις σε :Τοπική κοινότητα

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	καθόλου σημαντική	2	1,2	1,2	1,2
	ελάχιστα σημαντική	10	6,1	6,1	7,3
	αρκετά σημαντική	34	20,6	20,6	27,9
	σημαντική	45	27,3	27,3	55,2
	πολύ σημαντική	74	44,8	44,8	100,0
	Total	165	100,0	100,0	

A.4 Υιοθέτηση προγραμμάτων ΕΚΕ από τις επιχειρήσεις σε :Περιβάλλον

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	καθόλου σημαντική	2	1,2	1,2	1,2
	ελάχιστα σημαντική	5	3,0	3,0	4,2
	αρκετά σημαντική	15	9,1	9,1	13,3
	σημαντική	36	21,8	21,8	35,2
	πολύ σημαντική	107	64,8	64,8	100,0
	Total	165	100,0	100,0	

A.4 Υιοθέτηση προγραμμάτων ΕΚΕ από τις επιχειρήσεις σε :Πολιτισμό

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	καθόλου σημαντική	1	,6	,6	,6
	ελάχιστα σημαντική	9	5,5	5,5	6,1
	αρκετά σημαντική	35	21,2	21,2	27,3
	σημαντική	57	34,5	34,5	61,8
	Πολύ σημαντική	63	38,2	38,2	100,0
	Total	165	100,0	100,0	

A.4 Υιοθέτηση προγραμμάτων ΕΚΕ από τις επιχειρήσεις σε :Αθλητισμό

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	καθόλου σημαντική	3	1,8	1,8	1,8
	ελάχιστα σημαντική	17	10,3	10,3	12,1
	αρκετά σημαντική	68	41,2	41,2	53,3
	σημαντική	51	30,9	30,9	84,2
	Πολύ σημαντική	26	15,8	15,8	100,0
	Total	165	100,0	100,0	

A.4 Υιοθέτηση προγραμμάτων ΕΚΕ από τις επιχειρήσεις σε :Επιχειρηματικούς εταίρους και προμηθευτές

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid καθόλου σημαντική	6	3,6	3,6	3,6
ελάχιστα σημαντική	36	21,8	21,8	25,5
αρκετά σημαντική	38	23,0	23,0	48,5
σημαντική	45	27,3	27,3	75,8
Πολύ σημαντική	40	24,2	24,2	100,0
Total	165	100,0	100,0	

A.4 Υιοθέτηση προγραμμάτων ΕΚΕ από τις επιχειρήσεις σε :Καταναλωτές

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid καθόλου σημαντική	4	2,4	2,4	2,4
ελάχιστα σημαντική	9	5,5	5,5	7,9
αρκετά σημαντική	43	26,1	26,1	33,9
σημαντική	53	32,1	32,1	66,1
Πολύ σημαντική	56	33,9	33,9	100,0
Total	165	100,0	100,0	

A.5 Η ΕΚΕ πρέπει να εφαρμόζεται από τις επιχειρήσεις εθελοντικά

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Διαφωνώ απόλυτα	9	5,5	5,5	5,5
Διαφωνώ λίγο	21	12,7	12,7	18,2
Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ (ουδέτερος/η)	37	22,4	22,4	40,6
Συμφωνώ λίγο	44	26,7	26,7	67,3
Συμφωνώ απόλυτα	54	32,7	32,7	100,0
Total	165	100,0	100,0	

A.5 Η ΕΚΕ πρέπει να εφαρμόζεται από τις επιχειρήσεις με τη βοήθεια του κράτους

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Διαφωνώ απόλυτα	19	11,5	11,5	11,5
Διαφωνώ λίγο	13	7,9	7,9	19,4
Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ (ουδέτερος/η)	21	12,7	12,7	32,1
Συμφωνώ λίγο	35	21,2	21,2	53,3
Συμφωνώ απόλυτα	77	46,7	46,7	100,0
Total	165	100,0	100,0	

A.5 Η ΕΚΕ πρέπει να εφαρμόζεται από τις επιχειρήσεις με αυστηρό κρατικό παρεμβατισμό

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Διαφωνώ απόλυτα	77	46,7	46,7	46,7
Διαφωνώ λίγο	32	19,4	19,4	66,1
Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ (ουδέτερος/η)	23	13,9	13,9	80,0
Συμφωνώ λίγο	10	6,1	6,1	86,1
Συμφωνώ απόλυτα	23	13,9	13,9	100,0
Total	165	100,0	100,0	

**Frequencies
Frequency Table****B.1 Γνωρίζετε αν ο Δήμος Λάρισας εφαρμόζει προγράμματα εταιρικής κοινωνικής ευθύνης**

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Ναι	46	27,9	27,9	27,9
Όχι	11	6,7	6,7	34,5
δεν είμαι απολύτως σίγουρος	108	65,5	65,5	100,0
Total	165	100,0	100,0	

B.2 Κάτι θα κερδίζει από αυτό (π.χ. επιδότηση)

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Διαφωνώ απόλυτα	11	6,7	7,1	7,1
	Διαφωνώ λίγο	13	7,9	8,4	15,6
	Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ (ουδέτερος/η)	54	32,7	35,1	50,6
	Συμφωνώ λίγο	68	41,2	44,2	94,8
	Συμφωνώ απόλυτα	8	4,8	5,2	100,0
	Total	154	93,3	100,0	
Missing	System	11	6,7		
Total		165	100,0		

B.3 Δεν με ενδιαφέρει γιατί το κάνει, το αποτέλεσμα είναι θετικό

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Διαφωνώ απόλυτα	15	9,1	9,7	9,7
	Διαφωνώ λίγο	41	24,8	26,6	36,4
	Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ (ουδέτερος/η)	50	30,3	32,5	68,8
	Συμφωνώ λίγο	28	17,0	18,2	87,0
	Συμφωνώ απόλυτα	20	12,1	13,0	100,0
	Total	154	93,3	100,0	
Missing	System	11	6,7		
Total		165	100,0		

B.3 Οι δράσεις που γνωρίζω είναι επιτυχημένες. Μπράβο του!

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Διαφωνώ απόλυτα	17	10,3	11,0	11,0
	Διαφωνώ λίγο	31	18,8	20,1	31,2
	Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ (ουδέτερος/η)	79	47,9	51,3	82,5
	Συμφωνώ λίγο	20	12,1	13,0	95,5
	Συμφωνώ απόλυτα	7	4,2	4,5	100,0
	Total	154	93,3	100,0	
Missing	System	11	6,7		
Total		165	100,0		

B.4 Οι δράσεις που γνωρίζω είναι επιτυχημένες. Για τον λόγο αυτό θα προσπαθούσα να τον ενισχύσω

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Διαφωνώ απόλυτα	13	7,9	8,4	8,4
	Διαφωνώ λίγο	35	21,2	22,7	31,2
	Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ (ουδέτερος/η)	81	49,1	52,6	83,8
	Συμφωνώ λίγο	13	7,9	8,4	92,2
	Συμφωνώ απόλυτα	12	7,3	7,8	100,0
	Total	154	93,3	100,0	
Missing	System	11	6,7		
Total		165	100,0		

B.5 Εφαρμόζονται προγράμματα, αλλά κάποιες από τις δράσεις δεν έχουν αποτέλεσμα

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Διαφωνώ λίγο	7	4,2	4,5	4,5
	Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ (ουδέτερος/η)	43	26,1	27,9	32,5
	Συμφωνώ λίγο	18	10,9	11,7	44,2
	Συμφωνώ απόλυτα	86	52,1	55,8	100,0
	Total	154	93,3	100,0	
Missing	System	11	6,7		
Total		165	100,0		

B.3 βαθμός ανάμειξης για ΑΜΕΑ

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	καμία ευθύνη	2	1,2	1,2	1,2
	απλή ανάμειξη	2	1,2	1,2	2,4
	επικουρική βοήθεια	16	9,7	9,7	12,1
	μεγάλη ανάμειξη	72	43,6	43,6	55,8
	πλήρη ανάληψη ευθύνης	73	44,2	44,2	100,0
	Total	165	100,0	100,0	

B.3 βαθμός ανάμειξης για ηλικιωμένους

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	καμία ευθύνη	1	,6	,6	,6
	απλή ανάμειξη	7	4,2	4,2	4,8
	επικουρική βοήθεια	21	12,7	12,7	17,6
	μεγάλη ανάμειξη	93	56,4	56,4	73,9
	πλήρη ανάληψη ευθύνης	43	26,1	26,1	100,0
	Total	165	100,0	100,0	

B.3 βαθμός ανάμειξης για τη νεολαία

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	καμία ευθύνη	1	,6	,6	,6
	απλή ανάμειξη	3	1,8	1,8	2,4
	επικουρική βοήθεια	25	15,2	15,2	17,6
	μεγάλη ανάμειξη	101	61,2	61,2	78,8
	πλήρη ανάληψη ευθύνης	35	21,2	21,2	100,0
	Total	165	100,0	100,0	

B.3 βαθμός ανάμειξης για εργαζομένους

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	καμία ευθύνη	2	1,2	1,2	1,2
	απλή ανάμειξη	17	10,3	10,3	11,5
	επικουρική βοήθεια	29	17,6	17,6	29,1
	μεγάλη ανάμειξη	48	29,1	29,1	58,2
	πλήρη ανάληψη ευθύνης	69	41,8	41,8	100,0
	Total	165	100,0	100,0	

B.3 βαθμός ανάμειξης για τοπική κοινότητα

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	καμία ευθύνη	1	,6	,6	,6
	απλή ανάμειξη	13	7,9	7,9	8,5
	επικουρική βοήθεια	19	11,5	11,5	20,0
	μεγάλη ανάμειξη	55	33,3	33,3	53,3
	πλήρη ανάληψη ευθύνης	77	46,7	46,7	100,0
	Total	165	100,0	100,0	

B.3 βαθμός ανάμειξης για περιβάλλον

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	απλή ανάμειξη	3	1,8	1,8	1,8
	επικουρική βοήθεια	7	4,2	4,2	6,1
	μεγάλη ανάμειξη	92	55,8	55,8	61,8
	πλήρη ανάληψη ευθύνης	63	38,2	38,2	100,0
	Total	165	100,0	100,0	

B.3 βαθμός ανάμειξης για τοπική πολιτισμό

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid απλή ανάμειξη	5	3,0	3,0	3,0
επικουρική βοήθεια	16	9,7	9,7	12,7
μεγάλη ανάμειξη	107	64,8	64,8	77,6
πλήρη ανάληψη ευθύνης	37	22,4	22,4	100,0
Total	165	100,0	100,0	

B.3 βαθμό ανάμειξης για τοπική αθλητισμό

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid καμία ευθύνη	2	1,2	1,2	1,2
απλή ανάμειξη	8	4,8	4,8	6,1
επικουρική βοήθεια	25	15,2	15,2	21,2
μεγάλη ανάμειξη	101	61,2	61,2	82,4
πλήρη ανάληψη ευθύνης	29	17,6	17,6	100,0
Total	165	100,0	100,0	

B.4 Η εφαρμογή ενός προγράμματος ΕΚΕ θα πρέπει να γίνεται με πρωτοβουλία του Δήμου

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Διαφωνώ απόλυτα	1	,6	,6	,6
Διαφωνώ λίγο	7	4,2	4,2	4,8
Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ (ουδέτερος/η)	48	29,1	29,1	33,9
Συμφωνώ λίγο	75	45,5	45,5	79,4
Συμφωνώ απόλυτα	34	20,6	20,6	100,0
Total	165	100,0	100,0	

B.4 Η εφαρμογή ενός προγράμματος ΕΚΕ θα πρέπει να γίνεται με πρωτοβουλία των ενδιαφερομένων (π.χ. πολίτες)

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Διαφωνώ απόλυτα	6	3,6	3,6	3,6
Διαφωνώ λίγο	13	7,9	7,9	11,5
Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ (ουδέτερος/η)	46	27,9	27,9	39,4
Συμφωνώ λίγο	76	46,1	46,1	85,5
Συμφωνώ απόλυτα	24	14,5	14,5	100,0
Total	165	100,0	100,0	

B.4 Η εφαρμογή ενός προγράμματος ΕΚΕ θα πρέπει να γίνεται σε συνεργασία των ενδιαφερομένων και του Δήμου (π.χ. κατόπιν συζητήσεων, αναφορών κλπ)

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Διαφωνώ λίγο	1	,6	,6	,6
Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ (ουδέτερος/η)	9	5,5	5,5	6,1
Συμφωνώ λίγο	33	20,0	20,0	26,1
Συμφωνώ απόλυτα	122	73,9	73,9	100,0
Total	165	100,0	100,0	

B.4 Η εφαρμογή ενός προγράμματος ΕΚΕ θα πρέπει να γίνεται κατόπιν ειδικών ερευνών, ώστε να εντοπιστούν οι ανάγκες

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Διαφωνώ απόλυτα	1	,6	,6	,6
Διαφωνώ λίγο	1	,6	,6	1,2
Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ (ουδέτερος/η)	11	6,7	6,7	7,9
Συμφωνώ λίγο	21	12,7	12,7	20,6
Συμφωνώ απόλυτα	131	79,4	79,4	100,0
Total	165	100,0	100,0	

B.5 Γνωρίζετε σε ποιο βαθμό ο Δήμος Λάρισας υιοθετεί προγράμματα ΕΚΕ για ΑΜΕΑ

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid καθόλου	21	12,7	12,7	12,7
σε ελάχιστο βαθμό	32	19,4	19,4	32,1
σε μέτριο βαθμό	54	32,7	32,7	64,8
σε μεγάλο βαθμό	47	28,5	28,5	93,3
σε πολύ μεγάλο βαθμό	11	6,7	6,7	100,0
Total	165	100,0	100,0	

B.5 Γνωρίζετε σε ποιο βαθμό ο Δήμος Λάρισας υιοθετεί προγράμματα ΕΚΕ για ηλικιωμένους

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid καθόλου	19	11,5	11,5	11,5
σε ελάχιστο βαθμό	64	38,8	38,8	50,3
σε μέτριο βαθμό	70	42,4	42,4	92,7
σε μεγάλο βαθμό	10	6,1	6,1	98,8
σε πολύ μεγάλο βαθμό	2	1,2	1,2	100,0
Total	165	100,0	100,0	

B.5 Γνωρίζετε σε ποιο βαθμό ο Δήμος Λάρισας υιοθετεί προγράμματα ΕΚΕ για τη νεολαία

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid καθόλου	33	20,0	20,0	20,0
σε ελάχιστο βαθμό	58	35,2	35,2	55,2
σε μέτριο βαθμό	57	34,5	34,5	89,7
σε μεγάλο βαθμό	15	9,1	9,1	98,8
σε πολύ μεγάλο βαθμό	2	1,2	1,2	100,0
Total	165	100,0	100,0	

B.5 Γνωρίζετε σε ποιο βαθμό ο Δήμος Λάρισας υιοθετεί προγράμματα ΕΚΕ για τους εργαζομένους

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid καθόλου	58	35,2	35,2	35,2
σε ελάχιστο βαθμό	53	32,1	32,1	67,3
σε μέτριο βαθμό	39	23,6	23,6	90,9
σε μεγάλο βαθμό	11	6,7	6,7	97,6
σε πολύ μεγάλο βαθμό	4	2,4	2,4	100,0
Total	165	100,0	100,0	

B.5 Γνωρίζετε σε ποιο βαθμό ο Δήμος Λάρισας υιοθετεί προγράμματα ΕΚΕ για την τοπική κοινωνία

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid καθόλου	22	13,3	13,3	13,3
σε ελάχιστο βαθμό	24	14,5	14,5	27,9
σε μέτριο βαθμό	58	35,2	35,2	63,0
σε μεγάλο βαθμό	55	33,3	33,3	96,4
σε πολύ μεγάλο βαθμό	6	3,6	3,6	100,0
Total	165	100,0	100,0	

B.5 Γνωρίζετε σε ποιο βαθμό ο Δήμος Λάρισας υιοθετεί προγράμματα ΕΚΕ για το περιβάλλον

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid καθόλου	22	13,3	13,3	13,3
σε ελάχιστο βαθμό	21	12,7	12,7	26,1
σε μέτριο βαθμό	42	25,5	25,5	51,5
σε μεγάλο βαθμό	43	26,1	26,1	77,6
σε πολύ μεγάλο βαθμό	37	22,4	22,4	100,0
Total	165	100,0	100,0	

B.5 Γνωρίζετε σε ποιο βαθμό ο Δήμος Λάρισας υιοθετεί προγράμματα ΕΚΕ για το πολιτισμό

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid καθόλου	20	12,1	12,1	12,1
σε ελάχιστο βαθμό	13	7,9	7,9	20,0
σε μέτριο βαθμό	47	28,5	28,5	48,5
σε μεγάλο βαθμό	51	30,9	30,9	79,4
σε πολύ μεγάλο βαθμό	34	20,6	20,6	100,0
Total	165	100,0	100,0	

B.5 Γνωρίζετε σε ποιο βαθμό ο Δήμος Λάρισας υιοθετεί προγράμματα ΕΚΕ για τον αθλητισμό

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid καθόλου	22	13,3	13,3	13,3
σε ελάχιστο βαθμό	46	27,9	27,9	41,2
σε μέτριο βαθμό	62	37,6	37,6	78,8
σε μεγάλο βαθμό	26	15,8	15,8	94,5
σε πολύ μεγάλο βαθμό	9	5,5	5,5	100,0
Total	165	100,0	100,0	

B.6 τέτοιες πρακτικές είναι πολύπλοκες

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Διαφωνώ απόλυτα	10	6,1	6,1	6,1
Διαφωνώ λίγο	23	13,9	13,9	20,0
Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ (ουδέτερος/η)	19	11,5	11,5	31,5
Συμφωνώ λίγο	69	41,8	41,8	73,3
Συμφωνώ απόλυτα	44	26,7	26,7	100,0
Total	165	100,0	100,0	

B.6 τέτοιες πρακτικές είναι πολύ ακριβές

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Διαφωνώ απόλυτα	9	5,5	5,5	5,5
Διαφωνώ λίγο	16	9,7	9,7	15,2
Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ (ουδέτερος/η)	20	12,1	12,1	27,3
Συμφωνώ λίγο	51	30,9	30,9	58,2
Συμφωνώ απόλυτα	69	41,8	41,8	100,0
Total	165	100,0	100,0	

B.6 τέτοιες πρακτικές δεν είναι απαραίτητες

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Διαφωνώ απόλυτα	79	47,9	47,9	47,9
Διαφωνώ λίγο	44	26,7	26,7	74,5
Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ (ουδέτερος/η)	35	21,2	21,2	95,8
Συμφωνώ λίγο	5	3,0	3,0	98,8
Συμφωνώ απόλυτα	2	1,2	1,2	100,0
Total	165	100,0	100,0	

B.6 τέτοιες πρακτικές απαιτούν σημαντικές αλλαγές στις διαδικασίες

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Διαφωνώ απόλυτα	3	1,8	1,8	1,8
Διαφωνώ λίγο	9	5,5	5,5	7,3
Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ (ουδέτερος/η)	29	17,6	17,6	24,8
Συμφωνώ λίγο	36	21,8	21,8	46,7
Συμφωνώ απόλυτα	88	53,3	53,3	100,0
Total	165	100,0	100,0	

B.6 αδιαφορία από την ανώτατη διοίκηση

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Διαφωνώ απόλυτα	10	6,1	6,1	6,1
	Διαφωνώ λίγο	4	2,4	2,4	8,5
	Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ (ουδέτερος/η)	26	15,8	15,8	24,2
	Συμφωνώ λίγο	39	23,6	23,6	47,9
	Συμφωνώ απόλυτα	86	52,1	52,1	100,0
	Total	165	100,0	100,0	

Βιβλιογραφία

- ❖ Πράσινο Βιβλίο της Επιτροπής Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, *Προώθηση ενός ευρωπαϊκού πλαισίου για την εταιρική κοινωνική ευθύνη*, Βρυξέλλες 18.7.2001 COM(2001) 366 τελικό.
- ❖ Ξανθάκης Μ., Τσιπούρη Λ., Σπανός Λ., (2003), *Εταιρική Διακυβέρνηση, Έννοια και Μέθοδοι Αξιολόγησης*, Κέντρο Μελετών και Εκπαίδευσης Χρηματοοικονομικής, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Παπαζήσης.
- ❖ Laszlo C, (2003), *The Sustainable Company: How to Create Lasting Value through Social and Environmental Performance*, Island Press.
- ❖ Smith, H. Jeff, (2003), *The Shareholders vs. Stakeholders Debate*, MIT Sloan Management Review, Vol. 44 Issue 4, p85.
- ❖ Matten, Dirk Crane, Andrew, (2005), *Corporate Citizenship: Toward an Extended Theoretical Conceptualization*, Academy of Management Review, Vol. 30 Issue 1, p166.
- ❖ Valor, Carmen, (2005), *Corporate Social Responsibility and Corporate Citizenship: Towards Corporate Accountability*, Business & Society Review (1974), Vol. 110 Issue 2, p191.
- ❖ Pendleton, Andrew, (2004), *The real face of Corporate Social Responsibility*, Consumer Policy Review, Vol. 14 Issue 3, p77.
- ❖ Smith, N. Craig, (2003), *Corporate Social Responsibility: Whether or How?*, California Management Review, Vol. 45 Issue 4, p52.
- ❖ Schwartz, Mark S., (2003), *Corporate Social Responsibility: A Three-Domain Approach*, Business Ethics Quarterly, Vol. 13 Issue 4, p503.
- ❖ Norman, Wayne MacDonald, Chris, (2004), *Getting to the Bottom of "Triple Bottom Line"*, Business Ethics Quarterly, Vol. 14 Issue 2, p243.
- ❖ Klein, Jill G., (2004), *Corporate Social Responsibility: A Consumer Perspective*, Advances in Consumer Research, Vol. 31 Issue 1, p3.
- ❖ McWilliams, Abigail, (2001), *Corporate Social Responsibility: A Theory of The Firm Perspective*, Academy of Management Review, Vol. 26 Issue 1, p117.
- ❖ Collings Rebecca, (2003), *Behind the brand: is business socially responsible?*, Consumer Policy Review, Vol. 13 Issue 5, p159.
- ❖ Kitchin Tim, (2003), *Corporate Social Responsibility: A brand explanation*, Journal of Brand Management, Vol. 10 Issue 4/5, p312.
- ❖ Dawkins Jenny, (2004), *Corporate Responsibility: The communication challenge*, Journal of Communication Management, Vol. 9 Issue 2, p108.
- ❖ Antal, Ariane Berthoin Dierkes, Meinolf MacMillan, Keith Marz, Lutz, *Corporate Social Reporting Revisited*, Journal of General Management, Vol. 28 Issue 2, p22.
- ❖ Bron, Peggy Simcic Vrioni, Albana Belliu, *Corporate Social Responsibility and Cause-related Marketing: An overview*, International Journal of Advertising, Vol. 20 Issue 2, p207.
- ❖ Whysall Paul, (2004), *What Can We Learn From Retailers' News Releases? A Stakeholder Engagement Perspective*, International Review of Retail, Distribution & Consumer Research, Vol. 14 Issue 1, p31.
- ❖ Black Leeora D, (2004), *The Five Capabilities of Socially Responsible Companies*, Journal of Public Affairs, Vol. 4 Issue 2, p125.
- ❖ Marquez Antonio, Fombrun Charles, (2005), *Measuring Corporate Social Responsibility*, Corporate Reputation Review, Vol. 7 Issue 4.
- ❖ Schnietz Karen E, Epstein Marc J., (2005), *Exploring the Financial Value of a Reputation for Corporate Social Responsibility During a Crisis*, Corporate Reputation Review, Vol. 7 Issue 4, p327.
- ❖ Lichenstein Donald R, Drumwright Minette E., Braig Bridgette M., (2004), *The Effect of Corporate Social Responsibility on Customer Donations to Corporate-Supported Nonprofits*, Journal of Marketing, Vol. 68 Issue 4, p16.
- ❖ Bhattacharya C.B., Sen Sankar, (2004), *Doing Better at Doing Good: When, Why, and How Consumers Respond to Corporate Social Initiatives*, California Management Review, Vol. 47 Issue 1, p9.
- ❖ Aaronson Susan Ariel, (2003), *Corporate Responsibility in the Global Village: The British Role Model and the American Laggard*, Business and Society Review, Vol. 108 Issue 3, p309.

- ❖ Foka Ioanna, (2003), *The FSM: A Holistic Approach to Measuring Ethical and Social Performance, Business Ethics: A European Review*, Vol. 10 Issue 4, p314.
- ❖ James E. Austin, Cate Reavis, (2004), *Starbucks and Conservation International, Case Study*.
- ❖ Cherniss, C. (2000). Emotional Intelligence: what it is and why it matters. Paper presented at the Annual Meeting of the Society for Industrial and Organizational Psychology, New Orleans, LA.
- ❖ Patricia H. Werhane, R. Edward Freeman, (2004), *Business Ethics, A Companion to Applied Ethics*, chap. 40, p537, Blackwell Publishing.
- ❖ Κοτσίρης Ε. Λάμπρος, (2003), *Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη*, εκδ. Γαλάνης και Παναγιώτης Μεντζελόπουλος.
- ❖ Αθηνά Γαλάνη, (2004), *Επιχειρήσεις και Κοινωνία: Η Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη (Ε.Κ.Ε.) και το Κοινωνικό-Ιδεολογικό Περιβάλλον στην Ελλάδα, Η Κοινή Γνώμη στην Ελλάδα 2004*, σς. 409-425.
- ❖ <http://www.blackwell-synergy.com/doi/full/10.1111/j.1467-0483.2003.00580.x?cookieSet=1>
- ❖ <http://www.blackwell-synergy.com/doi/full/10.1111/j.0045-3809.2005.00021.x>
- ❖ <http://www.carewings.org/>
- ❖ <http://www.csr.com>
- ❖ <http://www.csnire.com>
- ❖ <http://www.csrhellas.gr>
- ❖ <http://www.sicnecorium.org>

ΠΑΝΤΕΙΟΝ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ

15 ΔΕΚ. 2014

ΠΑΝΤΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

002000098342